

YENİ ÇAĞ

- XX Topluluk ve birliğin gücü
- **Marksistlerin uluslararası tartışması**
- 1970 yılları emperyalizmi, bunalımın derinleşmesi
- **K. Erlebah:** Devletlerarasında barış içinde yanyana yaşama
- XX Elele yürüelim
- XX Komünist ve işçi partileri hakkında kısa bilgiler
- XX Sosyalist ülkeler işçi sınıfı

Ozel sayfalar

- **A. Saydan:** Ayın olayları
Ayın yorumları

2(104)
Şubat
1973

BARIŞ VE SOSYALİZM PROBLEMLERİ

Topluluk ve birliğin gücü

Lenin'in, sosyalizmin «tüm dünya politikası üzerinde çözümleyici etki yapabilecek güç» (1) haline geleceği hakkındaki öngörüsünün gerçekleşmiş bulunduğu günümüzde, sosyalist ülkelerin uyumlu eylem ve etraflı işbirliğinin bilhassa büyük bir rolü vardır. Bu devletlerin sıkı topluluk ve birliği, çağdaş devrimci, anti-emperyalist hareketin bundan sonraki gelişmesine, bu hareketin çeşitli kolları arasında kenetli bir birlik sağlanmasına elverişli koşulların yaratılması için önemli bir şarttır.

Anti-emperyalist hareketin ortak dâvasına dünya sosyalist sisteminin katkısını, her şeyden önce, onun giderek artan ekonomik gücü belirlemektedir. Son yirmi yılda sosyalist ülkelerin sanayi gelişmelerinin yıllık ortalama hızı, kapitalist memleketlerdeki gelişme hızının iki misline ulaşmıştır. Bu durum, sosyalist ekonominin yüksek dinamizminin, dünyada insan başına temel tüketim maddeleri üretimi bakımından en yüksek düzeye ulaşacağı sınıra doğru süratle ilerleme yeteneğinin inandırıcı kanıtıdır.

Şu var ki, bugün sosyalist düzenin üretim-teknik ve ekonomik olgunluk ölçütleri sadece iktisadi gelişme tempoları gibi genel karakterli nicel göstergelere indirgenemez. Toplumun ekonomik eyleminin her şeyden önce sermaye yatırımı ve üretim etkinliğinde ve emek verimliliğinin yüksekliğinde ifadesini bulan *nitel* yanı birincil bir önem taşır. Lenin'in belirttiği gibi, «kapitalizm, sosyalizmin yeni ve çok daha yüksek bir emek verimliliği yaratmasıyla kesin olarak yenilebilir ve yenilecektir.» (2)

Lenin'in bu hükmü, komünistlerin ekonomi politikasında daimi kılavuz ve yapıcı eylemlerinde esin kaynağı olmuştur. Bugün Ekonomik Yardımlaşma Konseyi (EYK) üyesi ülkelerin birliği, kapitalizmle yarışmada sosyalist düzenin üstünlüklerinden daha tam biçimde yararlanma olanaklarının meydana çıktığı bir gelişme aşamasına girmiş bulunmaktadır. Bu gelişme

(1) V. İ. Lenin, Bütün eserleri, c. 41, s. 165.

(2) V. İ. Lenin, Bütün eserleri, c. 39, s. 21.

aşamasına girilmesine, 1969 Yılı Komünist ve İşçi Partileri Danışma Toplantısı'nın belirttiği gibi, «gelişmesi artık yeni sosyal yapılaşa dayanmakta olan gelişmiş sosyalist toplumun ihtiyaçlarına uygun ve daha yetkin ekonomik ve politik biçimlerin bulunup yerleştirilmiş olması yardım etmiştir.»

Sosyalist ülkeler ulusal ekonomiyi daha ileri doğru geliştirme ve yetkinleştirme sorunlarını çözümlerken, karşılıklı işbirliğinde gizlenen kaynak ve olanaklardan yasal olarak gittikçe daha geniş ölçüde yararlanma yolundan yürüyorlar. Bu sorunların çözümlenmesinde, 1971 yılında kabul edilen sosyalist ekonomik entegrasyon (bütünleşme) komple Program'ının ardıcılıkla hayata geçirilmesi büyük bir rol oynamaktadır. Bu programın gerçekleştirilmesi kardeş ülkeler arasındaki iktisadi ilişkileri güçlendirmenin, bunların ekonomik gelişmelerini tedricen bir hizaya getirmenin, dünya sosyalist sisteminin gücünü artırmanın en emin yoludur.

Son zamanlarda bu yönde ciddi adımlar atıldı. EYK XXVI. dönem toplantısı (Temmuz 1972), üretimsel, bilimsel-teknik ihtisaslaşma ve kooperatifleşmeyi, dış ticaret biçim ve yöntemlerini, döviz-finans ilişkilerini, işbirliğinin hukuki temellerini yetkinleştirmeyi öngören, yani üye ülkelerin halk ekonomisi yapısının yüksek etkinlikte oluşmasına yardım eden birçok önemli anlaşmalar imzalanmış olmasını memnuniyetle kaydetti. Sosyalist bütünleşmenin gelişmesiyle, işbirliği halindeki devletlerin plânlama eylemleri de enternasyonal bir karakter kazanıyor. İlgili ülkeler, EYK çerçevesi içinde, ulusal beşyillik ve perspektif plânlarını ahenkleştirme çabalarından, bu plânları artık elbirliğiyle hazırlama çalışmalarına doğru geçmektedirler.

Küba'nın oybirliğiyle EYK'ne kabul edilmesi, sosyalist bütünleşmenin ardıcıl enternasyonalist ve gerçek demokratik niteliğini inandırıcı biçimde gösterdi.

Sosyalizm dünyasında bütünleşme süreçleri biçimsel kararlarla dayatılmış değildir. Bu süreçler ekonomik hayatın objektif ihtiyaçlarından doğmaktadır. Bundan ötürü ayrı ayrı devletlerin bu süreçlere katılma koşullarında gerekli bir esneklik göze çarpar. EYK'nin kapıları, bu örgütün eylemine kısmen veya sadece görüşülen sorunlar hakkında fikir edinmek üzere katılmak isteyen ülkelere ardına kadar açıktır. Örneğin, Yugoslavya, artık yıllardır (1964'ten beri), EYK organlarıyla işbirliği yapmaktadır. Netekim, Yugoslavya delegasyonu EYK XXIV. dönem toplantısı çalışmalarına da katılmıştır. Aynı dönem toplantısında, gözlemci olarak, bir Kore Demokratik Halk Cumhuriyeti temsilcisi de hazır bulunmuştur.

EYK üyesi ülkelerle diğer sosyalist ülkeler arasındaki ilişkileri güçlendirme politikası, dünya sosyalizminin gelişme yasallıkları ve öncelikle dünya sosyalizminde ağır basan eğilim – ekonomiyi ve tüm toplumsal hayatı enternasyonalleştirme eğilimi – gözönüne alınarak tespit edilmek-

dedir. Bu politika, eninde sonunda, ulusal ve enternasyonal ölçüde sosyalist toplumsal düzenin kapitalist toplum düzeni karşısında üstünlüğünü sağlamayı öngörmektedir.

Dünya sosyalist sisteminin varlığı yılları boyunca, sosyalist ülkeler arasında devletler-arası karşılıklı politik ilişkilerin sağlam yapısı meydana getirildi. Ortak çabalar harcanarak, ulusal ve enternasyonal menfaatlerin uyumlu bağdaşımını sağlamanın, ortaya çıkan güçlükleri gidermenin mevcut çelişkileri çözümlenmenin en emin yöntem ve biçimleri bulundu ve pekiştirildi. Dünya alanında elbirliği eylemlerinde bir hayli tecrübe edildi.

Sosyalist topluluk devletlerinin birbirine uygun dış politika eylemi, Avrupada gerginliğin azaltılmasına kıtada meydana gelen reel durumun uluslararası hukuk kuralları gereğince sağlamlaştırılmasına kesinlikle yardım etmektedir. Avrupa güvenlik ve işbirliği sorunlarının görüşüleceği bir genel konferansı hazırlamak üzere 34 devlet temsilcilerinin Helzinki'de bir danışma toplantısına başlamış olmaları da sosyalist devletler toplumunun önemli bir politik başarısıdır; çünkü genel konferansın toplanabilmesi ancak bu girişimin başarısına bağlıdır. Kardeş devletlerin sıkı topluluk ve birliği, Moskova'da yapılan Sovyet-Amerikan görüşmelerinde, karşıt sosyal-ekonomik düzenlere sahip devletler arasında barış içinde yanyana yaşama prensiplerinin kökleşmesi yolunda haklı olarak büyük bir adım sayılan sonuçlara varılmasında önemli rol oynayan bir etken olmuştur.

Sosyalist ülkelerin, emperyalist saldırıya ve sömürgecilik zulmüne karşı savaşmakta olan halkları ardıcıl olarak destekleme politikasında gösterdikleri eylembirliği elle tutulur ve gözle görülür meyvalar veriyor. Sosyalist topluluğun ve öncelikle Sovyetler Birliğinin, kahraman Viyetnama her bakımdan yardım konusunda zamanın sınavından geçmiş olan ilkesel politik hattı, saldırının ve Amerikan emperyalizminin geri püskürtülmesinde etkin bir rol oynadı. Sosyalist ülkelerin dünya işçi ve ulusal kurtuluş hareketinin, bütün barış savaşçılarının yardım ve desteğine dayanan hürriyet-sever Viyetnam halkının kesin direnişiyle karşılaşınca, Amerikan emperyalizmi bütün dünyanın tanık olduğu bir yenilgiye uğradı.

Sosyalizmin barış taarruzu karşısında mevzilerini birer birer terkederek gerilemek zorunda kalan emperyalist gericilik uluslararası havada hissedilen ısınmanın sosyalist devletlerin kardeşlik birliğini gevşeteceği ümidine belbağlıyor. Gerginliğin azalması koşulları içinde, sosyalist ülkeler halklarının sınıfsal uyanıklığının keskinliğini yitireceğini, düşman ideolojiye «yatkinliğin» artacağını, milliyetçi eğilimlerin alıp yürüyeceği geniş bir alan açılacağını düşünüyor. Ne var ki, anti-komünizm strateji uzmanlarının bu plânları gerçekleşmiş değildir. Onlara yine avuçlarını yalamak düşüyor, çünkü sosyalist devletlerin sıkı topluluk ve birliği, temel olarak uluslararası konjonktüre değil, bu devletlerin uzlaşmaz sınıfsal çelişkilerden azat aynı ortak sosyal düzene sahip olmalarına, Lenin'in deyişiyle «iç ve

dış politikanın en derin köklerini belirliyen» ⁽³⁾ ekonomik manfaatlere de dahil olmak üzere bütün temel menfaatlerinin uygunluğuna dayanıyor.

İki dünya sistemi arasında en değişik biçimler alabilen ve almış olan mücadele koşulları içinde, sosyalist devletlerin birliği ve askeri-politik alanı da kapsıyan etraflı işbirliği kalımlı bir önem taşımaktadır. Eski Rus İmparatorluğu içindeki devrimci halkların sıkı bir askeri-politik birlik ve topluluk meydana getirmelerinin ateşli taraftarı olan Lenin'in «bu topluluk ve birliği bozma yönündeki her denemeye, asla yol verilmemesi gereken bir olay gözüyle, milletlerarası emperyalizme karşı yürütülen savaşın menfaatlerine ihanet gözüyle bakıyoruz» ⁽⁴⁾ şeklindeki sözleri, sosyalist ülkelerin uluslararası ilişkilerine de tamamen uygulanabilir ve bugün de aktüelliğini yitirmiş değildir.

Pratik hayat, toplumun devrim yoluyla yeniden kurulmasının ve yeni tip uluslararası ilişkilerin biçimlenmesinin karmaşık bir tarihsel süreç olduğunu, yeni düzenin ortaya çıkardığı muazzam olanaklardan gerektiği gibi yararlanmanın her şeyden önce yönetimi ele geçirmiş olan komünist ve işçi partilerine, sosyalist gelişme problemlerini bu partilerin Marksist-Leninist açıdan çözümleme yeteneklerine bağlı bulunduğunu göstermektedir.

Sosyalist ülkelerin uluslararası ilişkilerinin biçimlenmesinde komünist partilerinin gösterdiği eylemin belirleyici bir önemi olması komünistlere en büyük sorumluluğu yüklemekte, alınan kararların elden geldiği kadar bilimsel bir temele oturtulmasını, sübjektivizme, yetki ve vukuf yoksunluğuna yol verilmemesini, enternasyonal menfaatlerin ve kolektif tecrübenin daima dikkate alınmasını, kardeşçe işbirliği mekanizmasının giderek yetkinleştirilmesini, uluslararası ilişkilerin etkin biçimlerinden yararlanılmasını gerektirmektedir.

İşte, ortak eylemlerin, yeni durumların ve ödevlerin, karşılıklı fikir değiş-tokuşunu, uluslararası alanda izlenecek ortak politik hattın operatif olarak kararlaştırılmasını gerektirdiği bir anda, sosyalist ülkeler Marksist-Leninist partileri yöneticileri arasında yapılan iki ve çok yanlı karşılaşma ve görüşmeler de bu ilişki biçimleri cümlesinden sayılmalıdır.

Geçen yıl yüksek düzeydeki parti ve hükümet heyetleri ziyaretleri – SSCB heyetinin Macaristanı; Bulgaristan heyetinin Sovyetler Birliği, Polonya ve ÇSSC'ni; ADC heyetinin Bulgaristan, Macaristan ve Romanyayı; Küba heyetinin EYK üyesi Avrupa ülkelerini; Polonya heyetinin Bulgaristanı; Sovyet parti heyetinin Kore Demokratik Halk Cumhuriyetini vb. ziyaretleri –, partilerarası iki yanlı ilişkilerin giderek artan dinamizmini ve bunların ne kadar semereli olduğunu göstermektedir.

Sovyet-Yugoslav ilişkilerinin gelişmesinde, SBKP MK Genel Sekreteri, L. İ. Brejnev yoldaşın Yugoslavya'yı ziyareti (1971), Yugoslavya Federatif

⁽³⁾ V. İ. Lenin, Bütün eserleri, c. 36, s. 327.

⁽⁴⁾ V. İ. Lenin, Bütün eserleri, c. 40, s. 98.

Cumhuriyetleri Birliği Başkanı Y. Broz Tito'nun da karşılık olarak Sovyetler Birliğini ziyareti (1972) büyük bir rol oynadı. Bu ilişkilerdeki gelişme, şu veya bu sorun üzerindeki görüş ve tutum ayrımları ikinci plâna bırakılarak, sosyalist ülkeleri birleştiren noktalara ağırlık verme ve karşılıklı bağları güçlendirme yönünde iyiniyet ve çaba gösterildikçe, ne kadar olumlu sonuçlara varılabileceğini apaçık ortaya koymaktadır.

Sosyalist ülkelerin komünist ve işçi partileri yöneticileri arasındaki çok yanlı danışma ve görüşmeler partilerarası temasların etkin ve semereli bir biçimdir. Son yıllarda yapılan «Kırım buluşmaları», sosyalizm kuruculuğu seyri ve kardeşlik ilişkilerinin daha fazla gelişmesi üzerinde fikir değiş-tokuşunun özel bir biçimini teşkil eden olumlu bir gelenek halinde oluşmaktadır.

Sosyalist ülkelerin birliği ve aralarındaki işbirliği, yalnızca yöneticilerinin doğrudan doğruya temaslarıyla değil, aynı zamanda bunların her birinde komünistlerin her günkü sebatlı çalışmalarıyla, toplumsal hayatta enternasyonalizm prensiplerinin yerleşmesine hizmet etmeleriyle sağlamlaşmaktadır. Kardeş partilerin eyleminde ayırdedici belirgin çizgi, sosyalizm kuruculuğu kolektif tecrübesinden yaratıcı biçimde ve giderek daha geniş ölçüde yararlanmalarıdır. Sovyetler Birliğinin 50. kuruluş yıldönümüyle ilgili olarak, sosyalist sistem ülkeleri, SSCB'nin dünyada henüz ilk sosyalist ülke olduğu koşullarda ulusal-devletsel kuruluşun taşıdığı uluslararası önemi belirtmek üzere, emekçilerin enternasyonal eğitimi yönünde büyük bir düşünsel-politik çalışmada bulunmuşlardır.

Bugün, dünya sosyalizminin ortak menfaatlerinin savunma yönündeki uyumlu eylemler, kolektif olarak hazırlanan eşit haklı karşılıklı ilişki normlarını korumak, elbirliğiyle kabul edilen belgelere sadık kalmak, işbirliği ve yardımlaşma politikası uygulamak, egemenliğe saygı göstermek ve birbirinin içişlerine karışmamak sosyalist birliğin canlı dokusunu teşkil etmektedir.

Marksist-Leninistler, bugün, kardeşlik birliğini daha fazla güçlendirme yolunda, anti-komünistler tarafından, reformistler, sağ ve «sol» oportünistler tarafından yaratılan çeşitli güçlük ve engelleri gidermek için, tüm dünya sosyalist sistemini, politik, ekonomik ve ideolojik bakımlardan sıkı kenetli bir topluluk haline getirebilmek için sürekli bir mücadele yürütmektedirler.

Sosyalist ülkelerin birliği, çağdaş devrimsel sürecin sağlam ve sarsılmaz devinim gücüdür. Bu güç, uluslararası alanda gericiğin mevzilerini sarsmakta, emperyalizmin saldırı eylemlerine gemvurmaktadır. Bundan ötürü, anti-emperyalist mücadelenin çözümleyici gücü olarak dünya sosyalist sisteminin daha da sağlamlaştırılması ve bu sisteme dahil ülkelerin daha sıkı bir topluluk meydana getirmeleri, yalnızca bu ülkelerin menfaatleri

gereği değil, aynı zamanda bütün uluslararası işçi ve ulusal kurtuluş hareketinin menfaatleri gereğidir. Yeni toplumsal düzenin dünya ölçüsündeki zaferi sosyalist ülkeler arasında kardeşçe yardımlaşma ve yoldaşça işbirliğinin örsünde döğölmekte, ve bugün artık bütün yeryüzü halklarının gelecek enternasyonal birliğinin prototipi yaratılmaktadır.

1970 yılları emperyalizmi, bunalımın derinleşmesi

Teorik konferans: Devlet – tekel kapitalizminin yeni çizgileri ve gelişmiş kapitalist memleketlerde sınıf mücadelesi

Bu konudaki fikir değıştokuşu dergimizin sayfalarında daha geçen yıl başladı. Yayınlanan tartışma yazıları ilgiyle karşılandı. Bundan ötürü de, konunun görüşülmesine bir uluslararası konferansla devam edilmesi kararlaştırıldı. Örgütlenen konferansa 35 ülkenin – ABD, Alman Demokratik Cumhuriyeti, Arjantin, Avusturya, Brezilya, Bulgaristan, Cezayir, Çekoslovakya, Danimarka, Endonezya, Federal Alman Cumhuriyeti, Filipinler, Fransa, Irak, İngiltere, İran, İspanya, İsrail, İtalya, Japonya, Kanada, Kıbrıs, Kolumbiya, Lüksemburg, Macaristan, Moğolistan, Paraguay, Polonya, Portekiz, Romanya, Sovyetler Birliği, Sudan, Şili, Ürdün, Yunanistan – komünist ve işçi partileri temsilcileri katıldılar.

Konferans, dergimiz yazı kurulu üyelerinden ve gelişmiş kapitalist memleketlerde sınıf mücadelesi problemleri komisyonu başkanı P. Kurtiye (FKP) tarafından açıldı.

Konferansa katılanlar, dikkatlerini, her şeyden önce, devlet – tekel iktisat sisteminin bazı veya henüz yeterince incelenmemiş çizgilerinin, burjuva devletin bütün toplumsal hayat alanlarını etkileme kanallarının, devlet tekel ayarlaması mekanizmasında döviz – finans sistemi bunalımında suyüzüne çıkan arızaların sebep ve özelliklerinin tahlili üzerinde yoğunlaştırdılar. Ve tartışmada üç yön belirdi.

1. En gelişkin kapitalist memleketlerde devlet – tekel ekonomi ayarlamasının «iç» problemleri.
2. Uluslararası ekonomik ilişkiler alanında devlet – tekel kapitalizmi.
3. Devlet – tekel kapitalizmi ve sınıf mücadelesi problemleri.

Dergimizin başyazarı K. I. Zarodov, yaptığı giriş konuşmasında şunları belirtti:

– Günümüzde devrimci süreç gerçekten evrensel bir karakter kazandı. Yeryüzünün her köşesinde emperyalizme karşı ve sosyalizm için savaş yürütölüyor. Gelişmiş kapitalizm ülkeleri komünistleri, ulusal kurtuluş hareketiyle beraber, anti-emperyalist savaşın çözümleyici gücü olan dünya sosyalist sistemiyle sıkı bir birlik halinde bulunuyor ve çağımızın yüce sınıf savaşının en önemli cephelerinde yer alıyorlar.

Başlarında ABD olmak üzere, gelişmiş kapitalist memleketler grubu, çağdaş emperyalizmin başlıca kalelerini, gerici ve saldırı merkezlerini ve yeni sömürgeciliğin dayanak noktalarını teşkil ediyorlar. Fakat çağdaş

emperyalizmin – deyim uygunsa eğer – kale duvarları içinde çalışmak zorunda olan komünist partilerinin enternasyonal sorumluluğu o nispette daha büyüktür. Onların devrimci savaşta elde edecekleri başarı, emperyalizmin mevzilerine indirilen kesin darbelerden biri olabilir ve bütün dünyada emperyalizme karşı savaşanlara büyük ölçüde yardımda bulunabilir.

Gelişmiş kapitalist memleketler komünistleri, taşıdıkları tarihsel sorumluluğun gerektirdiği düzeyde olabilmek için, kendisine karşı mücadele yürüttükleri düzenin yeni çizgilerini ve özelliklerini sınıf açısından tahlil etmeye, yığınların mefaatlerine uygun düşecek, insanın insanı sömürmesine son verme yönünde en kısa ve en az zahmetli yollardan mücadeleyi geliştirecek bir strateji ve taktik hazırlamaya çalışmaktadırlar.

Yapacağımız tartışmada bizim şaşmaz bir pusulamız, Marksist-Leninist öğretimiz vardır. Bilindiği üzere, emperyalizm hakkında, onun özlüğünü, esas çizgilerini, yasallıklarını ve çelişkilerini en etraflı biçimde ve derinine inceleyen bilimsel teoriyi yaratma tarihsel hizmeti büyük Lenin'e aittir. Lenin'in emperyalizmi tahlilde, sosyal-ekonomik hayatın bütün olgularına sınıfsal yaklaşımı bilimsel bir objektif tutumla bağdaştırmaya önem veren metodları kalımlı bir önem taşımaktadır. V. İ. Lenin emperyalizmi inceleme işini, bir bilgin, bir devrimci, bir teorisyen ve aynı zamanda en büyük devrimci mücadele pratişyeni olarak ele alıyordu. Bunun içindir ki, emperyalizmle ilgili dahiyane eserleri, Marksist ekonomi biliminin gelişmesinde yeni bir devir açtı ve aynı zamanda devrim bilimini eşi görülmedik ölçüde zenginleştirdi.

Komünist hareketi bu Lenin metodolojisini izlemeye çalışmaktadır. Devlet – tekel kapitalizminin tahlilinde, Komünist ve İşçi Partileri 1969 Yılı Uluslararası Danışma Toplantısı'nın paha biçilmez bir payı vardır. Bu toplantının işlediği anti-emperyalist mücadele stratejisi ve aynı zamanda devrimci süreci daha ileri doğru geliştirme stratejisi, emperyalizmin gelişmesinde şimdiki aşamanın özelliklerinin enine boyuna tahlili temeline dayanmaktadır.

Danışma Toplantısında, çağdaş emperyalizmin bir özelliğinin de iki sistem arasındaki mücadele koşullarına, bilimsel – teknik devrimin isteklerine kendini uydurma çabası olduğu hakkında varılan hükmün olağanüstü bir önemi vardır. Emperyalizmin çoğu yeni çizgileri ve özellikle devlet – tekel karakterinin ağır basması bununla bağlıdır. Bu hükümlerin doğruluğu ve tamlığı şimdi her zamankinden daha belirgin olarak ortadadır. Netekim, burjuva devletlerinin iktisadi hayata karışması gayet büyük ölçüler alıyor, devletin gücü ile tekellerin gücünün birleştirilmesi gerçekten bizzat kapitalizmin varoluş koşulu haline gelmiş bulunuyor. Bu problemler, son zamanlarda birçok kardeş partilerin kongrelerince kabul edilen dokümanlarda daha çok aydınlığa kavuşturulmuştur. Aktüel problemlerin incelenmesine dergimiz de daima aktif olarak katılmaya çalışmaktadır.

Gelişmiş kapitalist memleketlerin koşulları birbirinden farklı olsa da, bunların egemen sınıfların stratejisinde son yıllarda örneğin aşağıda sıraladığımız ortak çizgiler göze çarpmaktadır:

– Sermaye birikiminde, emekçilerin gittikçe daha insafsızca sömürülmesinde tekellerin durumunun güçlenmesine ve tekелci üretim yoğunlaşmasına devletin her türlü vasıtalarla destek ve yardımcı olması.

– pazar furyasından ve üretim anarşisinden doğan en ölümcül sonuçları gidermek maksadıyla, çeşitli biçimlerde devlet – tekel ekonomi ayarlaması.

– bilimde ve öğretimde gelişmenin, yeni tekniği yaratma ve uygulamaların devletçe finanse edilmesi,

– ekonominin militarizasyonu, askeri gücünün artırılması, iç ve dış politikanın belirlenmesi üzerinde askeri – sanayi kompleksinin etkisinin güçlenmesi,

– tekellerin, devleti güçlendirme ve egemenliğini sağlamlaştırma yönünde çaba harcamaları,

– özel tekeller ile devlet tekelleri biçiminde kapitalist entegrasyonu hızlandırma yoluna gidilmesi,

– gelişme halindeki ülkeleri dünya kapitalist iktisat sistemi çerçevesi içinde tutmayı amaçlayan yeni sömürgeci bir politika güdülmesi ...

Devlet – tekel kapitalizmi koşulları içinde emperyalistler – arası çelişkilerle ilgili problemlerin tespiti ve işlenmesi çok önemlidir. Sosyalist ve kapitalist sistemler arasındaki çelişkinin çağımızın temel çelişkisi olduğu gerçeği, hiç de emperyalizme has diğer çelişkilerin zayıfladığı veya ortadan kalktığı anlamına gelmez. Zamanımızda tekелci sermayenin üç ana merkezi, yani ABD, Batı Avrupa ve Japonya arasındaki çelişkilerin, ayrı ayrı emperyalist ülkeler ve özellikle ABD emperyalizmi ile diğer gelişmiş kapitalist memleketler emperyalizmi arasında, çok uluslu tekелci örgütler ile ulusal tekeller arasında, uluslararası kapalı devlet – tekel grupları yaratma politikası ile ayrı ayrı tekellerin sosyalist ülkelerle ve gelişmekte olan memleketlerle ilişkilerini genişletme çabaları arasındaki çelişkilerin hangi gruplarda kendini gösterdiğini ve ne gibi özellikleri olduğunu iyi bilmemiz gerekmektedir.

Burada ele aldığımız problemleri iyi anlayabilmek için, bizce, emperyalizmin bilimsel – teknik devrim koşulları içindeki bunalımının özelliklerini, ekonomik, döviz – finans, sosyal, kültürel ve psikolojik bütün açılardan açıklığa kavuşturmak gayet önemlidir. Böyle komple bir inceleme (aynı zamanda devlet – tekel kapitalizmi somut çizgilerinin etraflı olarak tahlili) yalnızca emperyalist sistemin kökünden çürümesinin özlüğünü daha elle tutulur biçimde kavramamıza değil, en etkin sınıf mücadelesi biçimlerinin belirlenmesine de imkân verebilir. Marksizm-Leninizmin en önemli sistemi, komünist partilerinin politikasını bilimsel olarak temellendirmenin zorunlu koşulu olan somut tahlil ve somut durumdur.

Sınıf düşmanlarımıza karşı bütün gücümüzle ideolojik mücadele yürütmek için de, çağdaş emperyalizm mekanizmasının bütün iç yaylarını bilmemiz gerekmektedir. Biz, Kautski'nin «ültra-emperyalizm» teorisi tipinden eski övgüçülük teorilerini «canlandırma» yönünde sayısız deneyimlere tanık olmaktadır. Kapitalizmi «yenilemek» için, onu doğuştan ve çaresiz illetlerinden kurtarmak için bir sürü tez öneriliyor. Devlet – tekel kapitalizmi, nerdeyse, ekonomik çelişkilerden ve uzlaşmaz sınıf ziddiyetlerinden azat bir yeni «yükseliş devri»nin başlangıcı olarak gösterilmek isteniyor.

Burjuva ideologlarının, emperyalizmin adını «yeni endüstri toplumu» olarak değiştirmeye kalkışan Galbraith'in kitabına kanat germiş olmaları rastgele değildir. Yazarın, sanayi toplumunda, bütün devrim nedenlerinin – kendi deyimiyle – «silinip gittiği» yolundaki iddiası, burjuva ideologlarına pek ilginç ve çekici görünmüş olsa gerektir. Bu burjuva bilginin ileri sürdüğü fikirlere, sosyalist devrimi çoktandır kendileri için kabus belleyen sağcı sosyal-demokratların da mal bulmuş mağribi gibi dört elle sarılmaları dikkate değer.

Tek sözle, devlet – tekel kapitalizminin Marksist-Leninist tahlili, gelişmiş kapitalist ülkelerdeki durumu ters gösteren ve bu memleketler işçi sınıfının devrimci olanaklarını inkâr eden sağ ve «sol» oportünizmi açığa vurma bakımından büyük bir önem taşımaktadır. Netekim, geçenlerde, «Komünist Partisi Manifesti»nin 125. yıldönümüyle ilgili olarak «New-York Times» ve «İnternasyonal Herald Tribüne» gazetelerinde yayınlanan yazı dizisi, kapitalist memleketlerdeki durumu ters göstermenin örneklerinden biridir.

K. İ. Zarodov daha sonra şunları belirtti: Devlet – tekel kapitalizminin iç problemlerinin tahlili, komünistler için «sırf bilim» olsun diye gerekli değildir. Bu tahlil, komünist partilerinin kuruluş ve eylemlerinin nedeni olan esasa, yani kapitalist düzenin yerine sosyalist düzeni getirme davasına değgin politik sonuçlamalar yapabilmek için gereklidir. Bundan ötürü, biz burada devrimci mücadelenin halihazır sorunlarını ortaya koymalı ve kapitalist memleketlerin şimdiki durumunun bu sorunlara ne gibi yenilik getirdiğini açıklamaya çalışmalıyız.

Örneğin, demokratik ve sosyalist ödevlerin bağıntısı sorunu ayrıca dikkate değer. Marksist-Leninistler demokrasi mücadelesini hiçbir zaman sosyalizm mücadelesinin karşısına koymamış, onu daima bu mücadelenin bir parçası saymışlardır. V. İ. Lenin bu sorunu böylece anlamayı öğretiyor ve aynı zamanda bunun hiç te basit bir şey olmadığını herkesten iyi biliyordu. Netekim, 1916 yılı Aralık ayında şunları yazmıştı: «Demokrasi mücadelesi ile sosyalist devrim mücadelesini, birincisini ikincisine bağlı kılarak birleştirmeyi başarabilmeliyiz. İşin bütün esası ve güçlüğü buradadır.»⁽¹⁾

Bu çok önemli ve ilkesel bir uyardır. Dikkat edelim: İşin bütün esası ve

(1) V. İ. Lenin, Bütün eserleri, c. 49, s. 347.

aynı zamanda bütün güçlüğü, demokrasi mücadelesini sosyalizm mücadelesiyle birleştirmeyi başarabilmemizdedir. Peki, bugün böyle bir birleştirmenin «mekanizmi» ve özellikleri nelerdir? Demokratik ve sosyalist ödevleri çözümlerken, birincisini ikincisine bağlı kılmak üzere nasıl çalışmamız gerekmektedir?

Memlekette devrim için bir ortam olmadığı, ama sosyal çelişkilerin beklenmedik bir anda patlak vermesi imkânını hesaba katarak daima tetikte bulunmak gerektiği koşullarda, devrimcilerin ne gibi bir strateji uygulayacakları konusu üzerinde de fikir değiş tokuşunda bulunmamız yararlı olur kanısındayım. Zira, hayat, kapitalist sistemde giderek artan kararsızlığın, ani bunalım patlamalarını artık varsayıma dayanan bir imkân olmaktan çıkarak politik gerçeklik haline getirdiğini göstermektedir.

Komünist partileri, kapitalist toplumunun sınıfsal yapısında bilimsel – teknik devrimin sebep olduğu değişimlerle ilgili olarak, emperyalizme karşı, barış, demokrasi ve sosyalizm için mücadelede, işçi sınıfı, köylüler, aydınlar ve diğer halk tabakaları arasında birlik ve bağlaşma koşulları ve böyle bir birliğin rolü problemlerini işlemeye büyük bir önem vermeli-dirler. Bu fikrin ışığı altında, komünist basınında, işçi sınıfının terkihi, aydınların rolü, grev hareketinin ve öncelikle genel grevin devrimci araçlar hazinesindeki yeri, basit reformlar çerçevesini aşan ve sömürücü düzeni çöktürtecek darbeyi indirme koşullarını hazırlayabilecek olan dönüşümler için mücadele sorunları üzerinde yapılmakta olan fikir değiş tokuşu ciddi-çok ilginçtir. Devrimin zaferini nasıl pekiştirebileceğimiz sorunu giderek daha büyük bir önem kazanmaktadır. Tecrübe, bunun egemenliği ele geçirmekten daha kolay olmadığını ve hatta bazan daha zor olduğunu göstermektedir.

Nihayet, uluslararası tekellerin ve devletler – arası kapitalist entegrasyonun gelişmesi, yalnız Batı Avrupada 10 milyonluk bir göçmen işçiler ordusunun meydana gelmesi, artık uluslararası danışma sorunlarının yeni ve çok daha somut biçimde ele alınmasını gerektirmekte anti-emperyalist savaşın enternasyonalizasyonu sorununu her zamankinden daha aktüel hale getirmektedir.

K. İ. Zarodov sözlerini şöyle bitirdi: Burada yapacağımız fikir değiş tokuşu sonuçlarının, hepimizin çabalarımızı hasrettiğimiz yüce devrim davasına belirli bir katkı olacağından eminim.

AŞAMANIN ÖZELLİĞİ

Son yıllarda gelişmiş kapitalizm ülkelerinde, devlet tarafından yapılan ekonomi ayarlamasının çelişkili karakteri bilhassa açıklıkla kendini gösterdi. Kapitalist toplumunu her alanda – üretimde ve yürütümde, finans ve kredide, uluslararası ticaret ve ödeme ilişkilerinde – perişan eden geniş

kapsamlı ve derin bunalım olguları fonu üzerinde, sosyal çatışmalar daha da sertleşti, sınıfsal kutuplaşma süreci hızlandı.

Kısr döngü içinde

Bunalım sarsıntılarını yumuşatmayı amaçlayan anti-çevrimsel ayarlamalar, ekonomik gelişmede sürekli tempolara erişme çabasıyla, uzun vâdeli programlama ve plânlamayla çelişkiye düşmektedir. Bunun sonucu olarak da, birçok memleketin endüstriyel gelişme tempolarında düşüşler, yığınsal işsizlik ve zaman zaman ithalatı sınırlama tedbirleri gerektiren sürüm güçlükleri görülmektedir.

Nice kapitalist memleketlerin ekonomisi artık bir kısr döngü içindedir. Ekonomik kalkınmada «devamlı yüksek tempolar»a erişmek için alınan tedbirler, kaçınılmaz olarak, hissedilir enflasyon eğilimleri doğuruyor. Bu tempoları sınırlama pahasına enflasyonu önlemek çabaları da, daima işsizliğin kapitalizm için «normal» sayılanın üstünde bir ölçüye varmasına yol açıyor. Enflasyon ve işsizlik ardıcıl olarak ekonomik hayatın «1 numaralı problem»ini yaratıyor. Ve şimdi, birçok memlekette, bunların, kapitalizm için yeni yeni ekonomik ve sosyal güçlükler doğurarak, yanyana geliştikleri görülmüyor. Kapitalist iç çelişkiler artık her zamankinden daha yakın biçimde emperyalistler – arası çelişkilerle kesişip örülüyor.

Daha konferansın başında, bütün bunlarla ilgili olarak, şu sorun olanca dikkati üzerinde topladı; Aynı ayrı memleketlerde ve uluslararası ekonomik ilişkiler alanında devlet – tekel ayarlamasının süreli başarısızlıkları ve çıkmazları, tüm devlet – tekel ayarlaması mekanizminde bir bunalımın varoluşu demek değil midir?

Tartışmaya katılanların çoğu bu soruya olumlu cevap verdiler. E. Byarnason (Kanada Komünist Partisi MK üyesi), 1970 yıllarında devlet – tekel kapitalizminin (?) derin bir bunalım içinde olduğunu söyledi ve şöyle devam etti: Döviz sistemi çöktü, istikrar sağlamak için başvuru olan Keynes'in metotları artık olanaklarını tüketti. Büyüklü – küçüklü bütün gelişmiş kapitalist memleketler, çözüm yolu bulamadıkları ekonomik, sosyal-politik ve ekolojik problemlerle karşı karşıya geldiler.

Kanadalı iktisatçı, dünya kapitalist ekonomisinin içinde bulunduğu ağır durumu tahlil ettikten ve buna karşılık sosyalist ülkelerin başarılı gelişmesini belirttikten sonra, şu sonucu çıkardı:

– 1970 yılları bunalımı basit bir sikklik bunalım değildir. Doların uğradığı yenilgi hiç de kısa süreli etkenlerin gösterdiği eylemin geçici bir sonucu olamaz. Tam tersine, bu yenilgi, uzun süreli ve dönüşsüz bir sürecin en yüksek noktasıdır. Kapitalizm bu bunalımdan her hangi bir değişime uğramadan çıkamayacaktır.

(?) Yazının devamı boyunca «devlet – tekel kapitalizmi»ni artık DTK simgesiyle kısıtlayacağız.

G. Di Stefano (IKP MK'ne bağlı ekonomi komisyonu üyesi), İtalyada DTK sisteminin bunalımını «derin ve çok yanlı» olarak nitelendirdi. Ve şöyle devam etti: Memlekette gayet belirgin olan enflasyon süreçleri, üretim alanında durgunlukla örülüp çaprazlaşıyor ve ekonominin bazı sektörlerinde görülen «düşüş»le daha da ağırlaşıyor. Ekonomi politikasının ayarlama mekanizmi bunalımın üstesinden gelebilecek durumda değildir. Devlet, işçi sınıfının ve geniş halk yığınlarının direnişi nedeniyle açık deflasyon yolunu tutamıyor, liranın devalüasyonuna başvurmaya da cesaret edemiyor (bununla birlikte, bu yönde türlü manevralar çevrildiği göze çarpmaktadır ve böyle bir tehlike henüz savuşturulmuş değildir).

K. Ken (FKP'nin «Ekonomi ve Politika» dergisi sorumlu sekreteri), konuşmasında, DTK'nin bunalımı ve bunun sonuçları problemine büyük bir yer ayırdı. Sözcü, her şeyden önce, başka başka türden ekonomik ve sosyal güçlüklerin üstüste yığılmış olmasının şimdiki bunalımın özelliğini teşkil ettiğini belirtti. Bu güçlükler özetle şunlardır;

1) Büyük spekülâtif aksiyonlar sonucu ve daha geniş plânda milletlerarası sermayeye ait döviz sisteminin bunalımı sonucu olarak enflasyonun hızlanması ve döviz ilişkilerinin dezorganizasyonu;

2) milletlerarası pazarda kapitalist rekabetin şiddetlenmesi, ticaret harpleri tehlikesini yaklaştıran ekonomik çelişkilerin gelişmesi;

3) İşsizliğin artması ve ekonomik gelişme tempolarının düşmesi (harpten sonraki «ekonomik mucizeler» bitmiştir. Üretimin kararsızlığı artmaktadır. Emek veriminin yükseltilmesi ve çalışma hızının artırılması, pazarın üretilen malları artık yutamayacağı bir duruma yol açmaktadır. Canavarlık hızı ve asalaklık korkunç ölçülere varmaktadır);

4) toplumun ihtiyaçları – bilim, öğretim, sağlık ve toplum hizmetleri – için ayrılan ödeneklerin, bu ihtiyaçların hızla artması karşısında çok yetersiz kalması;

5) Bugünde emperyalizmin egemenliği altında bulunan eski sömürge ülkelerin yükümlerinin çoğaltılması;

6) gelişmiş kapitalist memleketlerdeki politik ve sosyal mücadelelerin ölçüleri ve yeni içeriği, yığınların demokrasi ve sosyalizme yönelme çabalarının artması;

7) bunalımın yalnızca ekonomik tabanla, üretim ilişkileriyle sınırlı kalmaması, genel kapsamlı bir özlük kazanması ve politik, ideolojik, psikolojik bir bunalım, bir öğretim, kültür, okul, kilise vb. bunalımı halini alması ...

K. Ken, artık kapitalizmin genel bunalımında kesin bir safhanın başlangıcının, kapitalist sistemin tüm çağdaş mekanizmasında bunalımın söz konusu olduğuna işaret ederek, sözlerine şöyle devam etti: Bu bunalım bütün devlet – tekel kapitalizmini sarmıştır. Ve DTK, tüm devlet gücünü

kendi hizmetine tâbi kılarak işçileri sömürmeye, burjuvazinin tekelci olma-
yan tabakalarını soyup soğana çevirmeye hız vererek, kendi çelişkilerini
çözümliyecek durumda değildir.

Fikirlerin iflâsı ve ayarlama mekanizminde arızalar

K. Ken dedi ki: Kapitalist toplumun bir bunalım içinde bulunduğunu
tekelci burjuvazinin savunucuları da inkâr edemiyorlar. Tanınmış Fransız
«L'Express» dergisinin Ekim 1972 sayısında şöyle deniliyordu: «1968–70
yıllarından sonra biz zor bir devire, ve galiba ağır bir bunalım devrine
girmiş bulunuyoruz. Kapitalist memleketler, döviz, fiyatlar ve işsizlik üçle-
mesi üzerindeki kontrollerini şu veya bu ölçüde, amma herhalde büyük
ölçüde yitirdiler. Hoşnutsuzluk ... artıyor ... Sanayi yayılışı, bir keşme-
keşe ve doğal çevrenin tahribine varan ölçüler almış bulunmaktadır.»⁽³⁾

Bu karamsar demec, uğranılan başarısızlığın, Danimarkada geleneksel
olarak en sağ ve büyük sermaye ile en yakından bağlı politik gücü teş-
kil eden Muhafazakârlar Partisi'nin diliyle itirafıdır. Danimarka tutucu-
ları, daha hükümet koalisyonuna katılmakta oldukları 1970 yılında kabul
edilen parti programında şöyle diyorlardı: «İkinci Dünya Harbinden sonra,
ekonomi politikasının dört hedefini, yani yüksek artış tempolarını sürdür-
me, tam istihdam sağlama, fiyatları kararlı bir düzeyde tutma ve ödeme
dengesi hedeflerini bir arada gerçekleştirmenin imkânsız olduğu görüldü.
Besbelli ki, tam istihdam, iş ücretlerinde ve harcamalarda öyle bir artışa
sebep oluyor ki, bu da enflasyon doğuran fiyat artışlarına, talebin büyük
ölçülere varmasına ve döviz dengesinin bozulmasına yol açmaktadır».

Bu tiradı aynen nakleden I. Nörlund (Danimarka Komünist Partisi MK'nin
Sekreterlik ve Yürütme Komitesi üyesi ve dergimizdeki temsilcisi) şunları
söyledi:

– Harpten sonraki «düzenli kapitalizm»in mezartaşındaki bu yazıt çok
hazindir. 1960 yılları ilk yarısı herhalde devlet – tekel ayarlamasının «yük-
seliş» dönemi sayılabilir. Elverişli konjonktür ve kullanılan yeni yöntemler
onun başı etrafında bir «etkinlik» halesi yaratmıştır. Hemen her fırsatta,
kapitalizmin artık iç illetlerinden kurtulduğuna ve bundan böyle bunalım-
sız olarak gelişebileceğine dair büyük lâflar ediliyordu. Bu lâfları edenler
o kadar gırtlak paralıyorlardı ki, sesleri işçi hareketi içinde de yankılar
yapıyordu. Ama o zamanlar geçti. Bugün kapitalizmin genel bunalımının
derinleşmesi, tüm kapitalist sistemin temellerini sarsan devlet – tekel ayar-
laması bunalımında ifadesini bulmaktadır.

Büyük sermaye şimdiki bunalımın derinliğinin farkındadır ve tekellerin
sosyal manevralara başvurmalarının nedenlerini burada aramak gerek-
mektedir. Şu da dikkate değer ki, Danimarkada devlet – tekel politikası

⁽³⁾ «L'Express», 2–8 Ekim 1972.

çokçası sosyal-demokrasinin reformizmine şu veya bu ölçüde uygun düşen
burjuva reformizmi politikası olarak formüle edilmektedir Aynı Danimarka
tutucuları, parti programında, «pek büyük bir gerginlik meydana gelme-
mesi için reformlar yapılması»nı hedef olarak belirtmektedirler, zira prog-
ramlarının ilk tasarısında gizlemeden kaydettikleri gibi, «bu yapılmadığı
taktirde, çatışmaların devrim için ortam yaratması tehlikesi vardır».

B. Zaharesku (Romanya Komünist Partisi MK üyesi ve dergimizdeki tem-
silcisi) şunları belirtti: Tekelci sermaye içine düştüğü amansız bunalımı
atlatmak için çırpınıyor. Bundan ötürü, DTK bunalımı, dünya kapitalist
sisteminin bütün üyelerine damgasını vuran genel bunalımdan ayrı düşü-
nülemes. Biz DTK'nin spesifik özelliğini, yani tekelci kapitalizm çerçevesi
içinde bir safha teşkil ettiğini, onun genel bunalımının bir biçimi oldu-
ğunu gözönünde bulundurmalıyız.

V. M. Şundeev («Barış ve Sosyalizm Problemleri» dergisi sorumlu sek-
reteri) şöyle konuştu: «Ayarlama sisteminin genel bunalımı, devlet – tekel
kapitalizminin bunalımı», «kapitalizmin genel bunalımından kesin safha»
vb. gibi formülleme ayrımlarına rağmen, kapitalist toplumun şimdiki du-
rumunu değerlendiren bu hükümlerin birçok ortak yanları vardır. Her şey-
den önce, kapitalizmin güçlüklerinin konjoktürel veya devri olduğu iddiası
gibi kaçamaklara artık eskisi kadar sık başvurmamaları göze çarpmıyor.
Eski «düşüş», «silinme» kavramları, kapitalist toplumunu bütün ekonomi
alanlarında – üretim ve sürüm, finans ve kredi, milletlerarası ticaret ve
ödeme ilişkileri – adanmaklılı hırpalayan en geniş kapsamlı ve derin buna-
lım olguları fonu üzerinde artık bir hayli sönük kalıyor. Sosyal çatışmalar
giderek daha da sertleşiyor, toplumda sınıfsal kutuplaşma hızlanıyor. Daha
önceki «klasik uzlaşmaz zıtlıklar»a bilimsel – teknik devrimin doğurduğu
yenileri ekleniyor.

Bugün, bütün kapitalizm tarihinde, her şeyi kapsıyan karakteri bakımın-
dan eşi görülmedik bir yeni nitel olguya tanık olduğumuzu söyleyebilir mi-
yiz? Herhalde söyleyebiliriz. Meydana gelen durumun nedenlerini özel so-
run olarak bir yana bırakarak ve formüllemeye orijinallığe de özenmeden,
kapitalizmin genel bunalımının yeni bir safhaya girdiğini tesbit edebiliriz.
Ve hemen belirtmeliyiz ki, şimdi tam da genel bunalım sözkonusudur,
çünkü bu bunalımın gözden geçirdiğimiz her belirtisinde, çağımızın sosya-
lizm ile kapitalizm arasındaki temel çelişkilerinin eylemini, ulusal kurtuluş
devrimlerinin emperyalizm üzerindeki etkisini görmemezlikten gelemeyiz.

Bilindiği gibi, devlet – tekel biçimi işletme ve toplumsal yönetim metot-
ları, kapitalizmin genel bunalımının eseridir. «Tam istihdam», «bunalım
aleyhtarı politika», «gelirler politikası», «genel refah» gibi şiarlar altında
getirilen bu metotlar, kapitalizmin bütün iç hastalıklarına karşı her derde
deva bir iksir olarak ileri sürülüyordu. Bugün gerçek odur ki, devlet – tekel
biçimi işletme ve yönetim mekanizmi tarihsel planda tutukluk yapmıştır. Bu

böyle olsa da, bu mekanizmin belirli bir aşamada hiç bir etkinlik göstermediği elbette söylenemez. Bilindiği üzere, birçok kapitalist memleket, epey bir zaman, derin üretim fazlası bunalımlarına düşmemişlerdir; buralarda ekonomik gelişme tempolarının ve istihdamın nispeten yüksek olduğu dönemler görülmüştür. Fakat şimdiki safhanın karakteri bambaşkadır, çünkü yarım yüzyıllık DTK deneyi, çelişkilerin giderilmesi sonucunu değil, alabildiğine yığılması, kapitalist sistemin her yönde ve eşi görülmedik derecede bunalıma sürüklenmesi sonucunu doğurmuştur.

Kapitalizmin kaderi bakımından bu bunalımın gizlediği tehlike, doğduğu sonuçların sermaye, mal ve işgücü pazarları arasında her zamankinden daha büyük bir serbestlikle «aktarımı» yüzünden gitgide büyüyor. Öyle ki, bir yandan, artık ticaret ve ödeme ilişkileri alanında milletlerarası döviz ve kredi kargaşasından, yatırımlar pazarı tereddütlerinden birtakım setlerle kendini koruyabilen bir kapitalist memleket düşünmek olanaksızdır. Öte yandan, bugün en büyük emperyalist devletler bile, kendi güçlüklerini, ekonomik bakımdan daha az gelişmiş memleketler üzerine aktarmak suretiyle, şöyle böyle yumuşatabilecek durumda değildirler.

Konferansta buraya kadar yapılan konuşmalardan doğan sorular, hem tartışma konusunun büyük bir ilgiyle karşılandığını, hem de bazı problemlerin henüz yeterince işlenmemiş olduğunu gösterdi. Bundan başka, görüşlerde belirli ayrımlar da ortaya çıktı.

Örneğin, K. Ken, DTK safhasında devlet ile tekeller arasındaki ilişkiler sorununa ilişkin yeni anlayışını şöyle belirtti. Devlet – tekel kapitalizmi safhası, kendisinden önceki «temiz» tekelci kapitalizm safhasına hem uymakta, hem de ondan ayrılmaktadır. Buradaki geçişlilik, birincisinin ikincisinde sürüp gitmesi, DTK'nin daha önceki tekelci kapitalizm sürecinin bir uzantısı olmasından, yani tekellerin toplum çerçevesindeki hegemonyasının güçlenmesinden, aradaki ayrım da, çok daha büyük ölçüde tekellerin kontrolü altına düştüğü halde, aynı tekellerin yararına çalışarak, nispeten daha erkin diyebileceğimiz bir role geçmesinden ibarettir. Demek oluyor ki, K. Ken'in kanısınca, tekel ile devlet arasında ne bitişme, ne de ayrılma vardır, sadece sıkı bir karşılıklı etkileşme ve eylembirliği gerçekleşmektedir. Ve öyle ki, her biri – bazan çelişkili de olsa – kendi özelliklerini çıkış noktası yaparak, amma aynı zamanda hep sermaye birikimini ve tekelci yoğunlaşmayı hızlandırma, kapitalist sömürüyü artırma, tekelci grupların gelirlerini çoğaltma gibi bir ana hedef gözeterek eylem göstermektedir.

S. Namsaray (Moğolistan Devrimci Halk Partisi MK aday üyesi ve dergimizdeki temsilcisi), Lenin'in devlet ile tekellerin bitişmesi hakkındaki düşüncelerini hatırlatarak şunu sordu: Herkesçe bilinen ve kabul edilen bu formülü bırakıp da, yerine, devletin sanki tekelci olmanın birtakım başka güçleri tecessüm ettirdiği izlenimini uyandıran «sıkı bir etkileşme» kategorisini getirmenin ne anlamı vardır? K. Ken bu soruya şöyle cevap verdi: Sanırım ki, benim kullandığım formül, tekeller ile devlet arasındaki karşı-

lıklı ilişkilerin gerçek karakterini daha tam olarak yansıtır, devlet ile ayrı ayrı tekelci gruplar arasındaki çelişkilerin kökenlerini iyice açıklıyor. Bunun üzerine M. Doig (Kanada Komünist Partisi MK üyesi ve dergimizdeki temsilcisi) şunu sordu: Peki, bu çelişkiler hangi ortamda belirliyor? Fransız iktisatçısı, buna cevap olarak, DTK koşullarında devletin elbette tekellerin genel çıkarlarını yansıttığını, onlarla aynı tabiata sahip olduğunu ve kararlar alınırken son sözü onlara bıraktığını belirtti. DTK'nin başlıca iki organik bölümü arasındaki çatışmanın kaynaklarına gelince, K. Ken şunlara işaret etti: Tekelci sermayenin devlet tarafından yansıtılan genel çıkarları ile tekellerin özel çıkarları arasındaki çelişkiler, tekellerin ve meydana getirdikleri grupların kendi aralarındaki rekabet, çeşitli etkilerin çaprazlaşma yeri olan devlet mekanizmasının çeşitli cinsten olması...

Z. S. Aaronoviç (İngiltere Komünist Partisi Yürütme Komitesi Ekonomik Danışma Komisyonu üyesi) dedi ki: K. Ken'in, DTK bunalımı hakkındaki tezi ve bunu tanıtlama tarzı (daha önce de diğer Fransız iktisatçısı P. Bokar) belirli bir şüphe uyandırmaktadır. DTK'nin şimdiki safhasının özelliklerini belirtme deneylerini prensip itibarıyla destekleyen İngiliz iktisatçısı, Fransız meslektaşları tarafından oluşturulan teorik modeli yeterince tam bulmadığını belirterek şöyle devam etti: Bu model, 1930 yıllarında ortaya atılan durgunluk teorilerine çok yakın olarak kabul edilebilir. Burada gösterilen bazı veriler tartışmalara yol açıyor. Bundan başka, 1967–69 yılları yeni devrenin başlangıcı sayılmak, yani DTK'inde tüm yeni safhanın karakteristiği yalnız 3–5 yılın tecrübesi temeline oturtulmak isteniyor. Bana kalırsa, devletin ve tekellerin ilişkileri problemi de dahil, bu sorunların görüşülmesine dergi sayfalarında devam edilmesi yerinde olur.

İÇ GELİŞME ÇELİŞKİLERİ

Konferansa katılanlar, konuşmalarında, kapitalizmin genel bunalımında şimdiki safhanın özelliklerini belirtirken, bir yandan emperyalist memleketlerin şimdiki durumunun tahliline de yer verdiler.

KANADA

Bu memleketin emperyalistler – arası ilişkiler sistemi içindeki emsalsiz durumunu en karakteristik çizgileriyle E. Byarnason özetledi: Ve sözcü şöyle devam etti: Gerçi İngiltere, Fransa ve Batı Almanya, Amerikan sermayesinin girip yerleştiği alanlardır, fakat bu memleketlerin durumu yabancı sermayenin nüfuz alanı olma bakımından Kanada ile en küçük ölçüde bile kıyas kabul etmez. Kanada'da büyük biznesin yarısından fazlası ABD tekellerinin elindedir. Kanada, Amerikan firmalarının yargısal ve

yönetmelik dokunulmazlık bakımından «devlet içinde devlet» olmalarından göz açamıyor. Görünüşte Amerikan firmaları bu ülkede kayıtlıdır ve onun kanunlarına uymak zorundadırlar. Gerçekteyse, Kanada kanunları bu firmaların sahiplerine işlemez. Öyle ki, adı Kanadalı işletmeler tarafından alınan kararların Birleşik Amerika kanunlarına göre belirlendiği birçok haller gösterilebilir. Bütün bunlar, Kanadada devlet – tekel ayarlaması olanaklarını sınırlamaktadır. Fakat, Kanada sermayesi dışarıdan kontrol edilmekte olsa da, tamamiyle bağımlı olduğu söylenemez.

E. Byarnason, kendisine yöneltilen bazı sorulara cevap vererek, Kanada büyük burjuvazisi ile Amerikan büyük burjuvazisi arasındaki karşılıklı ilişkiler problemini daha da aydınlattı. (Bununla ilgili olarak şunu da hatırlatalım ki, Kanada Komünist Partisi son XXI. Kongresinde, 1962 yılında hazırlanmış olan ve ABD ile Kanada finans kapitalini «yepkare bir bütün» sayan parti programının metninde değişiklik yaparak, bu deyim yerine, Kanada ve Amerikan tekelileri arasında partnörlüğün çelişik karakteri tezini koydu.) Bugün, Kanada burjuvazisi arasında, Birleşik Amerika ile ilişkiler sorunuyla ilgili olarak gözle görülür bir bölünme vardır. Memlekette, ulusal ekonomi üzerindeki Amerikan egemenliğine karşı güçlü bir hareket gelişmektedir. Kanada burjuvazisi, memleket maliyesi üzerinde, kendisi için hayati bir sorun olan kontrol hakkını kaybetme tehlikesini her zamankinden daha fazla hissetmektedir.

JAPONYA

S. Toyoda (Japonya Komünist Partisi MK üyesi ve dergimizdeki temsilcisi) özetle şunları söyledi: Devlet – tekel kapitalizminin Birleşik Amerika bağımlılık doğrultusunda gelişmesi, Japon ekonomisinin başlıca karakter çizgisi ve yüksek bir artış temposu sağlayan önemli gelişme koşuludur. Japonya yüksek gelişmeli bir kapitalist memleket ve aynı zamanda Amerikan sermayesinin işgâline uğramış, ona bağımlı duruma düşmüş bir memlekettir. Japon DTK'nin diğer karakter çizgisi, tekelin devletle daha yakından katışıp birleşmeleridir. Memlekette, gerek devlet fonlarının, gerekse tekelin ihtiyaçlarını sağlayan özel fonların seferber edilmesi amacıyla birtakım önemli tedbirler uygulanmaktadır.

Devlet – tekel kapitalizmi Japonyada kapitalizmin bütün çelişkilerini alabildiğine keskinleştirdi. Japon – Amerikan ekonomik ilişkileri de, özellikle Başkan Nikson'un 1971 Ağustosunda Olağanüstü Ekonomik Politikası'nı ilân etmesinden sonra, gerginleşmeye başladı. Bu böyle olsa da, Japon – Amerikan «Güvenlik Antlaşması» ve Japon – Amerikan işbirliği tekelci sermayenin izlediği politikanın temeli olarak kalmaktadır. Şunu da belirtmeliyiz ki, daha 1960 yılları sonundan itibaren her düzeyde birikim sağlamak üzere alınan tedbirler birçok ciddi problem doğurdu. Bunlar arasında,

fazla üretim, doğal çevrenin akıllara durgunluk verecek derecede kirlenmesi, enflasyon yüzünden şehirlerde bunalımın şiddetlenmesi ve halkın yaşama düzeyinin düşmesi problemleri ön planda gelmektedir. Çelişkiler artık ekonomik gelişmeyi frenliyecek kadar keskinleşmiş bulunmaktadır.

Japonyada bu çıkmazdan kurtuluş çaresi yine devlet – tekel işletmeciliği yoluyla aranıyor. Ekonomik gelişme tempolarında yükseliş sağlamaya çalışan egemen sınıflar, somut olarak, işletmelerin henüz işlenmemiş yurt bölgelerine serpiştirilmesine ve sanayiın yeniden dislokasyonuna (yer değiştirilmesine) dayanan bir yol izlemeye koyulmuşlardır. Bu uygulamanın ana yönü, Başbakan K. Tanaka tarafından 1972 Temmuzunda yeni hükümete sunulan «Japon adalarının çehresini değiştirme» planında belirtilmiş bulunuyor. Şehirlerin yeniden kurulması ve okyanus kıyılarında nice işletmelerin daha içerilere aktarılması suretiyle bölgesel gelişme için büyük ödenekler – 1985 yılına kadar 400 bin milyar yen'den fazla – ayrılıyor. «Adaların çehresini değiştirme» uygulaması, bütün Japonyada daha büyük ölçüde doğal çevre kirlenmesine, arazi fiyatlarının alabildiğine yükselmesine yol açacaktır. Üretim ve sermayenin daha da yoğunlaşması, enflasyon ve vergilerin artmasına paralel olarak kapitalist «rasyonalizasyon»un hızlanması kaçınılmaz görünüyor. Militarizasyonu daha ileri götürme politikası büyük bir tehlike gizlemektedir. 1972 Ekim ayında kabul edilen dördüncü beş yıllık planın öngördüğü savunma kredileri, üçüncü planda aynı maksatla öngörülenin iki mislinden fazladır.

S. Toyoda'ya birçok soru yöneltildi. İ. Koks (İngiltere Komünist Partisinin dergimizdeki temsilcisi) şunu sordu: Japon yoldaşlar ABD egemenliğine daimi bir etken gözüyle mi bakıyorlar ve bu egemenlik güçleniyor mu; yoksa zayıflıyor mu? M. Doig, Japon emperyalizminin boyun eğmesi, bağımlı karakteri ile bu emperyalizmin hızla yayılışı olayının nasıl bağdaşabileceğinin, bunda bir çelişki olup olmadığının açıklanmasını rica etti, ve Japonya Komünist Partisinin işçi sınıfının baş düşmanını nasıl belirlediğini sordu. F. Balagtas'ın (Filipinler Komünist Partisi) soruları şunlardı: ABD emperyalizmine bağımlılık tezinde Japon tekelci sermayesinin gücünü küçümseme payı yok mudur? Ve eğer durum böyleyse, bu, hem Japonyada, hem de Japon sermayesinin etkisi altındaki memleketlerde anti-monopolist mücadelenin enerji yitirerek zayıflamasına yol açmakta değil midir?

S. Toyoda soruları şöyle cevapladı: Japonyanın bugün Amerikan emperyalizmi tarafından yönetildiği ve Japon tekelci sermayesinin buna bağımlılığı tezi JKP'nin programında yer almaktadır. Programın bununla ilgili kısmında, Japonyanın, gelişmiş bir kapitalist memleket olsa da, bugün gerçekte Amerikan emperyalizminin yarı işgali altına düşmüş bağımlı bir memleket haline getirildiği kayıtlıdır. Bundan ötürü, bizim bugün iki stratejik düşmanımız vardır: Amerikan emperyalizmi ve Japon tekelci sermayesi.

yesi. Ve bize göre, gerçek ulusal bağımsızlığın elde edilmesi Japon halkının ana ödevidir.

S. Toyoda işçi sınıfının durumuna da değinerek, ekonomide yüksek artış tempolarının, çalışma hızının yükseltilmesi, ücretlerin düşürülmesi, yeni tekniğin benimsenmesi ve ana sermayenin süratle yenilenmesi tedbirlerine dayandığını belirtti. Japon sermayesi, Amerikan emperyalizminin önce Kore'de, sonra da Çin Hind'i'deki saldırı harplerine hizmetten epeyce büyük yararlar sağlamaktadır. Kore harbi sırasında Japonya tarafından sağlanan cepane ve donatım tutarı yılda 200 milyon doları bulmuş, Viyetnam harbi boyunca da bunun beş mislini aşmıştır.

FRANSA

K. Ken, Fransada DTK'nin gelişmesini tahlil ederek, kapitalist çelişkilerin nasıl genişleyip derinleştiğini gösterdi. Ken'e göre, değişmeler kapitalist üretim ilişkileri kesimini kapsamakta, velev ki bu ilişkilerin özlüğü eskisi gibi kalmaktadır. Bu değişmeler üç ana yönden oluşmaktadır:

1. Kapitalist üretim kesimine daha önce özel mülkiyetin egemen olduğu yeni eylem alanları katılıyor. Bunun sonucu olarak, ücretli işçi sayısı süratle artıyor, emek ücretiyle geçinen çeşitli tabakaların – işçiler, köylüler, hizmetliler, kafa emeği işçileri – yaşama ve çalışma koşullarında bir yekünlaşma eğilimi beliriyor.

2. Sanayi üretiminin süratle yoğunlaşması, işçi sınıfının sayıca artmasına ve birikimine yol açıyor. Bu sınıfın tarihsel ve toplumsal rolü azalmıyor, tersine daha da artıyor. Tekellerin politikasına kurban giden bütün sosyal tabakalar bu sınıfın etrafında birleşiyorlar.

3. Ekonomide giderek artan devlet müdahalesi, sömürü ilişkilerini bütün toplum ölçüsünde yaygınlaştırıyor.

DTK koşullarında yeni çelişmeler de ortaya çıkıyor. Örneğin, bilimsel – teknika devrimin istemleri kapitalist anarşiyle çatışıyor. Üretimi enternasyonalleştirme eğilimi, gelişmiş kapitalist memleketler ekonomilerinin karşılıklı bağımlılığını artırıyor ve bunları giderek şiddetlenen rekabetin sonuçları karşısında daha hassas hale getiriyor. Bunun sonucu olarak da, her ayrı memlekette, eninde sonunda üretim güçlerinin enternasyonalizasyonu sürecini sekteye uğratan güçlükler çoğalıyor. Durmadan artan ekonomik kararsızlık ile sosyal çelişkilerin keskinleşmesi atbaşı gidiyor.

İNGİLTERE

S. Aaronoviç, işçi sınıfının, sözcüğü 1939 yılına kıyasla bugün çok daha örgütlü olduğuna ve harpten sonra nispeten yüksek istihdam sağlanabilen yıllarda kapitalistlerle görüşmelerde ve doğrudan doğruya iş-

letmeler içinde durumunu epeyce sağlamlaştırdığına dikkat edilmesi gerektiğini söyledi. İngiltere işçi (leybivist) hükümeti, 1960 yıllarında bu durumu gözönüne almamazlık edemezdi. Sınıf güçleri dengesinin belirli durumuna göre, bu hükümet, bağdaşmazı bağdaştırmaya çalışıyor, yani silâhlama programını dört elle tutma ve diğer ihtiyaçlara ilişkin devlet harcamalarını da eldeki olanaklar ölçüsünde arttırma yolundan yürüyordu. Bu programı uygulayan Vilson hükümeti, 1967 yılı sonunda İngiliz lirasını devalüe etmek zorunda kaldı. Sonra, muhafazakârlar, dövüz bozmada sabit değer uygulamasına son vererek sterlin'in fiili devalüasyonunu devam ettirdiler. 1970 yılında işbaşına gelen tutucu hükümet, büyük sermaye için elverişsiz olan sınıf güçleri dengesini değiştirmek maksadıyla şu tedbirlere başvurdu:

1. Kesin deflasyon, ithâlâtı sınırlama ve ödeme dengesinde Ortak Pazar'a giriş harcamalarını kapatabilecek kadar aktif saldo sağlama, emek ücretlerinin artırılmasını hemen hemen imkânsızlaştıracak koşullar yaratma.

2. Amansız bir kapitalist rasyonalizasyon uygulama, verimsiz fiyatlara («topal ördekler»e) devletçe her türlü yardımdan el çekme, çalışanların sayısında zorunlu azaltmalar yolunu tutma.

3. İşsizliği, Treydünionlar'ın gücünü sarsmak için kullanma, grev haklarını kısıtlama, emekçiler üzerinde ekonomik baskı ve sendikalar hakları sınırlama yoluyla gündelikleri dondurma.

Bu strateji, işçi sınıfını darmadağın etmek, Ortak Pazar'a ve rasyonalizasyonu sürdürme yolunu temizlemek üzere, yıldırım hızıyla sonuç alacak, hedefi belirli ve ağır birkaç darbe indirmeyi öngörüyordu. Fakat tutucuların belbağladıkları bu «tertîp», işçi sınıfının karşı – darbeleriyle derhal bozguna uğratıldı.

S. Aaronoviç, kendisine yöneltilen sorulara cevap vererek, daha çok, İngiltereye Amerikan sermayesinin sızması ve İngilterenin AEB'ne girmesi karşısında ABD tekellerinin tutumu sorununa değindi ve özetle şunları söyledi: Bugün İngiltere sanayi üretiminin %10'u, kazancın %12'si Amerikan firmalarına aittir. İngilterenin Ortak Pazar'a girmesini bu firmalar hoşgörüyü karşılıyor, çünkü bunun bölgesel ekonomik bloklar tarafından yaratılan birçok engelden kaçınmaya yardım edeceğini düşünüyorlar.

AVUSTURYA

F. Hager (Avusturya Komünist Partisi MK Politbüro üyesi), konuşmasının büyük bir kısmını DTK koşullarında millileştirme ve devlet mülkiyetinin rolü probleminde ayırdı ve özetle şunları söyledi: Bugünkü Avusturyanın spesifik yanı, büyük bir devlet – tekel «toplumsal işletme» sektörünün varlığıdır. Bu toplumsallaştırılmış sektör, tüm ekonominin üçte biri kadarını

kapsamakta, ulusal üretimin de üçte biri kadarını vermekte ve ihracatın %20'sini sağlamaktadır.

Avusturya Sosyalist Partisi yönetimi, bu «toplumsal işletme» sektörünü demagogik bir tutumla kapitalist özel işletmeciliğin karşısına koymakta, Avusturya kapitalizminin «iktidardan yoksun, politikacılara ve manecerlere' tâbi bir kapitalizm» olduğundan söz etmektedir. Oysa gerçek başkadır: Millileştirilmiş işletmeler, her şeyden önce, sağcı sosyalistlerin politikası sonucu olarak, hiç de bilimsel – teknik, demokratik ve sosyal süreçte bir kaldıraç hizmeti görmüyorlar. Bunlar sadece yerli ve yabancı sermayenin âleti durumundadırlar.

F. Hager, başka cinsten bir devlet – tekel oligarşisinin oluşmasında millileştirilmiş sektörün rolüne özellikle dikkati çekti. Bu oligarşi, bugünkü Avusturyada, Sosyalist Partisi'nin yönetici tabakasının önemli bir kısmı ile sendikalar birliğini entegre etmiştir. Böyle bir oligarşinin belirmesi nispeten yeni bir olgudur. Ve bu olgu, DTK'nde görülen önemli bir eğilimi, yani geleneksel finans oligarşisini ve bu oligarşinin yarattığı dolaylı veya dolaysız egemenlik makinesini, millileştirilmiş sanayi ve bankalar, kooperatif ve kamu sektörü yönetimi ile örülmesi eğilimini yansıtmaktadır.

Avusturya komünistleri, memlekette iktidarın gerçek karakterini, devlet – tekel oligarşisinin kadrosunu ve niteliğini işçilerin iyice kavramalarını sağlamaya çalışıyorlar. AKP, aynı zamanda, sanayide ve finans alanında millileştirilmiş sektörün (her şeye rağmen kapitalist mülkiyetin daha ilerici biçimi sıfatıyla) korunması ve genişletilmesi için mücadele ediyorlar. Komünistler millileştirmenin, tekellerin ihtiyaçlarına hizmet maksadıyla değil, işçi sınıfının ve tüm toplumun menfaatleri kollanarak yapılması için, böylece tarafsız Avusturyanın ekonomik ve politik egemenliğinin savunulmasına hizmet edilmesi için mücadele yürütüyorlar. Bu amaçla, diğer istekler arasında, millileştirilmiş sektörler üzerinde parlamento kontrolü kurulması, devlet kumpanya ve bankaları yönetim kurullarından yerli ve yabancı büyük sermaye temsilcilerinin uzaklaştırılması istegini de ileri sürüyorlar.

FEDERAL ALMAN CUMHURİYETİ

Frankfurt/Mayn Marksist Araştırmalar Enstitüsü bilim işçisi G. Şefer (AKP), işçi sınıfının haklarına karşı tekellerin yeniden saldırıya geçmeleri tehlikesi hakkında bir konuşma yaptı ve şunları açıkladı: Federal Almanya'da tekellerin bu saldırı alanlarından biri de, sendikaların târife özerkliği, yani devletin müdahalesi olmadan ve sendikal isteklerin – grev de dahil olmak üzere – mücadele yoluna gidilmeden gerçekleştirilmesi için ücret târifeleri üzerinde bağımsız olarak görüşme ve tartışma yapabilme haklarıdır. 1967 yılında memlekette kapitalistler, devlet ve sendika birlik-

leri arasında konsültasyonları öngören ve gerçekte iş ücretleriyle ilgili sorunlarda sendika birliklerini «yola getirme»yi amaçlayan «uyumlu eylemler» mekanizmi yürürlüğe girdi. Buna rağmen, 1969 Eylülünde yapılan grevler ve 1970–71 dönemi grev mücadelesi sonucunda, iş ücretlerinde belirli ve bazı hallerde memnuniyet verici ölçülere varan bir artış sağlanabildi. Bundan ötürü, şimdi bilhassa HDB tarafından, «şartlaşmalar»dan, yani ikna yolundan vazgeçilerek, sendika birliklerini «ehlileştirme», uslandırma yolu tutulması istekleri ileri sürülmektedir.

ASDP, sendika birliklerini ücret sorunlarında aktif politikadan alıkoyabilecek kadar güçlü bir etkiye sahip olduğça, tekeli burjuvazi kendi gelir politikasını «kadife eldiven» kullanarak yürütmeye çalışacaktır. Ama bu burjuvazi «demir yumruk» kullanmaya da her zaman hazırdır. İşgücünün yeniden üretimi gitgide artan ölçüde ve ancak tüm toplumun yapabileceği harcamalar gerektiriyor. Burada, daha somut olarak, eğitim-öğretim, sağlık, şehir ulaştırması, doğal çevre korunması söz konusudur. Toplumsal tüketime uzun zaman pek önem vermeyen FAC tekelleri, şimdi tüketimin önemini anlamış görünüyor ve hattâ bunun daha da genişletilmesinden yana çıkıyorlar. Ama bunu yaparken her şeyden önce kazançlarının azalmaması koşulunu ileri sürüyorlar. Bu yüzden de, hattâ DTK sistemini istikrara kavuşturmayı amaçlayan reformlara bile karşı çıkmış oluyorlar. Bu tekeller, aynı nedenle, (seçimlere «yaşamı ıslah» şiarlarıyla giren) ASDP'nin «reformist coşkunkulukları»na da karşıdırlar.

İSPANYA

C. del Rio (İspanya Komünist Partisi MK Ekonomik Komisyonu üyesi) özetle şunları söyledi: İspanya ekonomisinde devlet – tekel biçimleri, kapitalist ilişkilerin yeterince gelişmiş olmadığı koşullar içinde yayılıyor. İspanya ekonomisinin kararsız ve sakat gelişmesinin nedeni budur.

İspanyada devlet – tekel kapitalizminin karakteristik çizgileri arasında şunları sayabiliriz: Sanayide devlet yatırımlarının artması (yabancı sermaye nüfuzunun genişlemesiyle beraber); devletin, iki istikrar plânı, iki veya üç yıllık gelişme, iş ücretlerini ve fiyatları ayarlama, hizmet târifeleri düzenleme vb. plânları hazırlamak suretiyle ekonomik hayata karışması; ekonominin militarizasyonu (dolaylı veya dolaysız olarak ulusal gelirinin %10–15 kadarını yutuyor); «ulusal önem taşıyan» sanayi kolları ve işletmelerinin devlet himayesi altına alınması; tekellerin temsilcilerinin hükûmete ve devlet kurumlarına doğrudan doğruya katılmaları; devlet maliyesinin ve vergi sisteminin sermaye kodamanlarının çıkarlarına tâbi kılması; dış ticaretin aynı çevrelerin çıkarlarına göre «ayarlanması»; finans oligarşinin mutlak egemenliğini kurmak için devlet makinesinden yararlanılması ... Uluslararası Para Fonu'nun verilerine göre, 1961–69 yıllarında

İspanya'nın genel ulusal üretimi ve ulusal geliri hemen hemen üç misli artmıştır.

Ne var ki, İspanyada ekonomik gelişme, yirmi yıllık bir açlık, yoksulluk, Frankist zorbalık ve terör döneminden sonra, çok düşük bir düzeyden başlamıştır. Gitgide katmerlenen ekonomik gerilik bizzat egemen sınıfların refah ve mutluluk kaynaklarını tehdit eder bir hal almıştır. Bu da, finans ve büyük toprak mülkiyeti oligarşisini, çıkar yolu devlet – tekel yöntemlerinde ve somut olarak üretim yoğunlaşmasına hız vermede aramaya yöneltmiştir. Böylelikle, 1959–70 yılları arasında, yoğunlaştırma ve birleştirmeler yoluyla 987 işletmeden 113 milyar pazeta toplam sermayeli 251 işletme meydana getirilmiştir.

Bu durumun ekonomide istikrara yol açtığı söylenemez. Memleket büyük sosyal sarsıntılar geçirmektedir. Frankist rejim politik ve sosyal bir bunalım içindedir. Bu durumdan biricik çıkış çaresi, politik, ekonomik ve sosyal demokrasinin yaratılması, sosyalizme yol açacak olan anti-feodal ve anti-monopolist devrimin başarılmasıdır.

ULUSLARARASI EKONOMİK İLİŞKİLERDE ÇATIŞMALAR

Hayat, emperyalist devletlerin ekonomik gelişmelerindeki kararsızlık gibi, aralarındaki çelişkilerin de giderilemeyeceği hakkındaki Marksist-Leninist hüküm doğruluğunu göstermektedir. Tekelci gruplar arasındaki pazar ve etki alanı mücadelesi şiddetlenmektedir.

Döviz paradoksu

Tüm kapitalist sistemin zayıflığı son yıllarda tanık olduğumuz döviz-finans bunalımında en açık biçimde kendini gösterdi. Bu bunalım da kendi başına dünya kapitalist iktisadiyatının işlemlerini aksatacak sonuçlara gebe dir.

B. Zaharesku şunları belirtti: Uluslararası döviz sistemi bunalımı, bir konjonktür olayı olarak değil, kapitalizmin genel bunalımının görünüşlerinden biri olarak ele alınmalıdır. Harp sonrası döviz sisteminin ana çizgilerini ve bunun kendine özgü iç çelişkilerini gözönüne alırsak, iç pazarda olduğu gibi, dünya kapitalist pazarında da, altının artık değer ölçüsü ve genel eşdeğer olma fonksiyonunu yerine getiremez olduğu hükümüne varırız. ABD doları da ulusal banknot döviz olmak sıfatıyla bu fonksiyonu yerine getiremeyeceğinden, enflasyon süreçlerinin etkisi altında daimi değişimlere uğrayan değer işaretlerinin dünya paraları rolünü oynaması gibi paradoksal bir durum yaratılmıştır. Bu durum, para – kredi ilişkileri alanına devlet müdahalesinin ve bu alanda alınan devlet – tekel tedbirlerinin dolaysız sonucudur.

B. Zaharesku, tekellerin enflasyonist politikasına değinerek, burjuva politik ekonomisinde geçerli olan iki yanlış anlayışa karşı mücadele yürütülmesi gerektiğini ileri sürdü. Bu yanlış anlayışların birincisine göre, enflasyon güya fiyat yükselişleri doğurmakta, fiyat yükselişleri de iş ücretlerinin artırılmasıyla başlamaktadır. Enflasyon ile işsizliğin ters orantılı olduğunu ileri süren ve tutarsızlığı son yılların olaylarıyla apaçık ortaya çıkan ikinci yanlış anlayışa göre de, enflasyonun artması güya işsizliğin azalmasına yol açmakta, ve tersine, enflasyonun sınırlanması da işsizliğin genişlemesiyle atbaşı gitmektedir. Dediğimiz gibi, gerçekler bu anlayışların ikisini de yalanlamakta ve çürütmektedir. Öyle ki, Birleşik Amerikada ve diğer kapitalist memleketlerde hem enflasyon, hem de işsizlik artışı bir arada görülmektedir. İşçi sınıfının ve örgütlerinin güçlü direnişi karşısında, tekelci sermaye, iş ücretlerini artık öyle gelişigüzel budayamaz olmuştur. İşte bu yüzden ki, devlet, açık veya maskeli, amma sistemli olarak kontrollü enflasyon politikası gütmektedir.

B. Zaharesku şöyle devam etti: Bu durumda, «özel iktibas hakları» mekanizmini işleterek kapitalizmin uluslararası döviz sistemini «onarma» denemelerini bir hayli karamsar karşılamak gerekir. Uluslararası Para Fonu'nun 1972 Eylülündeki konferansında mevcut bunalımdan çıkabilmek için çeşitli tasarılar önerilmiş ve yatırımcı bir çare olarak Ortak Pazar ülkeleri için tek bir döviz konulması fikri ileri sürülmüş olsa da, ortaya çıkan ilişkiler kesin bir karar alınmasına imkân vermemiştir. Şu var ki, alınacak her karar, özlüğü ne olursa olsun, geçici bir karakter taşıyacak ve kapitalizmin genel bunalımının bir parçası olan döviz bunalımını gideremeyecektir.

E. Byarnason, devlet – tekel ayarlaması çelişkilerinin uluslararası döviz ilişkileri alanına bilhassa kuvvetle yansıdığını belirtti. Son yıllarda, ödeme dengesinin alabildiğine kötüleşmesini önleme politikası ile iç ekonomik gelişme ihtiyaçları arasındaki çelişkinin keskinleştiğini söyleyen Kanadalı iktisatçı şöyle devam etti: Vaşington'un 1971 yazında «olağanüstü program» çerçevesinde aldığı tedbirler bunun açık bir kanıtıdır. ABD Başkanının, ödeme dengesini iyileştirmeyi amaçlayan politikası, doların devallasyonu, rakiplerin dövizlerinin revalüasyonu, hazır mamuller ihtalinde gümrüklerin geçici olarak artırılması ve Amerikanın ihracatında vergi indirimleri, iş ücretlerinin ve fiyatların kontrolü gibi tedbirleri içeriyordu. İç pazarda ancak dış ekonomik istikrarı zedeleme pahasına belirli bir normalleşme sağlanabilmişti.

E. Byarnason, nispeten az incelenmiş bir probleme, yani ekonomik güçlüklerin doğurduğu sonuçların (üretimde düşüşler, enflasyon, işsizlik) ABD gibi en gelişmiş memleketler tarafından diğer daha az gelişmiş memleketlere taşınması problemine de değindi. Amerikan dövizinin yedek fonksiyonu demek, kapitalist memleketlerin döviz yedeklerinde bulunan dolarlarla ABD'nin tek yanlı «ticaret» yapabilmesi demektir. Bencil çıkarlarını

gözeten Beyaz Saray bu olanağı kıyasıya kullanmaktadır. ABD'ye yalnız basım fiyatına malolan dolarlar, onun yabancı ülkelerdeki askeri ihtiyaçları için, dikta rejimlerinin ve kukla yöneticilerin beslenmesi için, yabancı işletmelerin Amerikan sermayesi kontrolü altındaki uluslararası tekeller tarafından ele geçirilmesinde mali yardımlarda bulunmak için harcanmaktadır. Ve aslına bakılırsa, ele geçirilen bu yabancı işletmelerin bedeli öteki memleketler tarafından ödenmektedir, zira gerek bu memleketlerin devlet hazinelerinin, gerekse özel kişilerin («evro-dolar» – Avrupa doları biçiminde) dolar hesapları vardır. «Yeşil banknotlar»ın ve ABD'nin spekülatif döviz işlemlerinin yayılması sonucu olarak, diğer kapitalist memleketler âdeta enflasyon «ithal» eder gibidirler. Bu memleketlerin kendi ekonomilerinde devlet – tekel ayarlamasını etkinlikle uygulama olanakları son derece sınırlanmaktadır, zira tutarı artık 75 milyarı aşan «evro-dolar» pazarı onların kontrolü altında değildir.

Emperyalist memleketler çıkış yolunu doların yerini alacak bir uluslararası yedek döviz yaratmada arıyorlar. Fakat bu takdirde, ABD dışındaki muazzam dolar yedeklerinin ne olacağı sorunu ortaya çıkıyor. Batı Avrupada artık dünya döviz sistemini çok merkezli olarak yeniden örgütleme, bir Ortak Pazar döviz bloku meydana getirme eğilimi göze çarpmaktadır.

Konglomera'lar ⁽¹⁾ ve çok uluslu korporasyonlar

H. Lumer (ABD Komünist Partisi MK Politik Komitesi üyesi), DTK ekonomisi ve politikasında uluslararası tekellerin rolünü açıkladığı konuşmasında özetle şunları söyledi: Son yıllarda emperyalizmin ilginç ve karşılıklı olarak bağımlı iki eğilimi dikkati çekiyor: Birincisi, korporasyon ve konglomera- ların özellikle ABD'de süratle kalkınmaları; ikincisi de mâhut uluslararası korporasyonların gelişmeleri. 1950–69 yılları döneminde Amerikan özel sermayesinin yabancı ülkelerdeki dolaysız yatırımları 11,8 milyardan 70 milyarın üstüne çıktı, yani 6 defa arttı. Buna, sözkonusu yatırımlar yoluyla kontrol altına alınan yabancı sermayeyi de katarsak, genel rakam 100 milyarı da aşar. Bazı hesaplara göre, 500 en büyük Amerikan korporasyonundan 187'sinin 6 veya daha çok yabancı ülkede şubeleri vardır. Çok uluslu bankaların sayısı artmaktadır. Dış ülkelerdeki ABD bankalarının aktifi (alacağı) 1964'te 6,9 milyar dolar'ken, 1971 sonunda 57 milyar dolara çıkmış bulunmaktadır.

Yatırımların karakteri de değişmekte, artık yapım sanayii başlıca yatırım alanı olmaktadır. 1969 sonu durumuna göre, ABD'nin dış ülkelerdeki bütün dolaysız yatırımları tutarının % 42'si yapım sanayii alanında yoğunlaşmıştır (bu petrol çıkarım alanında % 28, maden ve metal sanayiindeyse % 8'dir). Yatırımlar esas itibariyle sanayice gelişmiş Batı Avrupa ülkele-

⁽¹⁾ Yığılma, Çeşitli elemanlardan oluşma.

rine ve Kanada'ya yönelmektedir. Gelişmekte olan ülkelerdeyse, geleneksel sermaye yatırımı alanları korunmakla beraber, ağırlık noktası yapım sanayii kollarına doğru kaydırılmakta ve bu tedbirin emperyalist egemenlik biçimlerini kuvvetle etkilediği görülmektedir.

Üretimde geniş ölçüde internasyonalleşme de yeni unsurlardan biridir. Öyle ki, üretim harcamalarını azaltmaya birinci plânda önem veren bir Amerikan kumpanyası sözcüleri Tayvan'da veya Güney Kore'de parçaları üretip, bunları yine sözcüleri Meksika'da monte ederek, çıkarılacak malları Amerikan pazarında satabilir. Bu kumpanya, İngiltere, Fransa, İtalya, İspanya veya Finlandiya'da işletme kurup, bunların çıkaracağı malları ABD'ye ithal edebilir. Son yıllarda, dış ülkelerde kurulan şubelerin yaptığı ticaretin Birleşik Amerika ihracatından daha fazla gelişme göstermesi rastgele değildir. Dış ülkelerdeki dalavereden elde edilen kazançlar durmadan artmakta ve bazı hesaplara göre artık ABD korporasyonlarının sağladıkları bütün kazançlar tutarının % 20'sinden fazlasını bulmaktadır.

Çok uluslu korporasyonların gelişmesi bütün ileri gelen kapitalist memleketler için tipiktir. Ama uluslararası tekellerin bütün aktifinin % 60'ından fazlası yine ABD'ye düşmektedir. 1968 yılı verilerine göre, dünyanın en büyük 500 korporasyonundan 306'sı Amerikan ve yalnız 74'ü Batı Avrupalıdır.

Üstesinden gelemediği bir rekabetle karşı karşıya bulunan Avrupa büyük sermayesi devlet yardımına başvurmak zorunda kalmaktadır. Bir yandan, uluslararası Amerikan korporasyonları da Batı Avrupadaki yayılma yolları üzerinde beliren engelleri giderme çabasıyla, ABD devlet makinesinin ekonomik gücüne daha sık başvurur olmuşlardır. Bir «elverişli yatırım iklimi» yaratılmak üzere Dışişleri Bakanlığı, Pentagon ve CIA tarafından uygulanan geleneksel yıkıcı yöntemlerden başka, Beyaz Saray yabancı ülkelere «yardım» denilen büyük yatırım ve kredi ödenekleri ayırmakta, Amerikan sermayesinin her araçla yabancı ülkelere sızmasını sağlamaya çalışmaktadır. Bu yolda kolaylık olarak, ABD içinde, yabancı ülkelerdeki yatırımlardan alınan vergiler indirilmiş, dış ülkelerdeki işletmelerin millileştirilmesi halinde tekellere garantiler sağlanmıştır. Yine bu cümleden olarak, yabancı ülkelerdeki işlemlerin sağladığı gelirler üzerinden alınan vergilerin ödenmesi bu gelirlerin ABD'ye aktarılmasına kadar ertelenmekte, bu da çoğu hallerde vergiden genellikle kurtulma anlamına gelmektedir. Son zamanlarda, tröstler aleyhindeki yasalarda tekellerin yararına değişiklikler yapılması, yurtdışı yatırımlardan sağlanan kazançlar için yeni vergi indirimi uygulamaları öngörülmektedir.

H. Safari (İran Halk Partisi MK Yürütme Bürosu aday üyesi ve dergimizdeki temsilcisi, petrol emperyalizminin askeri-politik ve ekonomik yönlerine hasrettiği konuşmasında, uluslararası tekellerin yayılmasına değinerek şunları söyledi: Bugün uluslararası tekeller DTK'nin önemli dayanaklarından biri olup, yeni-sömürgeciliğin başlıca ilhamcısı rolünü oynamak-

tadırlar. Ancak sermaye ve üretim yoğunlaşması derecesi bakımından hiçbir sanayi kolu petrolle kıyaslanamaz. 1971 yılında petrol kartelinin yedi üyesine (beş Amerikan, bir Afrika ve bir İngiliz-Hollanda kumpanyası) 1.296 milyon ton, yani bütün petrol çıkarımının % 63'ü tutarında pay düşmüştür. Bu özel – tekeller karakterli konsernler, ekonomik güç bakımından, petrol çıkaran diğer bütün memleketlerden üstündürlər.

Petrol krallarının kazançları hakkında İranlı iktisatçının verdiği bilgi ve açıkladığı veriler çok ilginç ve anlamlıdır. İşte bunlardan bir örnek: Yakın ve Orta Doğu petrol sanayiinde dolaysız Amerikan sermaye yatırımları ABD'nin bütün yurtdışı dolaysız yatırımlarının ancak % 3'ü kadar olduğu halde, bu Yakın ve Orta Doğu yatırımları ABD'nin bütün dış yatırımlarından elde edilen gelirler toplamının hemen hemen yarısını sağlamaktadır.

Devletin tekellerle bitişmesinin böylesine açıklıkla görüldüğü alanlar azdır. Devlet, İngilterede «British Petroleum», Fransada da «Compagni Française des Petroles» kumpanyalarına doğrudan doğruya katılmaktadır. Petrol ihraç eden ülkeler örgütü («OPEC») üyeleri arasına kama sokmak üzere, bunların bazılarına, öncelikle İran ve Suudi Arabistana karşı «ayırımıyla yaşam» yöntemi uygulanmak istenmektedir.

Ne var ki, dedi H. Safari, petrol tekellerinin mülkiyetini millileştirme sürecini, gitgide yeni yeni ülkeleri kapsıyan bu süreci, hiçbir kuvvet durduramaz. Bu tekellerle petrol üreticisi ülkeler arasında çelişkiler keskinleşmektedir. Zira gitgide daha çok kapitalist devlet doğrudan doğruya üretici ülkelere petrol satın almak istemektedir. Son yılların olayları, petrol üreten ülkelerin ve hükümetlerinin, petrol emperyalizmi mevzilerini sarsmak üzere günden güne daha emin adımlar attıklarını göstermektedir.

Emperyalist entegrasyonun kararık çehresi

Komünistler dünya kapitalist iktisat düzenindeki entegrasyon süreçlerini tahlil ederken, bunların iki yönlü karakterine de dikkat ediyorlar. Üretim güçleri gelişmesinin objektif ihtiyaçlarından ileri gelenle, tekeller sermayenin subjektif hesapları ve plânları, gerici iç ve dış politikası açısından dayatılan arasında şüphesiz ki fark vardır.

Konferansa katılanlar, büyük sermayenin Ortak Pazar'a ilişkin bazı subjektif sınıfsal gerekçeleri üzerinde de durdular. İ. Nörlund bu konuda söz alarak, Danimarka'nın AET'ne giriş nedenlerine değindi ve işçi sınıfının çetin direnişiyi karşılayan sağcı burjuva partilerinin izledikleri ekonomi politikasının çıkmaza girmiş olmasının bu nedenlerin başında geldiğini söyledikten sonra şöyle devam etti: Bunun sonucu olarak, Danimarka büyük sermayesi iktisat düzenini ayarlamada ulusal – devlet araçlarından yüz çevirdi ve emekçilere karşı alınan şiddet tedbirlerinin sorumluluğunu

ulusal organların üstündeki AET organlarına aktarma yolunu tuttu. Sağcıların sözcüsü olan «Berlingske Tidende» gazetesi, daha 1970 yılında, Ortak Pazar'a katılma ihtiyacını şöylece kanıtlamaya çalışıyordu: «Danimarka politikacılarının çalışma saatlerinin çoğunu alan ekonomi politikası alanında karara bağlanması gereken problemlerin onda dokuzu artık güneye, AET organlarının eline geçecektir. Olayların bu gelişmesine hayıflanmamız hiç de zorunlu değildir. Danimarka politik sistemi, birçok kuşağın hayatı boyunca, son derece gerekli ekonomik ve politik tedbir veya kararları almakta isteksizlik, ya da aciz göstermiştir.»

Danimarkada egemen sınıflar yakın geçmişte yapılan referandumu kazandılar, çünkü halkı yıldırma yöntemlerine başvurdular ve halkın politik bakımdan pasif ve daha ziyade küçük burjuva olan kısmının oylarını ceplediler. Ama işçi sınıfı, gençler, büyük şehirlerin ahalisi, AET'ne katılmayı kesinlikle reddettiler. Memlekette demokratik halk hareketiyle geçmişte eşi görülmedik bir tecrit tehlikesi ile karşı karşıya bulunan tekeller arasında yeni ve sert çatışmalar olması kaçınılmaz görünmektedir.

S. Aaronoviç, kapitalist entegrasyon süreçlerini değerlendirmede objektif etkenin ve daha somut olarak bilimsel – teknik devrimin rolünü büyütmeye eğilimine karşı bir konuşma yaptı.

F. Hager, geçenlerde Avusturya ile Ortak Pazar arasında, Avusturya sağcı sosyalistlerinin politik hattının, yani büyük sermaye ile ulusal ve uluslararası çapta işbirliğinin uzantısı olarak imzalanan antlaşma üzerinde durdu ve özetle şunları söyledi:

– Biz komünistler, AET ile imzalanan antlaşmaları tanımıyoruz, zira bunlar tekeller sermayenin himayesi altında Batı Avrupanın entegrasyonu sürecine Avusturyanın da katılması anlamına gelmektedir. Bu durum, her şey bir yana, Avusturyanın yürüttüğü aktif tarafsızlık politikasının ödevleriyle çeliştiğinden ötürü, gerginliğin hafifletilmesini zorlaştırmakta, Avrupada barış içinde yanyana yaşamaya engel olmaktadır. Avrupa Serbest Ticaret Birliğinin dağılmasından sonra, hiçbir ayırıma yer vermeyen uluslararası ticaretin gelişmesindeki engelleri kaldıran, bütün devletlere tam ekonomik ve politik egemenlik garanti eden bir Avrupa güvenlik ve işbirliği sisteminin yaratılması tarafsız devletler için de biricik çıkar yol olabilir.

Konuşmalar boyunca, Ortak Pazar'ın perspektifleri konusunda bazı değerlendirme ayrılıkları da belirdi. Daha somut olarak, G. di Stefano, AET'ne karşı olumsuz tutumu bu örgütün kurumlarında iç demokratizasyon plânlarıyla bağdaştıran açıdan bir konuşma yaptı. C. del Rio da bunun benzeri olan şu görüşü ileri sürdü: Frankist İspanyanın Ortak Pazar'a girmesine karşı olan İspanya Komünist Partisi, diktatörlük devrildikten sonra İspanyanın ortak üye haklarıyla AET'ne katılmasına itirazından vazgeç-

meye hazırdır. İspanya Komünist Partisi VIII. Kongresi kararlarında bu hususta şu kayıt vardır: «Bu takdirde, İKP, AET'nin demokratizasyonu için tekeller Avrupasının – üretim güçlerini artırma ve enternasyonalleştirme istemlerine tamamiyle uygun biricik perspektif olan – sosyalist Avrupa haline getirilmesi için mücadele edecek bütün komünist ve sosyalist partileriyle ve diğer güçlerle çaba birliği yapacaktır.»

E. Glükauf (ASBP MK Şube Yönetmeni ve dergimizdeki temsilcisi), İtalyan iktisatçısı G. di Stefano'dan Ortak Pazar sorunlarıyla ilgili görüşünü biraz daha açıklamasını rica etti ve bu görüşün kendisine neden çelişkili görüldüğünü belirtmek üzere şu gerekçeleri ileri sürdü: Bugün AET'ne karşı gitgide artan bir muhalefet vardır. Birliğin kendi içinde çeşitli memleketler tekelleri arasındaki çatışmalarda alabildiğine şiddetleniyor. Bütün bunlar, işçi sınıfının ve tüm anti-monopolist güçlerin yalnızca AET'nin eyleminin bazı yanlarına karşı değil, aynı zamanda ekonomik ve sosyal gelişmenin geniş kapsamlı sorunlarında bağımsız bir politika ve stratejiyi belirtmek için de ortak bir mücadele yürütmelerine elverişli koşulları yaratmaktadır.

G. di Stefano, cevabında, her şeyden önce AET memleketleri hükümetleri yöneticilerinin Paris toplantısının sonuçları hakkında İtalyan Komünist Partisi MK'nin yayınladığı 19 Ekim 1972 günlü deklârasyonu hatırlatarak şöyle dedi: Bu belgede, sözkonusu toplantıya katılanların AET'yi içinde kıvrandığı çelişkilerden kurtarma ve ona yeni bir atılım kazandırma çabalarının boşa gittiği belirtiliyor. Bir yandan da, bu birliği saran derin bunalımın ve Batı halklarının buna güven beslemedikleri gerçeğinin gizlenmesine imkân olmadığına işaret ediliyor .Fakat biz Ortak Pazar konusundaki muhalefetimizi ortaya koyarken, aynı zamanda AET'nin bütün kurumlarında köklü bir demokratizasyon için mücadele etmek zorunda olduğumuzu da açıklıyoruz. Bundan başka, AET'nin sosyalist dünya ve en başta Sovyetler Birliği ile yeni karşılıklı ilişkiler kurması sorununu da ileri sürüyoruz, çünkü Ortak Pazarı Avrupada ve uluslararası ölçüde işbirliği çerçevesinde ekonomik gelişmenin bir etkeni haline getirmeye çalışıyoruz.

Avrupa tekelleri Ortak Pazarın demokratizasyon olanağı fikrini benimsemiş İ. Koks şunları söyledi:

– Biz İngiliz komünistleri, AET'nin devlet – tekel kapitalizmi kuvvetlerini birleştirme ve sağlamlaştırma aracı olarak çalıştığı kanısındayız. Bu örgüt aynı zamanda nispeten ucuz hammadde ve yarı mâullerin Batı Avrupaya akmasını sağlamanın yeni bir önemli kanalı, Afrika kıtasının milyonlarca emekçisini amansızca sömürme aracıdır. Bundan ötürü, bizim Ortak Pazar konusunda devrimci strateji anlayışımız İtalyan yoldaşların anlayışından farklıdır. Gelecekte bu sorun üzerindeki diyaloga devam etmenin yararlı olacağı düşünülebilir.

Yeni «ültra-emperyalizm» mi?

Ekonomik entegrasyon gelişmesi ve güçlü uluslararası kumpanyaların ortaya çıkışı yeni övgü teoriler için elverişli bir malzeme oldu. Bunlardan biri, ABD eski sekreteri yardımcısı G. Ball'ün teorisiydi. G. Ball «denas-yonalizme» çok uluslu korporasyonun ortaya çıkışını «dünyanın uluslar-üstü kurtuluş müjdesi olarak» kabûl etmektedir. Ona göre, bu, ulusal rekabetin korkunç ve zalim egemenliğinin, impersonal (yani kişisiz – red.) kazanç teşvikiyle yönetilen enternasyonalleşmiş üretimden tedricen itilip çıkarılacağı bir kurtuluş olacaktır. Bir başka deyişle, «biznes alanında, pragmatizmin ve üretim ulusal gurur ve şan düşkünlüğüne üstün geleceği bir barış çağı»⁽⁵⁾ olacaktır.

Diğer Amerikan iktisatçısı Howard Perlmutter, bir yazısında «300 kadar korporasyonun – 200'ü Amerikan – yakın gelecekte dünya ekonomisi üzerinde birçok bakımdan egemenlik sağlayacağı, zira bugün ABD ekonomisinde en büyük 50 veya 100 korporasyonun egemen olduğu» görüşünü ileri sürmektedir.⁽⁶⁾

Konferansta bu görüşleri hatırlatan H. Lumer, G. Ball'ün anlayışının gerçekte K. Kautski'nin «ültra-emperyalizm» teorisinin çağdaş biçimi olduğunu belirtti ve şöyle devam etti: Çünkü K. Kautski de şunu soruyordu: «... Şimdiki emperyalist politika, ulusal finans sermayeleri arasında mücadelenin yerine dünyanın enternasyonal birleşik finans sermayesi tarafından elbirliğiyle sömürülmesi sistemini getirecek olan yeni, ültra-emperyalist bir politikayla değiştirilemez mi?» Kautski kapitalizmin böyle bir yeni safhasının «herhalde düşünülebilir» olduğu görüşündeydi.⁽⁷⁾ G. Ball'e gelince, bu safha onun için sadece düşünülebilir olmakla kalmamakta, hattâ artık bir gerçeklik olmaktadır. Ne var ki, bugün burjuva iktisatçısı R. Heilbroner bile du anlayışı şüpheyle karşılamaktadır. Heilbroner, ulusal devletin istemleriyle korporasyonun istemleri arasındaki çatışmanın, dünya çelişkilerinin çözümüne değil, daha da keskinleşmesine yol açtığını kabul etmeye eğilimlidir.

Amerikan iş çevrelerinin ileri gelen gazetelerinden biri, çok uluslu kumpanyayı «ulusal sınırlara bakmaksızın, sürüme en rasyonel biçimde hizmet edebilmek üzere bütün dünyada işletmeler kuran firma» olarak niteledikten sonra, şu itirafta bulunuyor: «Uluslararası büyük korporasyonlar, her türlü köstekten azat olan bu aktif işletmecilik metoduna ne kadar çok yaklaşırlarsa, belki de, kendi bağımsızlıklarının nasıl tehlikeye düştüğünü

⁽⁵⁾ R. Heilbroner'in «Çok uluslu korporasyon ve ulusal devlet» başlıklı yazısından alıntı. Bak: «The New York Review of Books» February 11, 1971.

⁽⁶⁾ Ibidem.

⁽⁷⁾ V. İ. Lenin, Bütün eserleri, c. 27, s. 415.

ve çıkarlarına önem verilmediğini gören ulusal devletlerin ve iş adam-
larının haklarıyla o nispette çatışacaklardır.»⁽⁸⁾

Çok uluslu korporasyonlarda – bunların kendi ülkelerinde iktidarda
bulunanlar da dahil olmak üzere – hiçbir hükümetin menfaatleriyle bağ-
daşmayan çıkar ilgileri belirlediği kanısını yansıtan sesler giderek daha sık
işitiliyor. Ulusal devlette çok uluslu korporasyon konusunu inceleyen
S. Pizar şu iddiayı ileri sürüyor: «Çok uluslu firmalar Amerikan ortamın-
dan kopmuş ve açık alana çıkmışlardır. Artık bunların devleti yoktur.»⁽⁹⁾
Yine Pizar'ın sözlerine göre, iki dev gücün – ulusal devletlerin politik ikti-
darı ve çok uluslu korporasyonların ekonomik kudreti – cepheleşmesi gü-
nümüzün olayıdır.

Bu fikirleri tahlil eden H. Lumer, hem birinci, hem de ikinci burjuva
görüşünün yanlış olduğu sonucunu çıkardı. Bir yandan, kapitalist üretimin
enternasyonalizasyonu sonucunda dünyada bir uyum ve barış çağının baş-
lıyacağı düşüncesi, günümüzde Kautski zamanındakinden çok daha temel-
siz ve tutarsızdır. Kapitalizmin genel bunalımının şimdiki safhasında V. İ.
Lenin'in «ültra-emperyalizm» hakkındaki gerekçeli eleştirisi çok daha in-
andırıcı geliyor. Lenin bu eleştirisinde diyor ki: «Emperyalizm, mutlaka bir
dünya tröstüne, ulusal finans sermayelerinin «ültra-emperyalist» evrensel
birliğine erişilmeden önce, kaçınılmazlık çözmeli, kapitalizm kendi kar-
şıtına dönüşmelidir.»⁽¹⁰⁾ Çünkü meselâ gelişme halindeki ülkelerde ve
Batı Avrupa memleketlerinde işleme sanayiine sermaye yatırma eğilimi
emperyalizmin sebep olduğu bozgun ve yıkımın sonucudur. Bu değişiklik
onun dünyada yeni kuvvetler dengesine kendini uydurma çabalarını yan-
sıtmaktadır.

Öte yandan, bu problemi yalnız ekonomik enternasyonalizm ile politik
milliyetçilik arasında bir çatışma olarak ele alanlar da yanılıyor. Bu türlü
açıklama, kapitalist devletler arasındaki gerçek çelişkileri ve reel çatış-
maları örtbas etme aracından başka bir şey değildir. Bu görüşlerden yana
olanlar, uluslarüstü kurumlar yaratılmasına ilişkin genel ve belirsiz tasarı-
lardan başka bir alternatif önerebilecek durumda değildirler. «Dünya
korporasyonu» veya «BMT korporasyonu» fikirleri daha ziyade bu tasarılar
cümlesindendir. Bu fikirlerin sahiplerine göre, sözü geçen korporasyonlar
güya bütün çok uluslu firmalar uluslararası strüktürünü yönetecektir.

Gerçekler gösteriyor ki, çok uluslu korporasyonlar devletten tecrit olmuş
ve ondan kopmuş değillerdir. «IMB», «General Motors» veya «General
Electric», genel merkezleri bütün kararların alındığı ABD'de bulunan Ame-
rikan korporasyonlarıydılar ve öyle de kalmaktadırlar. Şunu da ilâve ede-

⁽⁸⁾ «Business Week» June 14, 1969.

⁽⁹⁾ G. Tayler'in «Çok uluslu kumpanyalar genel bir tehlike teşkil ediyor»
başlıklı yazısından. «The American Federationist» July, 1972.

⁽¹⁰⁾ V. İ. Lenin, Bütün eserleri, c. 27, S. 98.

lim ki, merkezleri ABD'de bulunan korporasyonların eylemleri, çokçası di-
ğer emperyalist devletlerin politikası ve çıkarlarıyla çelişen Amerikan kum-
panyalarına ve Vaşington'un dış politika hattına uygun olarak gelişmekte-
dir.

Tekeller ve yeni – sömürgecilik

H. Fuçs (Arjantin Komünist Partisi MK aday üyesi ve dergimizdeki tem-
silcisi), devlet – tekel sömürü mekanizminin nasıl işlediğini ve DTK yeni –
sömürgecilik politikasının nasıl uygulandığını gösterdi. Lâtin Amerikada
eylem gösteren yanki tekellerine ABD devlet makinesi yardım etmekte ve
bunu yaparken ekonomik, politik ve askeri bütün yeni – sömürgecilik araç-
larını harekete getirmektedir. Yine bu cümleden olarak, Beyaz Saray dev-
let bütçesinden ödenekler ayırmakta, ABD İthalat İhracat Bankası, Ulus-
lararası Para Fonu, Uluslararası Kalkınma ve Gelişme Bankası, Amerika-
lılar – arası Kalkınma Bankası vasıtasıyla eylem göstermektedir. «İllerleme
Birliği» programı, her türlü «yardımlar», «Ekonomik gelişme ulusal prog-
ramları», ABD'nin himayesi altında entegrasyon plânları hep emperyalist
amaçlara hizmet etmekte, bir yandan geleneksel emperyalist müdahale
metodları da korunmaktadır. Pentagon'un kontrolü altındaki Amerikalılar –
arası Savunma Konseyi bir «iç cephe» doktrini hazırlamıştır. Son yirmi yıl
içinde, ABD, kıtada otuzdan fazla hükümet darbesine doğrudan doğruya
katılmıştır.

Lâtin Amerikada ABD sermayesinin yayılışına değinen H. Fuçs, Arjan-
tinde, ekonominin sakat gelişmesi, teknolojik bağımlılığın artması, sana-
yiin önemli kollarının denasyonalizasyonu, memleket dışına büyük serma-
yeler aktarılması, iç pazarın daha fazla daralması ve emekçilerin daha
amansızca sömürülmesi gibi olumsuz sonuçların hep ülke içindeki Ameri-
kan sermayesi egemenliğinden ileri geldiğini belirtti.

ABD tekeli sermayesinin yeni – sömürgecilik politikası bunalım safha-
sına girmiş bulunuyor. Kıtanın ileri gelen devletlerini yıkıma uğratan yapı-
sal bunalım bunu gösteriyor. Bir yandan devrimci süreç de geliyor. Bu-
gün, sosyalist Küba'nın yanısıra Şili, Peru, Panama ve diğer ülkeler halk-
ları da emperyalizme karşı savaşıyorlar.

Bu koşullar içinde ideolojik savaş şiddetleniyor. Emperyalizm anti-
komünizm ve anti-sovyetizm propagandasına büyük bir yer veriyor. Gerici
propagandanın ekmeğine yağ sürenler arasında sözde sol görüşlerin
tarafatları da var. «İki üstün kuvvet» ve bütün ülkelerin «zenginler» ve
«yoksullar» olarak bölünmesi fikrini yaymaya çalışan Maoistler de bunlar-
dandır. Amaçları, kurtuluş hareketlerini Sovyetler Birliğinden, yani anti-
monopolist mücadelenin sonuç belirleyici gücünden, politik ve ekonomik
bağımsızlık için, sosyal ilerleme için mücadele eden halkların gerçek
müttefikinden tecrit etmektir. Diğer birtakım «yenilikçiler» de, Lâtin Ame-

rika ülkeleri devlet kapitalizmi ile emperyalist devletler DTK'ni aynı tahaya koyarak «neo-emperyalizm» teorisini önermektedirler. Ayrıca «Arjantin emperyalizmi» ve «Brezilya emperyalizmi»nin varlığı üstüne teoriler yapmaya çalışanlar da az değildir.

H. Fuçs sözü şöyle bağladı: DTK'nin gelişmesinde, ekonomi ile politika arasındaki karşılıklı diyalektik bağlantı bütün açıklığıyla kendini gösterdi. Sosyal ilerleme ve sosyalizm adına yapısal dönüşümleri gerçekleştirmek üzere yığın hareketleriyle politik iktidarı ele geçirmek uğrunda anti-emperyalist mücadele yeni bir düzeye yükseldi. Anti-emperyalist ve anti-oligarşik cephelerin biçimlenmesi süreci başarıyla gelişmektedir.

T. Varela (Kolumbiya Komünist Partisi MK Yürütme Komitesi aday üyesi ve dergimizdeki temsilcisi), devlet – tekel kapitalizminin, sermaye ihracı alanındaki belirtilerini karakteristik çizgileriyle ortaya koydu. Şöyle dedi: Amerikan emperyalist yayılışının araçlarından biri olan Uluslararası Para Fonu, kredi için kendisine başvuran ülkelerin, ulusal dövizlerini devalüe ederek bütçelerini «sağlamlaştırma», vergileri, kamu hizmetleri ödemelerini artırma ve iş ücretlerini dondurma yolunu tutmalarını istiyor. Ayrıca, bu ülkelerin yabancı sermayeye «açık kapı» politikası gütmeleri, sosyalist ülkelerle ve en başta Sovyetler Birliğiyle ticareti yasaklamaları veya sınır-lamaları gibi koşullar da ileri sürülüyor. DTK'nin türettiği diğer kredi-finans kurumları, yani ABD uluslararası finans korporasyonu ve ithalat – ihracat bankası da buna benzer prensiplerle hareket ediyor.

I. Koks «üçüncü dünya»nın mali bakımdan nasıl talan edilip yıkıma uğ-ratıldığını gösteren genellenmiş istatistik bilgi ve kanıtları ortaya koydu. İngiliz iktisatçısına göre, genellikle DTK'nin ve somut olarak da Britanya emperyalizminin, bunalımın daha da keskinleşmesinden kaçınılabilmelerinin en önemli etkenlerinden biri, ulusal kurtuluş hareketinin bir bütün olarak elde ettiği başarılarla rağmen, Asya, Afrika ve Lâtin Amerikada yığınların sömürülmesinin daha da şiddetlenmesidir. Elimizde henüz yeryüzünün bu kesimindeki şimdiki talanın nerelere vardığını gösteren resmi veriler ol-masa bile, tamamiyle güvenilir değerlendirmeler vardır. Netekim, BMT eski genel sekreteri U Tant, 1960–70 yılları arasında, gelişme halindeki ülkelerin sömürülmesi sonucunda, sanayice gelişmiş devletlerin elde ettik-leri kazançların 1,3 milyar sterlinden 2,3 milyara çıktığını gösteren rakam-lar açıkladı. Bundan başka, Birleşmiş Milletler Teşkilâtı Ticaret ve Kalkın-ma Örgütünün hesaplarına göre, gelişmekte olan ülkelerin, ihraç malla-rında «makaslama» yüzünden ve endüstri malları ithal etmeleri sonucunda uğradıkları zarar yılda 1,5 milyar sterlini aşıyor. Yalnız yapılan istikrazlara ödenen yüksek faizler tutarı yılda 2 milyar sterlini buluyor. Gelişmiş kapi-talist memleketlerin «üçüncü dünya» ülkelerinden sağladıkları gelirlerin yıllık toplamı en az 5 milyar sterlin kadardır.

Bu koşullarda enternasyonalizmin, Asya, Afrika ve Lâtin Amerika işçi ve

köylüleriyle dayanışmanın edimli bir varlık göstermesi gereklidir. Örneğin, Güney Afrikada liman işçileri grevinin başlaması, buradaki işçilerin, aynı zamanda İngiltere, Fransa ve Batı Almanya işçilerinin düşmanı olan dev tekellere karşı savaşa girişmeleri demektir.

ANTI-MONOPOLIST MÜCADELE STRATEJİSİ

Kapitalist memleketlerde tekellerin ve tekeller egemenliğinin ortadan kaldırılması, gerçek demokratik bir düzen, bir sosyalist egemenliği kurul-ması için kesin bir sınıf mücadelesi yürütmek, bu ülkeler emekçilerinin ve onlara önderlik eden komünist partilerinin geri alınmaz ve dokunulmaz hakkıdır.

İlk koşul: Dayanışma

Devlet – tekel kapitalizmi gelişmesinin kolektif tahlilinde, işçi sınıfının ve müttefiklerinin anti-monopolist mücadele problemlerine büyük bir yer verildi.

H. Lumer, çok uluslu konsernlerin istedikleri gibi at oynatmalarına karşı direnişle ilgili özel sorunlar üzerinde dikkatle durdu. Amerikan tekellerinin Batı Avrupa ekonomisine girmeleriyle, personel sayısında insafsızca azalt-maların ve emeğin de o nispette şiddetlenmesinin atbaşı gittiği bir ger-çektir.

Kazanç hırsıyla gözleri dönen korporasyonlar, işçilerin mesleksen örgüt-lenme ve toplu sözleşmeler imzalama haklarını kısıtlamaya yelteniyorlar. Ve tekeller, emekçilerin direnişleriyle karşılaştıkça, işletmeleri kapatmaktan ve üretimi başka ülkelere aktarmaktan da geri durmuyorlar. «İşyeri ihracı» dedikleri şey artık günlük olaylar arasına girmiş bulunuyor. Yalnız 1966–69 yılları döneminde uluslararası konsernlerin dış ülkeler şubelerince üretilen malların ithali sonucu olarak Amerika içinde 700 binden fazla işçi yerinin kapatıldığını bildiren AFT-KPP istatistikleri bu «işyeri ihracı»nın nerelere vardığını gösteriyor.

Bu durumda, işçi hareketi ulusal birliklerinin, kendi ülkeleri çerçevesi içinde kapalı kaldıkça, uluslararası dev korporasyonlara karşı başarıyla mücadele edemeyecekleri besbellidir. Çok uluslu tekellerin işçi sınıfına saldırısı, ancak bütün memleketler işçileri menfaat ortaklığı bilinciyle bir-leşerek karşı koydukları takdirde, başarıyla püskürtülebilir.

Sözcü, uluslararası konsernlerin eyleminden emekçilerin duydukları hoş-nutsuzluğu gericiliğin yanlış bir mecraya yöneltme yeltenişlerine de de-ğindi. Örneğin, Birleşik Amerikada birçok sendika, «yalnız ABD'de üretil-miştir' markalı mallar satınalınız» sloganı altında geniş bir kampanyaya girişmişlerdir. Bazı sendika önderleri, kapitalistlerin, «ucuz yabancı iş

elleri»yle üretilen mallara daha yüksek fiyat târifeleri uygulanması yolundaki isteklerini desteklemiştir. Bu şovinistçe istekler, ancak Amerikan işçilerini başka ülkelerdeki sınıf kardeşlerinden koparmayı arzu edenlerin işine yarayabilir.

G. di Stefano, İtalyada işçilerin işletmeler içinde ve dışında elde ettikleri demokratik kazanımları pekiştirme ve genişletmenin, mevcut üç sendika merkezinin tek federasyonunu meydana getirmek suretiyle sendikal birliği geliştirmenin, belirli yerlerde demokratik baskı yoluyla devlet egemenliğinden yararlanmanın, grev hakkını sınırlamayı öngören bütün denemelere karşı, otoriter veya faşist eğilimlere karşı mücadele yürütmenin önemini belirtti. Sözcü özetle şöyle dedi: Biz, sağ merkezci (ortanın sağ) kabineyi düşürme ve memlekette politik mihveri ortanın soluna geçirme ödevini ileri sürmekle, tekelci birikim sürecine yalnız memleket ölçüsünde değil, dünya alanında da karşıkoymak üzere devlet müdahalesinden yararlanabilecek bir hükümet kurulmasını istemekteyiz.

Sendikaların istekleri yalnız belirli ekonomik avantajlar elde edilmesini değil, işletmelerde emeğin örgütlenmesi üzerinde de etkili olmayı, sömürüyü dizginleme ve sınırlamayı, üretimde ilerici metotları kabul ettirmeyi ve aynı zamanda yeni yatırımlar teşvik etmeyi de öngörmektedir.

Sendikaların istekleri korperatif ruhta değildir ve bundan ötürü de bütün emekçileri birleştirmekte, demokratik proklamlamayı, devlet ekonomi sektörünü tüm toplumun hizmetine koymayı hedef tutan geniş anti-monopolist mücadelenin bir parçası olmaktadır. İşçi sınıfı politik ve ekonomik alanda sırf kendi ihtiyaçlarını gidermeyi gözetken bencil bir kuvvet olarak değil, hegemon olmaya, memleketi demokratik yoldan yeniden kurma sürecini bütünüyle yönetmeye çalışan sınıf olarak eylem göstermektedir. Bu da, ona, yeni tip devlet yönetiminde ve tekellerin ezgisinden kurtulmakta menfaati olan diğer sosyal tabakaları da mücadeleye çekme olanağı vermektedir.

S. Aaronoviç, konuşmasında, İngiltere Trejdünionlarını sola kaydırma mücadelesi sorunlarını ve dolayısıyla İşçi Partisi'nin tüm yığınsal temeli sorununu konu edindi. İngilterede son yıllarda geniş ölçüler alan büyük grev mücadelelerinin önemini daha somut biçimde belirtti. Sözcüye göre, yığınların aktifleşmesi, bugün Muhafazakârlar'a kök söktüren en ciddi problemidir.

Peki, bu koşullar altında İngiltere Komünist Partisi ne gibi bir strateji uygulamaktadır? Bu soruya tek sözle şöyle cevap verilebilir: İngiltere Komünist Partisi her şeyden önce işçi sınıfı örgütlerinde ve özellikle sendikalarda yığınsal mücadelenin geliştirilmesini öngörmektedir.

S. Aaronoviç şöyle devam etti:

– Biz, bu yoldan giderek, bu örgütlerin yalnız politikasında değil, aynı zamanda yönetim kadrolarında değişiklik sağlayabileceğiz, sendika men-

suplarının daha geniş ölçüde sola geçmelerini teminat altına alabileceğiz, İngiltere Trejdünionlar Kongresi üzerinde, bu örgütün Genel Konsey kadrosu üzerinde etki yapabileceğiz. Bir yandan, İşçi Partisi üzerinde, her kademedede, hem doğrudan doğruya, hem de Trejdünionlar aracılığıyla daha büyük ölçüde baskı yapma olanağının' da ortaya çıkacağı kanısındayız. Bu stratejiyle, sendikaların ve İşçi Partisi'nin sağcı yönetim koalisyonunu çökertip dağıtabileceğimizi düşünüyoruz. Zira, İngiltere örgütlü işçi hareketinde reformizm daha ziyade sağcı liderler arasındaki eşlik ve ortaklık aracılığıyla tutunabilmiştir. Bizim stratejimiz, yalnız teori olarak ilgi uyandırmakla kalmıyor, artık bazı önemli sonuçlar da vermiş bulunuyor. İngiltere İşçi Partisinin tarihinde ilk defa olarak, bu parti yönetiminin artık sendika hareketinin daha büyük kısmının daha önceki kesin desteğinden yoksun olduğu bir duruma ulaşılmıştır. Bu da gerçekten tarihsel bir değişimdir.

Ekonomik ve politik ödevler

Bu konuda ilkönce G. Şefer söz alarak özetle şunları söyledi:

– Kapitalizmin çelişkilerinin en çok hangi alanlarda keskinleşeceğini beklemek gerektiğini düşünürken, insan, bunun, işgücünü yeniden üretme alanında, kişisel tüketim alanında olduğu gibi toplumsal tüketim alanında da en geniş kapsamiyle kendini göstereceği sonucuna varıyor. Bunun içindir ki, ekonomik mücadelenin önemini zerre kadar küçümsemek gerekmektedir.

Fransa, İtalya, İngiltere, İsveç'te ve aynı zamanda Federal Alman Cumhuriyetindeki sınıf savaşları, işçi sınıfının şimdiki durumundan tamamiyle memnun olduğunu düşünerek ekonomik isteklerin seferber edici karakterini inkâr edenlerin görüşlerinin ne kadar tutarsız olduğunu gösteriyor. Bu görüşte olanlar elbette yanılıyorlar. Kaldı ki, ekonomik mücadele güçlendirilmeden, politik mücadeleye de hız verilemeyeceğini gözönünde bulundurmak gerekir. Lenin'in, bu koşulu her kapitalist toplumun temel çizgileriyle bağlı «genel kanun» sayması rastgele değildir. Lenin şöyle diyordu: «Kapitalizmde ancak hareketin olağanüstü şiddetlenmesiyle uyandırılabilir kadar geri kalmış tabakalar daima bulunacaktır; yoksa bu geri kalmış tabakalar ekonomik isteklerden başka bir şeyle mücadeleye çekilemezler.» (11)

İ. Nörlund, vaktiyle V. İ. Lenin'in bahsettiği «emperyalist ekonomizm»in benzeri olarak zamanımızda başka tür bir «devlet – tekel ekonomizmi»nin belirmesi tehlikesine işaret ettiği konuşmasında, ekonomik ve politik mücadelenin bağlantısı sorununun diğer yanına ışık tutmaya çalıştı.

(11) V. İ. Lenin, Bütün eserleri, c. 19, s. 401.

V. İ. Lenin 1916 yılında yazdığı «Doğmakta olan ,emperyalist ekonomizm' doğrultusuna dair» adlı eserinde, bu yeni ekonomizmin karakteristik çizgisi olarak şunu belirtti: «... Artık rahmete kavuşmuş bulunan ,ekonomizm' gelip çatan kapitalizmi nasıl demokrasi mücadelesiyle bağlamayı beceremediyse, aynen böylece, yeni ,ekonomizm' de *gelip çatan emperyalizmi reformlar mücadelesi ve demokrasi mücadelesiyle bağlama sorununu çözebilecek durumda değildir.*»⁽¹²⁾ Lenin, emperyalizm devrinde «ekonomizm»in hem sağ, hem de «sol» biçimde kendini gösterdiğini, her iki yönü tutanların da ekonomik mücadeleyi politik mücadeleden ayırdıklarını söyler. Öyle ki, sağcılar emperyalizmin gelişmesinin günün sorunu haline getirdiği demokratik haklar (örneğin ulusların kendi kaderlerini belirleme hakkı) için mücadele gereğini inkâr ederler; «sollar» asgari program için, reformlar ve demokrasi uğrunda mücadeleyi tanımazlar, çünkü bunun sosyalist devrim menfaatleriyle «çeliştiği» kanısındadırlar.

Lenin şöyle yazıyordu: «Kautskiciliğin hatası, *doğru* demokratik istekleri, ileriye, sosyal devrime yönelteceği yerde, geriye, barışçıl kapitalizme çevirmesidir ...» Yine Lenin'e göre, Buharin'in hatası da «bu istekler doğru değildir» iddiasında bulunmasıdır.⁽¹³⁾

İ. Nörlund şöyle devam etti: Zamanımızda da bazan buna benzer bir duruma tanık olmaktadır. Bu durumda, Lenin'in sorunu koyuş tarzı komünistler için sağlam bir kılavuz oluyor. Komünist partilerinin anti-monopolist programlarının ortak amacı, DTK politikasının alternatifini belirlemek, çetin sosyal problemlerin büyük sermaye yararına değil, emekçilerin yararına çözümlenebileceğini göstermektedir. Bu asgari programları reddeden «sol» oportünistler, politik aciz ve çaresizliklerini yeterli bir açıklıkla göstermişlerdir. Buna rağmen, mücadele boyunca şu soru sık sık ortaya çıkmaktadır: İşçi sınıfı gerçekten tekellerin dizginlenmesi anlamına gelebilecek tedbirlerin gerçekleştirilmesini ne suretle ve hangi alanlarda sağlayabilir? Biz Danimarkada bu hususta epeyce büyük bir tecrübe edinmiş bulunuyoruz. Bu tecrübe şunu gösteriyor: Reform istekleri, komünistler tarafından ileri sürülenler de dahil, tedricen veya kısmen gerçekleştirilebilir; yeter ki, bunlar, verdiği en küçük tãvizi bile telâfi etmenin her zaman çaresini bulan devlet – tekel sistemine şu veya bu ölçüde dokunmasın. Demek oluyor ki, genel sonuç işçi sınıfının durumunu her zaman güçlendirici nitelikte olmuyor, bazan bunun karşıtı bir sonuçla yüz yüze geliyoruz. Bu dediğimiz millileştirme sorununda da böyledir.

Danimarka sosyal-demokratları sağcı yönetim çevrelerinin yardımıyla propaganda edilen sözümona «ekonomik» ve «üretimsel demokrasi»yi yürürlüğe koymayı öngören plânlar, reformları özünden yoksun etmenin ve DTK sistemi içinde eritmenin ilginç bir örneği olarak gösterilebilir.

⁽¹²⁾ V. İ. Lenin, Bütün eserleri, c. 30, s. 62.

⁽¹³⁾ Yine orada, s. 64.

Sosyal-demokratlar bu «ekonomik demokrasi»yi, emeklerinin ücretiyle geçinenlerin üretim araçları üzerinde tedricen mülkiyet hakkına sahip olacakları bir ortamın aracı olarak gösteriyorlar. Bu da sosyal-demokratlara göre şöyle gerçekleştirilecektir: Sermayenin iş ücretleri için ayırdığı meblâğın belirli bir kısmı özel bir yatırım fonuna akıtılacak ve bu para ya sendikalar merkez yönetiminin, ya da «politikacıların», yani devlet organlarının emrinde olacaktır. Bunun, pratikte, tekellerin durumunu zerre kadar olsun sarsmayacağı söz götürmez. Zira, birincisi, bu fona yatılacak meblâğ emekçilerin elinden çoktandır bilinen zorunlu biriktirme yoluyla alınacak; ikincisi, bu fonların kendileri özel sermayenin egemen olduğu kapitalist pazarın koşullarına tabi olacaktır. Bir başka deyişle, bunları daha ziyade DTK'nin çıkarlarına göre hareket edenler kullanacaklardır.

«Üretimsel demokrasi» veya «işletmede demokrasi»den, her şeyden önce, işçi temsilcilerinin anonim şirketler yönetimine katılmaları anlaşılıyor. Fakat durum o kadar bileşiktir ki, böyle bir katılış tekellerin egemenliğini zerre kadar etkilemez. Şu da var ki, böyle işletmelerde yönetime sözümona katılan işçi temsilcilerinin vâki hücumlara ve işten çıkarılma tehlikesine karşı savunulmaları gibi gayet ilkel bir demokrasi koşulunun bile kurallaşması yolunda en küçük bir çaba gösterilemez.

İ. Nörlund sözü şöyle bağladı: Bundan ötürü, biz, emekçiler için bazı tãvizler ihtiva ettiği halde, sınıf güçleri dengesinde belirli bir değişime yol açmayan reformlardan farklı olarak, anti-monopolist reformlar kavramından ne anlaşılması gerektiğini daima düşünmeliyiz. Ve her ahvalde, şu veya bu reformun gerçekleşmesini sağlamanın, onun *ekonomik ve politik sınıfsal içeriği* için mücadele yürütmeye sıkı sıkıya bağlı olduğu prensipini kılavuz edinmeliyiz.

Reformlara evet, reformizme hayır

K. Ken, demokratik reformlar için mücadele problemlerini Fransız Komünist Partisi'nin tecrübesine dayanarak somutlandırdı ve özetle şunları söyledi: FKP memleketin bunalımdan çıkış çaresini, sosyalizme yol açacak olan gerçek bir ekonomik ve politik demokrasinin kurulmasında görüyor. Partinin hazırladığı halk birliği hükümeti programı da bu amaca hizmet ediyor. FKP ve Sosyalist Partisi, daha sonra da bunlara katılan sol radikaller tarafından 27 Haziran 1972'de kabul edilen ortak hükümet programında da aynı amaçlar saptanmış bulunuyor.

Bu program da, FKP'nin daha önce hazırladığı program gibi, gerek politik egemenlik alanında, gerekse ekonomi alanında köklü dönüşümler yapılmasını öngörüyor. Toplumsal sektörde ve en önemli halk ekonomisi kollarında millileştirmenin genişletilmesi belirlenen ödevlerin en başında geliyor. Bu tedbirlerin gerçekleştirilmesi, devlet kontrolüyle, memleketin

politik, sosyal ve ekonomik hayatının her yanını kapsayan köklü demokratik reformların gerçekleştirilmesiyle sıkı sıkıya bağlıdır. Böylelikle, ekonominin ve toplumun yeni tarz fonksiyonunun, yani kazanç ve rekabete değil, işletme sahipleri arasında emekçilerin aktif katılımıyla demokratik plânlama çerçevesinde kooperatifleşme ve yarışmaya dayanarak işleminin üstünlüğünü sağlamak mümkün olacaktır. Şüphesiz ki, böyle bir politik ve ekonomik demokrasi henüz sosyalizm değildir, fakat Fransız komünistlerinin kanısınca bu demokrasi sosyalizme doğru devrimsel ilerleyişin bir biçimidir. Bu program aktif bir sınıf savaşı olmadan gerçekleştirilemez.

S. Toyodo, demokratik reformları ve köklü politik dönüşümleri amaçlayan harekette yığınların rolü konusuna değinerek, özetle şunları söyledi: Japon halkının bütün emekçi tabakaları aynı telâş ve endişeler içindedirler; onları, fiyat yükselişleri, doğal çevre kirlenmesi, konut sıkıntısı, sosyal yardımların yetersizliği, nüfus fazlalığı vb. gibi sorunlar ilgilendirmekte ve birleştirmektedir. Halk yığınlarının bu sorunlardan her birine ilişkin istekler ileri sürerek savaşmakta olmaları, memlekette gelişen mücadelenin önemli çizgilerinden biridir. Geniş yığınlar, bu mücadele boyunca, demokratik reformlar ve köklü politik dönüşümler – Amerikan emperyalizminin ve Japon tekeli sermayesinin egemenliğine son verilmesi, halk egemenliği kurulması – ihtiyacını daha iyi anlamaktadırlar.

Bu koşullar altında, bizim, JKP olarak, DTK'nin halk düşmanı politikasına karşıkoymak üzere bir demokratik reformlar ve dönüşümler programı ile ortaya çıkmamız, bu programı, barış için, Japonya'nın tarafsızlığı için, demokrasi ve halkın yaşama düzeyinin yükseltilmesi için, bir demokratik koalisyon hükümeti kurulması için savaşan bütün demokratik güçlerin tek cephesini yaratma mücadelesiyle bağlamayı başarmamız çok önemlidir.

F. Hager, DTK'nin gerçek karakterinin emekçilere iyice anlatılması ödevi üzerinde önemle durdu. Bu ödev, sağcı-sosyalist yönetimin «sınıfsal uyum» teorisi ve pratiğini meydana getirme yolunda ısrarla çalıştığı ve birçok işletmede bir «sınıfsal barış» havası yaratmaya da muvaffak olduğu Avusturya'da bilhassa aktüel bir önem taşımaktadır. Sözcüye göre, bu hava ancak işçilerin hem doğrudan doğruya maddi istekleri, hem de daha geniş sosyal-ekonomik ve ulusal menfaatler uğrunda sınıf savaşlarına seferber edilmeleriyle giderilebilir. Avusturya Komünist Partisinin kanısınca, yığınları seferber etme ödevinin başlıca dört yönü vardır:

- Hükümetin tasarladığı devlet – tekel reformları somut plânlarını tahlil etmek ve açığa vurmak;
- anti-monopolist alternatif ilkesel çözümler bulmak, bunları işlemek ve gerçekleştirilmeleri için mücadele yürütmek;
- genel sosyalist alternatifi göstermek (Avusturyadaki durumu sosyalist dünyadaki hayat ve koşullarla kıyaslama ve sosyalist Avusturya tasarımı-

larımızı ve buna ulaşma yolları hakkındaki düşüncelerimizi propaganda etme yoluyla);

– memlekette halen mevcut biricik anti-monopolist örgütlü kuvvet olan komünist partisini güçlendirmek ...

S. Aaronoviç, konuşmasında, gelişmiş kapitalist memleketlerde uluslararası sınıf mücadelesi ve işçi sınıfının mevzilerini takviye işinin karşılıklı bağlantısı üzerinde durarak, özetle şöyle dedi: İşçi sınıfının nüfusun çoğunluğunu teşkil ettiği ülkelerde, yani İngilterede ve belki bir de Fransada, demokrasi ve sosyalizm mücadelesi arasında doğru ve dolaysız bir bağlantı vardır. Bu ülkelerde ana sorun, iktidarın işçi sınıfı tarafından ele geçirilmesi sorunudur.

H. Lumer şunu sordu: İngiltere işçi sınıfının mevzilerinin takviyesi, hemen sosyalizmi kurma yoluna koyulacak bir hükümetin bir an önce kurulması sorununun birinci plâna çıkması demek midir?

S. Aaronoviç şöyle cevap verdi:

– Şimdiki koşullar içinde işbaşına gelecek her işçi hükümeti, ya sol güçler tarafından önerilen ve bazı yönleriyle de Fransada komünistlerle sosyalistlerin kabul ettikleri ortak hükümet programına epeyce yakın olan programı gerçekleştirme, ya da kapitalist ekonominin basit bir idarecisi olma rolüne katlanma şıklarından birini seçmek zorunda kalacaktır. İşte İngilterede işçi sınıfının iktidarı ele geçirmesi bu anlamda ana sorun olarak sözkonusudur. Ve bu, sosyalizmi kurma yoluna koyulacak bir hükümetin işbaşına gelmesinin hemen bugünün sorunu olduğu anlamına gelmez. Yoksa, bu yola koyulmaya imkân verecek koşulların epeyce uzun bir sürecin sonucu olacağı söz götürmez bir gerçektir.

R. Urbani (Lüksemburg Komünist Partisi MK Sekreterliği Yürütme Komitesi üyesi ve dergimizdeki temsilcisi), emperyalizmin, komünist ve işçi hareketine karşı ideolojik tahrik ve hücumlarında yine evvelki gibi anti-komünizm, sosyal-demokratizm ideolojisine, sağcı-revizyonist teorilere belbağladığını söyledi ve şöyle devam etti: Şu da var ki, günümüzde, gitgide daha sık olarak, «sol» oportünizmin, Maoist ve Troçkist tipten ultra-sol küçük burjuva serüvencilerinin hizmetlerine başvurduğu da gözden kaçmıyor. Bu hususta, iliklerine kadar reformist olan sosyal-demokrasi liderlerinin sendika örgütlerinde Troçkistlerin eylem göstermesine göz yummakla kalmayıp, bunları teşvik etmekten de geri durmadıkları Lüksemburg'ta, sendika hareketi içinde tanık olduğumuz olaylar ciddi dikkate değer. Öyle ki, bunlar işi artık sendikal öğretim ve kalifikasyon için Troçkist E. Mandel'in eserini başvurulacak ders kitabı olarak salık verecek kadar ileri götürmüşlerdir. Ve şüpheli «ders kitabı» ancak işçilerin protestoları sonucunda öğretim plânlarından çıkartılmıştır.

Öte yandan, Lüksemburg Sosyalist İşçi Partisi basını, Garodi, Fişer, Marek'in ve Çekoslovakya'dan kaçmış «demokratik sosyalizm» taraftarları-

nın sağcı-revizyonist görüşlerini seve seve propaganda ediyor, Pekin yöneticilerini onaylıyor ve onlara şirin görünmeye çalışıyor. Bütün bunlarla da işçi sınıfının aklı karıştırılmak isteniyor. Bundan ötürü, Lüksemburg Komünist Partisi ve bütün gelişmiş kapitalist memleketler komünist partileri, ideolojik çalışmalar düzeyini durmadan yükseltmek gibi önemli bir ödevle karşı karşıyadırlar. Bununla birlikte revizyonizm ile milliyetçilik arasındaki bağlantının açıklanması da bilhassa önemlidir. Oportünist ve milliyetçi sapmalar, kaçınılmaz olarak, komünistlerin ulusal ve enternasyonal ödevlerinin birbirine karşı konulması, proletarya enternasyonalizminin inkârı sonucuna götürmektedir.

Demokratik güçlerin politik ittifakı

Komünist ve İşçi Partilerinin 1969 Yılı Danışma Toplantısı, birleşik anti-monopolist ve anti-emperyalist eylemler seyri içinde, bütün demokratik akımları, tekellerin ekonomideki rolünü kesinlikle sınırlıyabilecek, büyük sermayenin egemenliğine son verebilecek ve sosyalizm uğrunda mücadelesinin sürdürülmesini sağlayacak köklü politik ve ekonomik dönüşümleri gerçekleştirebilecek bir politik birlik çatısı altında toplamaya elverişli koşullar yaratıldığını tespit etti.

Örneğin Fransada, bu yönde politik ve ideolojik bakımdan yapılacak daha epeyce iş olsa bile, halkın demokratik güçlerinin sağlam bir ittifak kurmaları için gerekli bütün objektif koşullar yaratılmış bulunuyor. Bu ittifak, emekçilerin ve orta tabakaların büyük çoğunluğunu işçi sınıfı etrafında birleştirecektir. FKP ve sosyalistler tarafından kabul edilen ortak hükümet programı işte bu amaca hizmet etmektedir (K. Ken).

Japonya'da, memleketin bütün demokratik güçlerini, barış programı, tarafsızlık politikası, demokratikleşme ve emekçilerin yaşayış düzeyini yükseltme temeli üzerinde birleştirecek bir tekcephe kurulması yönünde JKP'nin ileri sürdüğü istek gittikçe genişliyen yankılar uyandırıyor. Bu tekcephe-nin demokratik hükümetini yaratma fikri aktif olarak kendine yol açıyor. Yiğınlar, gerici politikaya ancak bu yolla son verilebileceğini anlamaya başlıyorlar (S. Toyoda).

İtalya'da, işçi sınıfının orta üretici tabakalarla, yani küçük ve orta sanayide, küçük zanaatçılık üretiminde, küçük ve orta perakende ticaret evlerinde çalışanlarla ve elbette aynı zamanda orta köylü tabakalarıyla bir ittifak meydana getirmesi için objektif olanaklar vardır. İKP'nin politik hattı, bu tabakaların isteklerini, toplumdaki yerlerini koruma ve sağlamlaştırma ümitlerini desteklemeyi öngörmektedir. «Konfindustria»nın ⁽¹⁴⁾ parçalanması sonucunda, küçük ve orta sanayicilerin bağımsız örgütü

⁽¹⁴⁾ İtalyan Sanayicileri Konfederasyonu. Büyük sermayenin örgütü. (N. red.)

meydana gelmiştir. Bu örgüt genellikle demokratik tutumludur, toplu sözleşmelerin yenilenmesi sorununda işçi sınıfına karşı cephe almamakta ve sendikaların yürüttüğü mücadelenin konjonktür kötüleşmesine, enflasyona ve hattâ durgunluğa yol açtığı görüşünü kesinlikle reddetmektedir. Öte yandan, sendikalar da, ücretlerin daha düşük ödenmesine elbette ki razı olmadan, toplu sözleşmelerde küçük işletmelerin durumunu ve çalışma koşullarını gözönünde bulundurmaya çalışmaktadırlar (G. di Stefano).

G. Bançero (Şili Komünist Partisi MK aday üyesi ve dergimizdeki temsilcisi) Halk Birliği hükümeti kurmada edinilen tecrübeyi değerlendirdiği konuşmasında özetle şunları söyledi: Bu tecrübenin özelliği ve en önemli çizgisi, memlekette devrimci dönüşümlerin geçmişten devralınan anayasa ve kanunlar çerçevesinde yapılmakta olmasıdır. Öte yandan, Şili devlet egemenliğinin üç kurumu içinde en önemlisinin yürütme organı, yani hükümet olduğu tartışmasız kabul edilmekle beraber, 1970 Eylülü seçimlerindeki Halk Birliği zaferi, politik iktidarın tamamen değil, *kısmen* ele geçirilmesi anlamına gelmektedir. Düşman, bilindiği üzere, hükümeti devirme çareleri arayıp duruyor. Demokratik güçler de, durumu sağlamlaştırmaya ve tam iktidar yönünde yollarına devam etmeye çalışıyorlar.

G. Bançero Şili komünistlerinin durumu hakkında şunları söyledi:

— Biz, partice gösterdiğimiz eylemi, ayrı ve soyut bir eylem değil, müttefiklerimizle birlikte gerçekleştirmeye çalıştığımız ortak dâvanın bir parçası sayıyoruz. Şüphesiz ki, kendi başımıza çalışmak bazan daha kolay oluyor. Fakat böylesi, bizim durumumuzda olumlu sonuç veremez. Bugün memleketimizde başarı yolu, toplumun dipten tepeye kadar yenilenmesi için mücadele eden bütün sosyal-politik güçlerin ortak eylemlerinden geçmektedir. Birlik politikası, hükümet ortaklığı içinde beliren ve proletaryanın başlıbaşına bir politika yürütmesini öngören her türlü yanlış görüşe karşı mücadele açılmasını gerektiriyor. Bununla birlikte, biz, müttefiklerimizle konuşmalarımızın daima objektif olması, somut problemleri ve reel davaları konu edinmesi gerektiği düşüncesindeyiz. Şili komünistleri devrimci süreçte en önemli sorun, işçi sınıfının tarihsel olarak kendisine düşen rolü üstlenmesi, bu sürece katılan bütün güçleri etrafında birleştirmesi olduğu kanısındadırlar. Bu da anti-emperyalist ve anti-oligarşik savaşa katılma yeteneğine sahip her sınıf ve sosyal tabakanın yasal isteklerinin ve demokratik haklarının komünistler tarafından kesinlikle desteklenmesini gerektirmektedir.

KAPANIŞ KONUŞMASI'nı dergimiz sorumlu sekreteri V. M. Şundeev yaptı ve özetle şunları söyledi:

— Konferansımızın olumlu yanı, burada kapitalist sistemin şimdiki gelişme aşamasının karakterini açıklama ve anti-monopolist mücadele komünistlerin ödevlerini belirleme bakımından olağanüstü önemli dizi dizi sorunlar üzerinde enine-boyuna, canlı ve arkadaşça bir fikir değiş-tokuşuna imkân vermiş olmasıdır.

Yapılan konuşmalardan şu sonucu çıkarabiliriz: Devlet – tekel gelişmesine özgü çeşitli eğilimler, bütün çelişkili karakterine rağmen, objektif olarak, ekonomik ve politik düzeyde sınıf mücadelesinin genişlemesine ve derinleşmesine elverişli koşulların yaratılmasına şu veya bu ölçüde yardım etmektedir. Bu koşullarda, sınıf mücadelesinin yeni ocaklarını belirlemek, bu temel üzerinde komünist partilerinin görüş ve tutumlarının ne olacağını açıkça saptamak ve aralarında tecrübe değiş tokuşunu sağlamak bilhassa aktüel bir karakter kazanmaktadır. Son zamanlarda, ekonomi alanında devlet – tekel ayarlamasının çelişkileri, her şeyden önce, döviz – finans bunalımı, kesintisiz enflasyon ve işsizliğin sürekli artışı üzere üç ana yönde kendini göstermiştir. Komünist partileri bütün bu yönlerde, işçi hareketinin hergünkü ödevleriyle bağlı ve en geniş emekçi tabakalarının menfaatlerine uygun bir alternatif politika tespitine, bu politikayı bir yığınsal mücadele programına çevirmeye, yığınları kapitalist sistemin iç çelişkileri çözmekten âciz olduğu kanısına varılabilmek üzere bu programdan yararlanmaya çalışmaktadırlar.

Son yıllarda nice ülkeler proletaryasını sömüren uluslararası tekellere karşı mücadelenin örgütlenmesi bakımından büyük bir tecrübe birikimi vardır. Bu gibi tekellerin şu veya bu proletarya birliğine saldırılarına karşı uluslararası çapta eylemlere geçilerek başarılı bir direniş gösterildiğine dair örnekler az değildir. İşçi hareketinin enternasyonal dayanışması sorununda komünistler bilhassa dikkatli davranmaktadırlar.

Kapitalizmin güçlüklerinin üstüste geldiği dönemde, işçi hareketinin karşısında, sağcı radikalleri de, geleneksel tutucuları da, reformistleri de ve lâf ebesi ultra-solları da kendi çıkarlarının hizmetine koşturmak isteyen gayet usta ve tehlikeli bir düşman vardır. Devlet – tekel kapitalizminin gelişmesinde görülen yeni olguların doğurduğu karmaşık problemlerin olumlu teorik açıdan işlenmesi, proletaryanın sınıfsal savaşının önemli bir organik parçası olmaktadır.

Devletler arasında barış içinde yanyana yaşama

Politik gerçeklik sınıf savaşı biçimi devrimcileştiren etken

Kurt Erlebah

AKP Merkez Yönetimi Prezidyumu üyesi

Çeşitli toplumsal düzenlere sahip memleketler arasında *barış içinde yanyana yaşama*, sosyalist devletin dış politika teorisi ve pratiği için yeni bir problem değildir. Bunun özlüğünü V. I. Lenin meydana çıkarmıştır. Dünyada meydana gelen köklü devrimci gelişmeler, bu sorunu tekrar tekrar en aktüel sorunlar sırasına geçirmektedir.

V. I. Lenin, devlet halinde örgütlenmiş proletarya bakımından, onun kapitalist memleketlerle kaçınılmazlıkla yanyana yaşamamasının en çok arzu edilen, en yararlı, sosyalist devrimin gelişmesine ve genellikle toplumsal ilerlemeye uygun biçimi olarak halklar arasında «barış içinde birlikte yaşama»dan söz etti. Marksist-Leninistler, çağımız koşullarında dünya harbini bertaraf etme reel olanağına ilişkin hükmü temellendirdiler. Bu tez, değişik toplumsal düzenlere sahip devletler arasında barış içinde yanyana yaşama anlayışının, bir tarihsel gereklilik olarak, daha ileri doğru geliştirilmesine yardım ediyordu.

Komünistlerin ve bütün barışsever güçlerin sürekli mücadelesi sayesinde, Lenin'in devletler arasında barış içinde yanyana yaşamaya ilişkin fikri, artık tedricen herkesçe kabul edilen uluslararası-hukuk ve antlaşma biçimi halini almaya başladı. ABD hükümeti bile, «Sovyet Sosyalist Cumhuriyetleri Birliği ile Amerika Birleşik Devletleri arasında karşılıklı ilişkilerin temelleri» belgesinin birinci maddesinde bu prensipi somut olarak desteklemek zorunda kaldı. Batı Alman tekelci sermayesinin belirli çevreleri de, çağdaş uluslararası olaylara daha gerçekçi biçimde yaklaşmak zorunluğunu duydular. Federal Alman Cumhuriyetinde son Bundestag seçimlerinde HDB-HSB'nin kişiliğinde sağcı güçlerin uğradıkları büyük yenilgi, barış ve sosyalist ülkelerle ilişkileri normalleştirme sorunlarının iç politik mücadelede ne büyük bir rol oynadığını göstermektedir. Güvenlik ve işbirliği sorunlarının görüşüleceği bir Avrupa genel konferansını hazırlamak üzere Helsinki'de yapılan çok yanlı görüşmeler de, uluslararası gerginliğin azalmaya başladığını gösteren önemli bir yeni belirtidir. Bu söylediklerimiz, artık devletler arasında barış içinde yanyana yaşama politikası problemlerine gösterilen canlı ilgiyi ve bu politikanın kapitalist memleket-

lerde ve bu arada FAC'de yalnız komünistler arasında değil, aynı zamanda toplumun en geniş tabakaları ve genç kuşak arasında günümüzdeki devrimci süreçlerin üzerindeki etkisini açıklamaktadır.

Fakat sorun yalnız bundan ibaret değildir. Batıda birçok politikacı barış içinde yanyana yaşama gerekliliğini kabul etmek zorunda kaldıktan sonra, artık burjuva ideologları da özlük bakımından yeni olan bu kavrama kendi görüşlerinde yer vermeye başlamışlardır. Biz burada ilginç bir fikri-psikolojik olguyla karşı karşıya geliyoruz. Zira yakın geçmişe kadar burjuva basınında barış içinde yanyana yaşama fikri sadece «komünist propaganda»nın bir ürünü olarak görülmüş ve gösterilmek istenmiştir. Kendiliğinden anlaşıldığı üzere, kapitalizmin savunucuları, barış içinde yanyana yaşamının içeriğine ve önemine burjuvaca bir yorum yakıştırmaya çalışmış, bu formülü kendi amaçlarına uydurmaya yeltenmişlerdir. Ve bu yüzden, daha ziyade, reel politik pratiği bir yana bırakarak, problemin teorik yanına tekrar tekrar değinmemiz gerekmektedir.

Bazan barış içinde yanyana yaşama ve sınıf mücadelesi sorunu ortaya konulurken belirli kusurlar işlendiği bir gerçektir. Bunları, birbirine karşı olarak bağlı ve aynı zamanda başlıbaşına iki süreç sayanlar vardır. Gerçekten, barış içinde yanyana yaşama ve sınıflar arasında mücadele bir ve aynı karakterde olgulardır. Birbirinin karşıtı toplumsal düzenlere sahip devletler arasında barış içinde yanyana yaşama, devletlerarası temaslar alanına aktarılmış özel bir sınıf savaşı şeklidir. Demek ki, burada her şeyden önce karşılıklı olarak bağlantılı üç problem söz konusudur. Birincisi, devlet halinde örgütlenmiş proletaryanın uluslararası temaslar alanında yürüttüğü sınıf savaşının özlüğü ve önemidir. İkincisi, bunun kapitalist memleketlerdeki devrimci sınıf savaşları ve aynı zamanda ulusal kurtuluş hareketi üzerindeki niteliği ve yolları problemidir. Üçüncüsü de, kapitalist memleketler ve gelişmekte olan ülkeler emekçilerinin sınıf savaşının, uluslararası hayatta devletlerin barış içinde yanyana yaşamaları prensiplerinin yerleşmesi süreci üzerindeki etkisidir.

Devlet halinde örgütlenen proletarya ve proletaryanın partisi, Ocak'tan itibaren, güdülen yeni dış politikaya uygun sınıf savaşı araçları seçmek gereği ile yüzyüze geldi. Bu sorunun önemini ve karmaşıklığını bütün derinliğiyle kavrayan Lenin burada neyin sözkonusu olduğunu şöyle belirtti: «... Uluslararası çapta mücadele, başka yüzeyde mücadele, kapitalist devletler arasında proletarya devletinin mücadelesi ... Durum yepyeni ve son derece güçtür.» (1)

Dünya devrimci sürecinin gelişme yasallıkları ve menfaatleri, Sovyet egemenliğini güçlendirme ihtiyaçları ve aynı zamanda devletler arasında – çağdaş üretim güçleri gelişmesinin ve tarihsel olarak ortaya çıkan halklararası işbölümünün belirlediği – objektif karşılıklı bağımlılık çıkışı nok-

(1) V. I. Lenin, Bütün eserleri, c. 38, s. 42.

tası yapılarak, kapitalist memleketlere karşı bir genel sosyalist dış politika hattı, yani barış içinde yanyana yaşama hattı çizildi. Bugün bu politikanın hayat sınavından da geçen temel prensipleri herkesçe bilinmektedir. Bu prensipler komünist partilerinin program belgelerinde, saldırmazlık, egemenliğe ve toprak bütünlüğüne saygı, içişlere karışmama, bütün halkların kendi sosyal-ekonomik ve politik düzenlerini serbestçe seçme hakkını tanıma, hak eşitliği ve karşılıklı yarar temeline dayanan işbirliğini geliştirme olarak belirlenmiş bulunmaktadır.

Barış içinde yanyana yaşama prensiplerinin emperyalizme kabul ettirilmesi ve bunların uluslararası hayatta yerleşmesini sağlama mücadelesi, bütün devrimci güçlerin büyük bir başarısıdır. Bu sürecin sınıfsal önemi, her şeyden önce, devlet halinde örgütlenmiş proletaryanın, henüz kapitalist memleketlerdeki sömürüyü şüphesiz yokedebilecek durumda olmasa bile, uluslararası ilişkiler alanında emperyalizmin çiğnediği temel demokratik normları pekiştirerek, hükmeden ve hükmedilen ilişkilerini artık bu alandan enerjik olarak itip çıkarmaya başlamış olmasıdır. Barış içinde yanyana yaşama, proletarya ile burjuvazi arasındaki uzlaşmaz sınıfsal çelişkiyi yoketmez. Fakat bu çelişkinin uluslararası ilişkiler alanında belirmiş biçimleri artık değişir, zira devlet olarak örgütlenen işçi sınıfı uluslararası burjuvazi tarafından sömürülmemekte ve bağımsız bir kuvvet olarak ona karşı koymaktadır.

İdeolojik hasımlarımız, Leninci barış içinde yanyana yaşama fikri üzerinde sahtecilik yapmaya yelteniyorlar. ASDP'nin organı «Die Neue Gesellschaft» dergisi şu iddiada bulunuyor: «Lenin burjuva devletleriyle barış içinde birlikte yaşamının ancak bir süre için mümkün olduğunu düşünüyordu. Bunun böyle olması, arada uluslararası duruma kendini uydurma gereğinden geliyordu, ve eğer uluslararası durum elverecek olursa, devrimi genişletmek amacıyla, barış içinde birlikte yaşamının yerini her zaman yeniden askeri çatışmalar alabilirdi. İşte bundan ötürü, burjuva devletleriyle işbirliği de ancak sınırlı ölçüde mümkündür.» (2)

Bu gibi iddiaların elbette Leninci görüşlerle hiçbir ilgisi yoktur ve bunlar tarihsel gerçeklere de aykırıdır. Zira bundan 55 yıl önce, Brest barış görüşmeleri münasebetiyle, bu iddialara benzer bir terane tutturan Troçki'ye ve «sol komünistlere» karşı şiddetle mücadele eden başkası değil, Lenin'di. O zaman «prensipçi» bir davranışla «devrimci harp» çağrılarında bulunan «sollar»ın bu görüş ve tutumunun saçmalığını ve bundaki serüvenciliği açığa vuran Lenin, aynen şunları yazıyordu: «Böyle bir 'teori', devrimlerin 'dayatılması'nı her zaman reddeden ve bunların ancak kendilerini doğuran sınıfsal çelişkilerin keskinlik derecesinin kıvama gelmesi ölçüsünde geliştiğini kabul eden Marksizme tamamiyle ters dü-

(2) «Die Neue Gesellschaft», Februar 1971, «Friedliche Koexistenz, ideologischer Kampf und Ostpolitik», s. 125.

şer.» ⁽³⁾ Lenin, üstün gelen proletaryanın, kendi iktisat politikasıyla dünya devrimci süreci üzerinde çözümleyici bir etki yapmakla ödevli olduğunu söylüyordu.

Lenin, gerçekçi bir politikacı olarak, elbette, emperyalist devletlerin Sovyetler Birliğine karşı bir askeri saldırıya geçmelerinin mümkün ve hattâ belirli koşullarda kaçınılmaz olduğunu da hesaba katıyor ve uyarıda bulunuyordu. Fakat bunun nedenini, karşıt iki sosyal sistemin barış içinde beraberliği olgusunda değil, emperyalizmin bir sistem olarak saldırgan özülüğünde görüyordu.

Komünistler bugün de Lenin'in uluslararası ilişkileri sınıf açısından bilimsellikte tahlil prensiplerini kılavuz ediniyorlar. Günümüz koşullarında barış içinde yanyana yaşama politikasına teorik yaklaşım, gerek dünya sosyalizminin emperyalizm karşısında üstünlüğünün giderek artmasında kendini gösteren yeni kuvvetler dengesini, gerekse çağdaş bir askeri-teknik devrimin özülüğünü ve çıkarabileceği işleri derinine inceleyip hesaplamanın sonucudur. Uluslararası durumu doğru biçimde değerlendirebilmek için bu etkenlerin her ikisini de gözönüne almak gereklidir. Şu var ki, bugünkü durumda çözümleyici olan etken, dünyada yeni kuvvetler oranı, sosyalizmin başarıları, işçi sınıfının ve bütün barışsever güçlerin mücadelesidir. Emperyalizmi barış içinde yanyana yaşamaya yanaşmak zorunda bırakan da budur.

Peki, bundan, barış içinde yanyana yaşamının burjuvazi için elverişli olmadığı anlamı çıkarılabilir mi? Hayır, çıkarılamaz. Bu eğer Lenin'in sözleriyle söylersek, «burjuvazinin ve hükümetlerin sağduyu sahibi büyük kısmı için» elverişlidir. ⁽⁴⁾ Ve komünistlerin ödevlerinden biri de, burjuvazinin bütün saldırgan ve intikamcı çırpınışlarına karşı direnmek, yürüttükleri mücadeleyle böyle «sağduyulu», gerçekçi eğilimlerin gelişmesine yardım etmektir. «Ultra-devrimciler», yani ultra-sol dogmatikler, devrimci savaşın bu diyalektiğini anlamıyorlar. Onlar, Lenin'in gerekli gördüğü üzere «çeşitli sınıfların şu veya bu belirli ve sınırlı ortak sorunlarda benzeşen çeşitli menfaatleri»ni ⁽⁵⁾ tam olarak tahlil edebilecek olgunluktan uzaktırlar. Kaldı ki, bugünkü koşullarda, uluslararası ilişkiler alanında, çözümü objektif olarak hem sosyalist ülkelerin, hem de kapitalist ülkelerin yararına olan bir hayli sorun vardır. Ve bu sorunların başında, patlak verdiği takdirde, halkların yığına kırılıp gitmesine yol açabilecek ve insanlık toplumunu geri itebilecek olan nükleer harbin bertaraf edilmesi dâvası gelmektedir.

1969 Yılı Uluslararası Danışma Toplantısı'nın, harp tehdidinde ve bir nükleer harp tehlikesine karşı mücadeleyi, anti-emperyalist güçlerin birlikte eyleminin ana halkası sayması rastgele değildir. SBKP XXIV. Kon-

⁽³⁾ V. I. Lenin, Bütün eserleri, c. 35, s. 403.

⁽⁴⁾ V. I. Lenin, Bütün eserleri, c. 44, s. 287.

⁽⁵⁾ V. I. Lenin, Bütün eserleri, c. 15, s. 276.

gresi'nin kabul ettiği Barış Programı'nda, bir nükleer-roket harbi tehlikesinin azaltılmasına ve bertaraf edilmesine ilişkin tedbirler önemli bir yer tutmaktadır. İlerici insanlık ve bütün sağduyu sahipleri, stratejik silâhların sınırlandırılması yönünde yakın geçmişte varılan Sovyet-Amerikan anlaşmalarını memnuniyetle karşıladılar. Bu anlaşmalar, yıkım gücü en büyük silâhların miktarında tarihte ilk defa olarak sınırlama yapılmasını öngörmektedir.

Şüphesiz ki, komünistler, yığınsal imha araçlarının daimi olarak barışı tehdit etmesine yol vermemek için, genel ve tam silâhsızlanmanın gerçekleştirilmesi gerektiğini bilmektedirler. Fakat komünistler bakımından ideal olan böyle bir sonuca ancak uzun ve çetin bir mücadele yolundan varılabilir. Salırgan cibilliyeti değişmemiş olan emperyalizm, bu idealin gerçekleştirilmesi yolu üzerinde dikilen başlıca engeldir. Ne var ki, 1969 Yılı Uluslararası Danışma Toplantısı'nda belirtildiği üzere, sosyalizmin ileri atılımlarına ve bütün barışsever güçlerin mücadelesine paralel olarak, emperyalizmin uluslararası ilişkilerde «kaba kuvvet» politikası gütme çabası ile sahip olduğu reel olanaklar arasındaki çelişki gitgide daha belirgin bir hal almaktadır.

Sovyetler Birliği ve öteki sosyalist ülkeler, Lenin'in barışa yol açan ve harp tehlikesini bertaraf eden «en basit, en açık karar ve tedbirler» ⁽⁶⁾ önerilmesi gereği hakkındaki direktiflerini kılavuz edinerek, bugün silâhsızlanma yönünde sistemli bir mücadele yürütüyorlar. Günümüz koşullarında bu yönde ileri adımlar atılması mümkün ve reeldir.

Sürekli bir barışın sağlanabilmesi için, sosyalist devletlerin, komünist partilerinin ve bütün ilerici güçlerin, barış içinde yanyana yaşama politik ve ekonomik temellerini genişletmek için, mevcut iki dünya sisteminin askeri cepheleşme alanı olan Avrupa kıtasındaki gerginliğin azaltılması için yürüttükleri mücadelenin büyük bir önemi vardır. Bununla ilgili olarak, gerçekleştiği takdirde Avrupada kolektif güvenlik ve işbirliği sisteminin temelini atabilecek olan Avrupa Genel Konferansına önemli bir rol düşmektedir. Böyle bir konferansın yapılabilmesi koşulları, her şeyden önce, başta Sovyetler Birliği olmak üzere sosyalist ülkelerin girişimi ve uyumlu politikası sayesinde yaratılabilmiştir. Bu yönde, Batı Berlin Anlaşması, FAC ile SSCB ve Polonya Halk Cumhuriyeti arasında imzalanan antlaşmaların HDB-HSB yönetimi içinde hep aykırı çeken ve «soğuk harp» normlarını dayatmak isteyen aşırı sağ kuvvetlerle çetin bir mücadele sonucunda onaylanması ve aynı zamanda ADC ile FAC arasındaki ilişkilerin temellerini saptayan antlaşmanın imzalanması da büyük bir rol oynamıştır. Antlaşmaların asıl önemi, Avrupada İkinci Dünya Harbinden sonra meydana gelen sınırların, somut olarak Oder-Nayse sınırının ve aynı zamanda ADC ve FAC arasındaki sınırın dokunulmazlığının tanınması, kuvvete başvurma-

⁽⁶⁾ V. I. Lenin, Bütün eserleri, c. 45, s. 241.

dan veya böyle bir tehditten vazgeçilmesidir. Bu hükümleri artık gerici kuvvetlerin dayatmak istedikleri hiçbir «yorum» tahrif edemeyecektir. Öyle ki, Avruranın artık tarihinin yeni bir aşaması eşliğinde bulunduğu söylenebilir.

Politik gerginliğin azalması, şüphesiz ki, sosyalist ve kapitalist memleketler arasında her iki taraf için yararlı ticaretin, diğer dış ekonomik ilişkiler, bilimsel ve kültürel temasların gelişmesiyle pekiştirilebilir, bunun arzu edilmesi ve beklenmesi de doğaldır.

Barış içinde yanyana yaşama, sosyalizmin uluslararası durumunu sağlamlaştırmakla, dünya devrimci sürecinin sosyal temelini genişletmekle, tarihin seyri üzerinde sosyalizmin etkisini artırmakla ödevlidir. Uluslararası alanda bu biçim sınıf mücadelesi, sosyalizmin en önemli sınıfsal ödevinin, yani kapitalizmde olduğundan daha yüksek emek verimliliğine ulaşma ve bu temel üzerinde bütün emekçilerin giderek artan maddi ve mânevi ihtiyaçlarını daha tam olarak giderme ödevinin çözümü için gereken elverişli koşulları sağlamaktır. Bunun için de yeni toplumsal düzen barışa muhtaçtır. Lenin'in bu fikirleri bilhassa aktüeldir, zira bugün iki sistem arasındaki yarışmanın başlıca kesimlerinden biri bilimsel-teknik ilerlemedir ve bu yöndeki ulaşımaların sosyalist sistemin üstünlükleriyle birleştirilmesi gelişmiş sosyalizmin en önemli problemidir.

«Soğuk harp» durum ve koşulları, silâhlanma yarışı ve milletlerarası gerginliğin artması, yalnızca bizim en azılı sınıf düşmanlarımızın işine yarar. Onlar, böylelikle, sosyalist ülkelerin gelişmesi üzerinde bozucu ve yozlaştırıcı bir etki yapmaya, bu ülkeleri yapıcı amaçlara hasretmeleri gereken kaynak ve araçları savunma ihtiyaçları için harcamak zorunda bırakmaya çalışmaktadırlar.

Sosyalist ülkelerle barış içinde yanyana yaşamayı kabule yaşamakla, emperyalist devletler hükümetleri, kendi mevzilerini güçlendirme çabalarından elbette vazgeçmiş değildirler. Bu yoldan gidilerek, sosyalizmle doğrudan doğruya askeri cepheleşmenin hiç de çıkar yol olmadığı görülmektedir. Fakat emperyalistlerin hesapları ne olursa olsun, devletlerin barış içinde yanyana yaşamaları devrimci işçi ve ulusal kurtuluş hareketi için objektif olarak elverişlidir. Niçin?

Barış içinde yanyana yaşama, sosyalist ve kapitalist ülkelerin uluslararası karşılıklı ilişkileri prensipi olarak, burjuva toplumunda sınıfların iç ilişkileri alanını veya sömürge ve bağımlı ülkeler halkları ile onları ezmeye çalışan emperyalist devletler arasındaki ilişkileri kapsamıyor. Bu prensip, anti-emperyalist savaşı hiçbir suretle zayıflatmıyor. Netekim, özellikle kahrâman Viyetnam halkının Amerikan saldırganlarıyla savaşının tarihsel başarıları bunu gösteriyor. Dahası var. Barış içinde yanyana yaşama koşullarında, sosyalizm, yalnız sosyal ve politik alanlarda değil, asıl çözümleyici olan ekonomik alanda da üstünlüklerini en görünür biçimde ser-

gilemek için bütün olanaklara sahiptir. Bu da, iki sistemin karşılıklı direnişi koşullarında, sosyalizmin başarılarıyla birlikte, işçi sınıfının kendi maddi durumunu iyileştirme, sosyal ve politik haklarını elde etme mücadelesinin daha çok etkinlik kazanmasına yol açmaktadır. Bu olgunun sınıfsal özlüğü, burjuvazinin devrimden «yakayı kurtarma»yı düşlediği boş ümitlerinin kırılmasında, belirli tâvizlere yanaşmak zorunda kalmasındadır. İlk Alman sosyalist devletiyle komşu olarak varlığını sürdürmekte olan FAC tecrübesi, kapitalist memleketlerinde işçi sınıfının yaşama koşullarında iyileşme ve mücadelesinde güçlenmenin, bu sınıf tarafından ısrarla yürütülen ve başarısı sosyalist ülkeler topluluğu kalesinin sağlamlığına bağlı olan ekonomik ve politik savaşların sonucu olduğu gerçeğini doğrulamaktadır.

Proletaryanın silâhlı savaşa başvurmadan iktidarı elde etmesi perspektifleri, asıl barış içinde birlikte yaşama koşulları içinde iyileşmektedir. Komünist hareketinde barış içinde birlikte yaşama problemleri ile barışçı yoldan sosyalizme geçiş problemlerinin enine-boyuna işlenmesinin aynı zamana rastlaması boşuna değildir. Bunların ikisi arasında sebep-sonuç bağlantısı vardır. Çünkü, uluslararası tekelci burjuvazinin, gerekli gördüğü her zaman karşı-devrim (silâhlısı da dahil) ihracına hazır olduğu herkesçe bilinmektedir. Sosyalizme barışçı yoldan geçilmesine taraftar olduklarını açıklayan komünistlerin ödevi, bunu gözönünde bulundurmak ve emperyalist askerî müdahalesi olanaklarını sınırlandıracak uluslararası koşulların yaratılması için aktif olarak savaşmaktır.

Sosyalist ülkelerin izlediği barış içinde yanyana yaşama politikası, proletaryanın menfaatlerine, tekelci sermayeye karşı yürüttüğü sınıfsal savaşı (bu sermayenin gerici askerî çevrelerle bağlı en saldırgan kısmını zayıflatarak ve aşırı-sağcıları tecrit ederek) kolaylaştırdığından ötürü de uygundur. Bu durum, bir yandan, toplum hayatının demokratikleşmesi mücadelesi için de elverişli koşullar yaratmaktadır.

FAC'de, Ştraus ve Bartsel'in Moskova ve Varşova ile imzalanan antlaşmalara yönelttikleri hücumlara karşı, bu antlaşmaların onaylanması için, işçi sınıfının ve bütün demokratik güçlerin giriştikleri eylemler, memleketimizin son zamanlarda gördüğü en büyük yığinsal politik aksiyonlar halini aldı. Bu yolda alınan kararlar, imza toplama aksiyonu, gösteriler ve mitingler, aynı zamanda girilen ihtar grevleri, burjuvaziye ve burjuvazinin çıkarlarını yansıtan Bon yöneticilerine, emekçilerin gücünü ve iradesini elle tutulurcasına gösterdi. 19 Kasım 1972 seçimlerinin hiçbir tereddüde yer bırakmayan sonuçları da buna tanıklık etmektedir. Ve bütün bunlar şu gerçeği bir kez daha ortaya koymaktadır: Halk, sağcı gerici kuvvetlerden, milyonlar milyonlardan daha güçlüdür. Emekçiler, sebatlı davrandıkları ve demokratik haklarını iyi kullandıkları takdirde, politik olayların gelişmesi üzerinde ve bu arada parlamento-dışı eylemler üzerinde etki gösterebilirler.

Sözün kısası, partimizin tecrübesi, barış koşullarının, gerginliğin azalması koşullarının, memleketimizde toplumsal-politik emekçi örgütlerinin ve gençliğin, sosyalist ülkeler emekçi örgütleriyle ilişkilerini iyileştirme ve geliştirmelerine imkân verdiğini göstermektedir. Bu iyileşme ve gelişmede, sosyalizmin kendisi ve başarıları hakkında gerçeklere uygun enformasyonu genişletmekte, sınıf bilincinin oluşmasına yardım etmekte, anti-komünist ve anti-sovyetik propagandayı (hiç değilse bunun en gerici belirtilerini) zorlaştırmaktadır. Zira gerginliğin azalmasıyla soluğu nispeten genişleyen halk, körükörüne anti-komünizmin ana tezi mâhut «komünizm tehlikesi»nin ne kadar safsata olduğunu anlamıştır. Böylelikle, objektif olarak, memleketimizde Komünist Partisinin ideolojik etkisinin özellikle genç kuşak arasında genişlemesi koşulları yaratılmaktadır.

Bütün bunları çıkış noktası yapan Marksist-Leninistler, sosyalist ülkelerin ve uluslararası işçi sınıfının barış içinde yanyana yaşamayı gerçekleştirmek için yürüttükleri mücadelenin, *kapitalist memleketlerin iç hayatı üzerinde dolaylı ve dolaysız bir devrimcileştirici etki yaptığı* sonucuna varıyorlar. Marksist-Leninistler, sosyalist ülkelerin barışçı politikasına şimdiki ultra-solların, yani 55 yıl öncekiler gibi barışçı ilişkilerin dünya devrimi zaferine engel olduğundan «endişe eden»lerin reva gördükleri hücumları da kesinlikle reddediyorlar.

Peki, ultra-solların bu «teori»yi temellendirmek için ileri sürdükleri gerekçe nedir? Bu soruya verdikleri cevap şudur: Sosyalist ve kapitalist memleketler arasında ekonomik ilişkilerin gelişmesi, kapitalist memleketlerde emekçilerin istihdamını artırarak ve üretimi genişleterek, proletaryanın maddi durumunun iyileşmesine, dolayısıyla de onun devrimci enerjisinin «sönme»sine, kapitalist sistemi içinde kendisinin «eriyip gitme»sine yol açmaktadır. Ne var ki, «ne kadar kötüyse, o kadar iyi» sloganının ve aynı zamanda yoksulluk ve sefaletle devrimci «minnettarlık» düşüncelerinin, çağdaş ilerici maddi ve mânevî kültürün başlıca taşıyıcısı olan proletaryanın menfaatleriyle hiçbir ilişkisi yoktur. Kapitalist memleketlerde ve bu arada Birleşik Amerikada, 1960 yıllarının nispeten yüksek ekonomik konjonktür koşullarında sınıf savaşlarının sertleşmesi, yukarıda sözünü ettiğimiz «sol-oportunist» teorileri pratik olarak yalanlıyan inandırıcı bir kanıttır.

Bugün ancak Mark ve Engels'in keşfettikleri kapitalist toplum gelişmesi kanunlarına ve kapitalist toplumun kendine özgü iç çelişkilerin keskinleşmesi sonucunda bu kanunlar gereğince yokolup gittiğine, burjuva düzeninin yerini sosyalist düzenin alması için çözümleyici koşulun da bu olduğuna akılları yatmayan kimseler, sosyalist ve kapitalist devletler arasındaki ilişkilerin genişletilmesinde sosyalist devrim için bir engel görülebilirler.

Komünistler, barış içinde yanyana yaşamının objektif şartlanmasına ve tarihsel gerekliliğine inanıyorlar. Fakat tarihsel gereklilik henüz gerçeklik

demek değildir. Barış içinde yanyana yaşama, sadece, iki sistemi meydana getiren devletler arasında karşılıklı ilişkilerin gelişmesini sağlayan reel olanaklardan biridir. Bu olanağın tamamen gerçekleşmesi için, yalnız sosyalizmin güçlenmesi sayesinde dünya kuvvetler dengesinde objektif değişimler değil, aynı zamanda bütün anti-empyralist mücadele birliklerinin bilinçli ve amaca yönelik eylemleri de gereklidir. Barış içinde yanyana yaşama, gelişmiş kapitalist memleketlerde ve gelişme halindeki ülkelerde anti-empyralist mücadelenin genişlemesinin sadece yardımcı koşulu değil, bu mücadelenin aynı zamanda ürünü, sonucudur. İşçi, sınıfı ve ona politik öncülük eden parti, gerek barış içinde birlikte yaşama politikasının zaferi, gerekse bu politikadan kendi menfaatine aktif olarak yararlanılması için ısrarlı bir mücadele yürütüyorlar. İşte bundan ötürü, AKP'nin Düsseldorf Kongresi tezlerinde şöyle denilmektedir: «Federal Alman Cumhuriyeti'nde barış içinde yanyana yaşama politikasının hayata geçirilmesi, buna her araçla engel olmaya çalışan tekelleri sermayenin en gerici ve saldırgan kuvvetlerine karşı sınıf savaşı anlamına gelmektedir. Barış mücadelesi, dün olduğu gibi bugün de, anti-empyralist güçlerin birincil ödevi olarak kalmaktadır.»⁽⁷⁾

Bugün yığınların aktifliğini ve mücadelesini enine-boyuna geliştirme gereği üzerinde bilhassa ısrarla durmamız gerekiyor, çünkü büyük sermayenin ve askerî sanayie yönelik sermayenin sağcı kuvvetleri şimdi yenilgiden yenilgiye uğramakta olsalar da, ne bu kuvvetler, ne de bunların politik temsilcileri belirlemiş oldukları stratejik hedefleri değiştirmiş değildirler. Netekim, HDB Başkanı Bartsel, Bundestag'da aynen şöyle demiştir: «Biz, dünyada şimdiki kuvvetler oranının ne olduğunu biliyoruz, fakat hedefimiz yine önceki gibi kalmalıdır.»⁽⁸⁾

Bütün bunlardan başka, burjuvazinin, politik sözlüğüne barış kavramını da katarak, barış içinde yaşamada hep kendi «varyantlar»ını dayatmak için, sosyalist ülkelerin işlerine «barışçı» karışma, «köprüler kurma», sözümona «ayıklamalı (seçmeli) birlikte yaşama» vb. politikasını gerçekleştirmek için enerjik bir çaba gösterdiğini de gözönünde bulundurmamız gerekmektedir.

Sağcı oportünistlerin, barış içinde beraberlik koşullarında ideolojik mücadeleye son verilmesi gerektiği yolundaki iddiaları da bu cümledendir. Ne var ki, bu isteğin yerine getirilmesi her şeyden önce olanaksızdır. Şöyle ki, burjuva ideolojisi ile sosyalist ideoloji arasındaki mücadele objektif etkenlerin sonucudur ve barış politikasındaki başarılar bu mücadelenin önemini hiçbir suretle azaltamaz. Bununla birlikte, tecrübenin de gösterdiği gibi, ideolojik ayrılıklar ve görüşlerdeki çelişmeler, her iki tara-

(7) «Thesen des Düsseldorfer Parteitages der DKP», s. 33.

(8) Bülletin des Presse- und Informationsamtes der Bundesregierung, No 68, vom 11. Mai 1972, s. 967.

fin menfaati sözkonusu oldukça, gerçekçi davranıldıkça, sosyalist ülkelerle kapitalist memleketler arasındaki ekonomik, bilimsel-teknik ve diğer ilişkilerin gelişmesine engel değildir.

Devletler arasında sağlam ve sürekli bir barış içinde birlikte yaşamının sağlanması kolay iş değildir. Bunun, emperyalistlere karşı ısrarlı bir mücadeleyle elde edilmesi gerekmektedir.

AKP, barış mücadelesinde, ASDP yönetiminin dış politikada sosyalist ülkelerle karşı belirli ve daha gerçekçi eğilimlerinin, bir yandan memleket içinde anti-komünist propagandaya hız verilmesiyle, AKP'ye ve diğer ilerici güçlere hücumlarla, FAC'da komünistlerle işbirliğinin kesinlikle reddedilmesiyle örülüp gittiğini de dikkate almalıdır. Bu olgu, barış içinde yanyana yaşama politikasının, Marksist-Leninist ideoloji ile – sosyal-demokratizm de dahil – her türlü burjuva ideolojisi arasındaki temel çelişkileri ortadan kaldırmadığı gerçeğini bir kez daha doğrulamaktadır.

Elele yürüyelim

Demokratik güçlerin geniş ittifakının yaratılmasında komünistlerin rolü

Yazı kurulumuzun plânları, evvelce olduğu gibi, emperyalizme ve gerici ciliğe karşı, demokrasi ve sosyalizm için savaşta demokratik güçlerin birliği problemlerinin işlenmesini ve daha çok açıklığa kavuşturulmasını öngörüyor. Bu konuların giderek artan aktüelliği dolayısıyla, dergimizin ilgili komisyonları, uluslararası komünist ve işçi hareketinin dokümanlarına dayanarak, komünistlerin birlik problemlerine ilişkin görüşlerini tez halinde açıklamayı uygun buldular. Komisyonlarımız, yayınlanan tezlerin okuyucularımız tarafından ilgiyle karşılanacağını, yaratıcı bir fikir değiş tokuşuna destek olacağını ve dergimizin bu yılın ikinci yarısında örgütlileceği «Komünist partilerinin sol güçler arasında birlik yaratmak için yürüttükleri mücadele problemleri ve tecrübeleri» konulu teorik konferansın hazırlanmasına yardım edeceğini ümit etmektedirler.

Devrimci stratejinin özü

Anti-emperyalist ve demokratik güçlerin birliğini sağlama sorunu, son yıllarda yapılan komünist ve işçi partileri kongrelerinde kabul edilen genel politik kararlarda ve program dokümanlarında ön plâna alınmıştır. Demokratik güçlerin geniş ittifakını meydana getirmek üzere, işçi sınıfının ve bütün emekçilerin partileri ve örgütleri arasında sıkı bir işbirliği sağlamak amacıyla komünistler tarafından uygulanmasına girilen ve 1969 Yılı Uluslararası Danışma Toplantısı tarafından desteklenen aktif mücadeleyi yaygınlaştırma hattı, böylelikle somut koşullara uygun olarak pekiştirilmekte, geliştirilmekte ve açıklığa kavuşturulmaktadır.

Eylembirliği artık emekçilerin hep birlikte gösterilere, grevlere ve diğer yığınsal çıkışlara katılmalarından tutun da partilerarası politik birlik ve aksiyonlara kadar çeşitli biçimlerde ve değişik düzeylerde gerçekleştirildiği birçok memlekette canlı bir pratik halini almış bulunmaktadır.

Birçok gelişmiş kapitalist memlekette demokratik güçlerin birleştirilmesi yolunda artık büyük adımlar atıldı. Fransada komünistler, sosyalistler ve sol radikaller bir ortak hükümet programı kabul ettiler. Böylece, memleket tarihinde ilk defa olarak, sol partiler, en etraflı ve ayrıntılı biçimde hazırladıkları bir plâtförm üzerinde çabalarını birleştirdiler. İtalyada komünistler ve sosyalistler, belediye, il ve bölge konseyleri yönetiminde işbirliği yapıyor. Japonyada, komünistler, sosyalistler ve diğer sol örgütler temsilcileri tarafından meydana getirilen yersel demokratik güçler tekcephesi, belediye seçimlerini kazandı ve memleket nüfusunun üçte birinin yaşadığı bölgelerde ilerici nitelikte egemenlik organları kurdu. Birleşik sendikaların

İşçi Partisi için başlıca temeli teşkil ettiği İngilterede, birlik hareketi spesifik biçimler alıyor. Sendikalar ve atelye sorumluları mekanizması aracılığıyla eylem gösteren komünistler, İşçi Partisinin resmi politikasını bir hayli etkiliyen yığınsal mücadeleyi yükseltip geliştirmeye muvaffak oldular. Birleşik Amerikada, Komünist Partisi, emperyalizme, militarizme ve bütün belirtileriyle ırkçılığa karşı mücadele eden ilerici güçler için çekici ve birleştirici bir merkez oldu.

Şili'de 1970 seçimlerinde Halk Birliği Bloku'nun kazandığı zafer, Lâtin Amerikada ortak eylemler politikasının en büyük başarısıydı. Urugvay'da kurulan Geniş Cephe de kayda değer politik başarılar elde etti. Arjantin'de komünistleri, sol peronistleri, sosyalistleri, radikalleri ve hristiyan-demokratları saflarında birleştiren «Arjantinliler Ulusal Toplantısı» örgütünün etkisi giderek artıyor. Diğer birçok ülkede de halkçı koalisyonlar kuruldu veya kuruluyor.

Yakın-Doğu ülkelerinde, ilerici, devrimci güçlerin ve bu arada komünist partilerinin birliğini sağlama mücadelesinde gayet olumlu ciddi değişimler göze çarpıyor. Suriye'de ilerici bir Ulusal Cephe kuruldu. Irak'ta da buna benzer birleşme adımları atıldı. Filistin devrimine destek ve yardımcı olmak üzere Arap Cephesi'nin kurulması, anti-emperyalist savaşçılar arasında birliğin giderek güçlendiğini gösteren parlak bir kanıt oldu. Bu Arap Cephesi, 14 Arap memleketini temsil eden komünist, devrimci-demokratları saflarında birleştiren «Arjantinliler Ulusal Toplantısı» örgütünde Beyrut'ta yapılan konferans ta kuruldu.

Birçok Güney Asya ülkelerinde (örneğin Hindistan, Şri Lanka Cumhuriyeti) seçim kampanyaları birliklerine katılarak, devlet veya ayrı ayrı eyaletler yönetimindeki gericiliği ciddi yenilgilere uğratan komünist partileri, demokratik güçleri birleştirme mücadelesinde önemli bir tecrübe edindiler.

Komünistler, diğer politik güçlerle işbirliği önerir ve yaparken, kendi hareketlerinin devrimci amaç ve ideallerinden vazgeçmiyor ve bunları gizlemiyorlar. Onlar hiç de sadece birlik olsun diye birlik yanlısı değildirler. Onlar ne kendi ideolojik prensiplerini, ne de sınıfsal iradesini temsil ettikleri proletaryanın menfaatlerini çiğnerler. Daima yığınlara dayanmak ve onlara destek olmak, bütün toplumsal gelişme güçleriyle eylembirliği yapmak, gericiliğe karşı, politik zorbalığa karşı, tekeli sermaye egemenliğine karşı mücadeleye hazır bütün demokratlarla işbirliği olanakları aramak, komünistlerin devrimci stratejisinin içeriği ve değişmez özüdür.

Proletaryanın devrimci mücadelesinde sınıfsal ve siyasal birlik ve ittifaklar stratejisinin temeli Marksizmin kurucuları tarafından atılmıştır. K. Marks ve F. Engels, «Komünist Partisi Manifesti'nde, bu mücadelenin geçtiği çeşitli gelişme aşamalarında komünistlerin» tüm hareketin menfaatlerini temsil ettikleri'ni belirtmektedirler. Ve değişmez bir mantık gereği

olarak, işçi sınıfının birliğini sağlama, bu sınıfı temsil eden parti ve örgütler arasında devrimci işbirliği yönünde çaba gösterme ödevi de buradan doğmaktadır. Komünist hareketinin başlangıcında proletaryanın bütün emekçiler ve sömürülen yığınlarla birleşmesi gereği de açıkça kendini hissettirmiştir. Marks'ın yazdığı gibi, ancak işçi sınıfının köylülerle birlik ve ittifakıyla «proletarya devrimci kendisi için gerekli koroya kavuşacak, bundan yoksun oldukça da bütün köylü ülkelerindeki solusu sonsöze dönüşecektir.»⁽¹⁾

V. İ. Lenin, Marksizmin esasının, «sosyalist toplumun kurucusu sıfatıyla proletaryanın evrensel-tarihi rolünün açıklanması»⁽²⁾ olduğunu belirtir. Ve aynı zamanda işçi sınıfının bu ödevini ancak köylülerle, ulusal ezgi altındaki halkların hareketiyle birlik ve ittifak kurarak genel demokratik mücadelenin bütün güçleriyle işbirliği yaparak yerine getirebileceğine işaret eder. Sınıfsal birlik ve ittifaklara ilişkin komünist stratejisi, genel demokratik devrimin sosyalist devrime yükselip geçmesi hakkındaki Lenin öğretisinin organik bir parçasıdır. Bu genel stratejiyi devrimsel gelişmenin her dönemesindeki gereklere göre taktik bakımdan yoğurup uydurmak ulaşılan sosyal ve politik güçler dengesine bağlıdır. Fakat «devrim yalnız devrimciler tarafından yapılabilir» düşüncesinin komünistler için ne kadar yanlış ve tehlikeli olduğu hakkında Lenin'in yaptığı uyarı⁽³⁾ daima aktüel olarak kalmaktadır.

«En çeşitli eylem alanlarının komünist olmayan kişileriyle birlik ve ittifak olmadan, her hangi bir başarılı komünizm kuruculuğu düşünülemez.»⁽⁴⁾ Lenin'in bu sözleri, komünistlerce yürütülen devrimci savaşın bütün aşamalarında — hem sömürücü düzene son verme yolunda, hem de yeni toplumu kurma sürecinde — demokratik güçleri birleştirme stratejisinin kalımlı önemini belirlemektedir.

Tarih bu Leninci stratejinin gerçeğe uygunluğunu inandırıcı biçimde ispat etti. Dünyanın zaferle sonuçlanan ilk sosyalist devrimi, çarlığın ezgisi altındaki halkların desteğine dayanan Rus proletaryasının en yoksul köylülerle birlik ve ittifak kurarak yürüttüğü savaşın ürünüydü. Nice ülkelerde, işçi sınıfı, komünist partilerinin yönetimi altında, demokratik partiler koalisyonlarına, halkçı, yurtsever ve ulusal cephelere dayanarak, sosyalist devrimlere önderlik etti. Bu ülkelerde sözü geçen koalisyon ve cepheler bugün de sosyalizmin kuruluşunda önemli politik örgütsel güç olarak kalmaktadırlar.

Komintern'in VII. Kongresi Halk Cephesi fikri içinde demokratik güçlerin ittifakı stratejik prensipini dile getirdi. 1969 Yılı Uluslararası Danışma top-

(1) K. Marks, F. Engels, Eserleri, c. 8, s. 607.

(2) V. İ. Lenin, Bütün eserleri, c. 23, s. 1.

(3) V. İ. Lenin, Bütün eserleri, c. 45, s. 23.

(4) Yine orada.

lantısı, bu prensipi anti-emperyalist güçlerin geniş birliği ortak plâtför-
munda tecessüm ettirerek şunları belirtti: «Komünistler, büyük sayıda ve
çok çeşitli anti-emperyalist akımlar ve hareketler arasında, bunların çeşit-
liliğini gözönüne alarak ve bağımsızlıklarına saygı göstererek daha büyük
bir karşılıklı anlayış sağlayabilmek için ellerinden geleni yapacaklar-
dır.»⁽³⁾ Bugün komünist partileri aynı prensipi kılavuz edinerek ve yerli
şartları da dikkate alarak, anti-monopolist koalisyonlar, geniş halk cephe-
leri, ilerici ulusal birlikler kurulmasına ilişkin somut programlar öneri-
yorlar.

«Barış ve Sosyalizm Problemleri» dergisi ilgili komisyonları, demokratik
güçlerin birliğini sağlama yolunda komünistlerin yürüttükleri mücadelede
şimdiki aşamanın, dergimiz sayfalarında sınıfsal ve siyasal birlik ve itti-
faklar teorisi genel sorunlarının daha fazla işlenmesini, Marksizm-Leni-
nizm klâsiklerinin fikir mirasına daimi olarak başvurulmasını, demokratik
güçlerin birliği mücadelesinde komünist partilerinin edindikleri tarihsel
tecrübenin tahliline önem verilmesini gerektirdiği kanısındadırlar.

Zamanımızın buyruğu

Çağdaş dünyada bugünkü objektif durum, anti-emperyalist, demokratik
güçlerin birleştirilmesine her zamankinden daha elverişlidir.

Yeryüzünde kuvvetler oranının sosyalizm yararına kesinlikle değişmesi,
tüm kapitalist sömürü sistemini, hem uluslararası çapta, hem de ayrı ayrı
devletlerin ulusal çerçeveleri içinde temelinden sarsıyor ve gözden düşü-
rüyor. Sosyalizm artık yalnız ücretli emek ordusu ilerici birlikleri için değil,
aynı zamanda halkın diğer zümreleri ve bu arada küçük burjuva tabaka-
ları için de ideolojik-politik çekim gücü giderek artan bir kutup oluyor.

Burjuva toplumunun gelişmesinde emek ile sermaye arasındaki çelişki
yalnız keskinleşmekle kalmıyor, aynı zamanda halkın büyük çoğunluğunun
menfaatleriyle finans oligarşisi arasında bir çelişki halini alıyor. Emek-
çilerin üretim alanında gittikçe daha çok sömürülmesi, bütün halkın tüke-
tim alanında soyulması anlamına gelen enflasyonun genişlemesi, tekelle-
rin yığinsal enformasyon araçları üzerindeki egemenliğinin yol açtığı fik-
ri ve ahlâki kalpazanlıklarla toplumun aldatılması, emperyalizmin bugün
«kendi evi»ndeki buyrukçuluğunun ayırdedici çizgileridir. Kapitalizmin
genel bunalımının derinliğini yansıtan bu olguların dolaysız sonuçları da,
emekçilerin gitgide yeni yeni zümrelerinin sınıf bilincinin yükselmesi, gide-
rek daha geniş yığınların politik mücadeleye katılmaları, toplumsal psi-
koloji ve hareketlerin radikalleşmesidir.

Bu durum anti-monopolist koalisyon için geniş bir sosyal taban mey-

⁽³⁾ «Komünist ve İşçi Partileri Uluslararası Danışma Toplantısı. Moskova,
1969», s. 40.

dana getiriyor. Hem şehir, hem de köy emekçileri bu koalisyonun safla-
rında birleşme çabası gösteriyorlar. Aydınların gitgide daha büyük bir
kısımı da buna katılmaya başlıyorlar. Tekellere karşı mücadeleye küçük
ve hattâ orta halli mülk sahipleri de katılıyor veya katılmaya hazır bulu-
nuyorlar. Tekelci dikta ve sömürüye karşı yığın hareketinin saflarında,
ilerici gençlik, kadınlar, ulusal ezgiye uğrıyan azınlıklar toplu olarak yer
alıyorlar. Geniş demokratik cepheyi oluşturan bu güçler politik bir can-
lılık gösteriyorlar. Bundan ötürü, komünist partileri, bu güçleri amaca yö-
nelik bir ortak program etrafında birleştirmeyi en önemli ödev sayıyorlar.

Böyle bir birleşmenin merkezi ve ana dayanağı, sağlamlık ve etkinliği-
nin şartı, işçi sınıfının birliğidir. Emekçi yığınları – sosyalistler, katolikler ve
diğer inanç ve görüş sahipleri – arasında, arkadaşları olan komünistlerle
birlikte eylem gösterme eğilim ve çabaları artmaktadır. Artık komünistler
ile – saflarında bir ayrımlaşmaya tanık olduğumuz – sosyal demokratlar
ve dindar emekçilerin örgütleri arasında işbirliği yapılmasını engelliyecek
giderilmez sebepler olmadığını inandırıcı biçimde gösteren bir tecrübe
birikimi de sağlanmış bulunmaktadır.

Kapitalizmin belirli bir gelişme kaydettiği birçok Lâtin Amerika ülke-
sinde yapısal bunalım derinleşiyor. Emperyalist sermaye ve tarımsal oli-
garşi egemenliği sonucu olarak, sosyal ve ulusal ezgi gitgide şiddetlen-
rek birbirine örülüyor ve bu da en geniş halk yığınlarını politik mücadele
için uyarıyor ve protesto hareketlerine yöneltiyor.

Sürekli sömürge egemenliği döneminden ekonomik ve sosyal bakımdan
ağır bir geri kalmışlık mirası devralan çoğu Afrika-Asya ülkelerinde, em-
peryalizm ve yerli gericilik, ulusal kurtuluş devriminin serpilip gelişmesini
geciktirmeye, toplumsal yaşayış biçimlerinin ilerici nitelikte yenilenmesine
engel olmaya çalışıyorlar. Bu ülkelerde, çeşitli sınıfları, sosyal tabakaları
ve fikir akımlarını temsil eden yurtsever güçler, ulusal kalkınma yolları
araştırma işine büyük bir canlılıkla katılıyorlar. Kapitalist ilişkilerin –
sınırlı ölçülerde olsa bile – daha ileri gelişmesi, sosyal ayrımları ve sınıf
mücadelesini keskinleştiriyor. Böylelikle birliğin sosyal temeli daha da
açıklığa kavuşuyor. Açıktan açığa uzlaşıcı elemanların sahneden çekil-
meleri veya tecrit edilmeleri, gerçek ulusal güçlerin geniş bir anti-emper-
yalist cephe çerçevesinde işbirliği yapmaları eğilimlerinin gelişmesine
yardım ediyor. Komünistler bu cepheye katılmayı ve başarılı olmasına
yardım etmeyi şerefli bir yurtseverlik ödevi saymakla kalmıyor, aynı za-
manda giderek derinleşen ulusal devrimin bütün sorunlarının etkinlikle
çözümlemesinin de zorunlu koşulu sayıyorlar. Bu bakımdan, komünist
partileri ile devrimci-demokratik partiler ve gruplar arasında işbirliğini
sağlamlaştırmak bilhassa önemlidir. Emperyalizm ve gericilik bu parti ve
gruplar arasındaki ideolojik görüş ayrılıklarına belbağlıyorlar. Fakat ko-
münistlerle devrimci-demokratların ulusal gelişmeyi köklü sosyal dönü-

şümlere doğru yönelmedeki menfaat birliği, aralarındaki ittifakı pekiştirecek sağlam bir perçin olabilir ve olmalıdır.

Komünistler, tekellere, emperyalizme ve gericiliğe karşı savaşta, ayrı soydan ve boydan sosyal ve politik güçlerin birliğini sağlama çabalarında yalnız kendi devrimci stratejilerinin prensip ve geleneklerini kılavuz edinmekle kalmıyor, zamanımızın karşı durulmaz buyruğunu da gözönünde bulunduruyorlar.

Komintern VII. Kongresinin Halk Cephesine ilişkin fikirlerinin işlendiği ve ilân edildiği döneme kıyasla, bugünkü anti-emperyalist, demokratik güçler birliğinin çözmesi gereken ödevler çok daha geniş ve olanakları daha zengindir. Bu ödevlerin yerine getirilmesi koşulları, dünyada sosyalizmin mevzilerinin güçlenmesiyle, kapitalist memleketlerde işçi hareketinin ve genel demokratik hareketin serpilip gelişmesiyle, yeni-sömürgeciliğe karşı ve ulusal kurtuluş için, sömürgecilik sisteminin ortadan kaldırılması için yürütülen mücadelenin başarılarıyla yaratılmış bulunmaktadır. Demokrasi ve ilerilik güçlerinin sınıksız birleşmeleri mücadelesinin ön safalarında yürüyen komünist partilerinin kendileri de büyümüşler, sağlamlaşmışlar ve büyük bir politik tecrübe edinmişlerdir.

Komünist partilerinin demokratik güçleri birleştirme çalışmalarına yön veren kongrelerinin kararları, dünyada ve ayrı ayrı ülkelerde bugünkü durumun Marksist-Leninist açıdan tahliline dayanıyor. Ekonomik süreçlerin, sosyal yapıda ve toplumsal psikolojideki değişimlerin daha ileri doğru incelenmesi, kapitalist memleketlerde ve gelişmekte olan ülkelerde halkın çeşitli sınıf ve zümrelerinin devrimci potansiyelinin daha tam olarak açıklanmasına imkân verecektir. Dergimiz komisyonları, bu incelemelerin sonuçlarını yayımlamayı, demokratik, anti-emperyalist birlik problemleri konusunda örgütlediğimiz fikir değiş tokuşuna önemli bir katkı sayacaklardır.

Sorumlu ödev

Devrimci harekette şimdiki gelişme aşaması temel sorunlarının çözümü için halk güçlerinin eylembirliği gereklidir. Bu, devlet – tekel kapitalizmi egemenliğinin sınırlanmasını amaçlayan genel demokratik dönüşümler aşamasıdır; sömürgecilik ve yeni-sömürgecilik bağımlılığının zararlı sonuçlarını gidermek masadıyla ulusal devrimleri daha fazla genişletme, toplumun yüksek örgütlenme biçimlerini yaratma yoluna girme aşamasıdır.

Komünistler, uğrunda savaşmışları ayrı soydan politik güçler ittifakına, sosyalizm için mücadele aracı gözüyle bakmıyorlar. Bu ittifakın amacı, yığınları demokratik hareketin örgütlenmesine çekmek ve tekellerin ekonomik, politik ve mânevi zulmüne karşı mücadelede sınıksız birleştirmektir. Komünistler, bunun, halk çoğunluğunun kendi kuvvetlerine güven besle-

mesini, menfaatlerinin bilincine varmasını ve mücadelede edinilen tecrübeye dayanarak toplumun sosyalistçe yenibaştan kurulması zorunluğunu anlamasını sağlayacak en iyi okul olduğu görüşünden hareket etmektedirler.

Demokratik, anti-emperyalist birlik fikrinin pratik gelişiminde objektif olarak örgülenen diyalektik budur. Bu diyalektik, komünist partilerinin demokratik ve anti-emperyalist birlik alanındaki politikasına karşı gerek sağdan, gerekse «soldan» yöneltilen hücumları hiçe indirmektedir.

Bu politikanın yalnız komünistlerin dar parti menfaatlerini kapsadığı yolunda burjuvazinin ileri sürdüğü iddialar ve sosyal-demokratların kuşku-kuları *tamamiyle yersizdir*. Bu gibi görüşlerin kesin ve gerekçeli açıklamalarla çürütülmesi, demokratik güçlerin birlik ve ittifakını yaratıp güçlendirme yoluna anti-komünist propaganda tarafından dikilen engelleri bertaraf etmenin önemli koşuludur. Bu birlik ve ittifakta, yalnız komünistlerin değil, bütün emekçilerin, sırtlarında tekellerin, gericiğin ve emperyalizmin ezgisini hisseden bütün halk tabakalarının menfaati vardır.

Halk birliği politikasını, küçük burjuva devrimciliği ideolojisinin etkisine kapılan solcu elemanlar da kötülüyorlar. Bu elemanlar, komünistlerin diğer demokratik güçlerle birlik olmasında «devrime ve sosyalizme ihanet» gibi ölümcül bir günah görüyorlar. Pratikte, onların «solculuğu» ve sektör tutumu, sosyalizme doğru reel ilerleyişin daima şartı olan yığınsal mücadelenin örgütlenmesine ciddi bir engel teşkil ediyor.

Komünistler, sağ ve «sol» oportünizme direniş göstermeyi, anti-emperyalist, demokratik güçleri sınıksız birleştirme yönündeki ideolojik-politik çalışmanın zorunlu bir organik parçası sayıyorlar.

Komünist partileri, özel dokümanlarında, diğer politik güçlerle birlik ve ittifaka girmekle, bu hususta gereken esnekliği göstererek onlarla samimi ve ardıcıl bir işbirliği yapmakla, anti-monopolist koalisyon içinde en kararlı, en aktif ve sistemli savaşçılar olmak gibi sorumlu bir ödevi yükümlenmiş olduklarını belirtiyorlar. Gerek devrimci tecrübeleri, gerekse yollarını aydınlatan Marksist-Leninist teori bakımından buna hazır olan komünist partileri, Lenin'in, birlik ve koalisyonlar politikasında en önemli şeyin, bu politikadan «proletaryanın bilinç düzeyini, savaşma ve üstün gelme yeteneği genel düzeyini *düşürmek* için değil, *yükseltmek* için» ⁽¹⁾ yararlanabilmek olduğu hakkındaki direktifini unutmuyorlar.

Bunlar, ancak dayanıksız seçimönü blokları kurulmasında sözkonusu olabilecek cinsten günlük ödevler değildir. Zira burada demokratik güçlerin sürekli ve nispeten dayanıklı koalisyonu öngörülmektedir; olgunlaşmış genel ulusal problemlerin çözümü için komünist partilerinin ulusal programlar hazırlamaları birincil bir önem taşımaktadır. Hayat, tekellerin toplumu sürükledikleri bunalımdan çıkabilmek için yapıcı çareler göstere-

⁽¹⁾ V. I. Lenin, Bütün eserleri, c. 41, s. 59.

bilme, bir ortak eylem plâtfomu önerebilme yeteneğinin halk birliğini amaçlayan mücadelede başarı koşullarından biri olduğunu göstermektedir.

Bilimsel sosyalizm idealleri bakımından böyle bir program doğal olarak sınırlı bir karakter taşır. Fakat bu, tekellerin bile katlanmaya hazır oldukları sürüngen reformizm değildir; «sol» oportünistlerin zannettikleri gibi devrimci dönüşümlerden vazgeçme anlamına da gelmez. Bu genel demokratik sorunların somutlandırılmasıdır. Ve bu sorunları çözme mücadelesi boyunca, halk yavaş yavaş sosyalizmin gerekliliğini anlamaya başlamaktadır. İşte, tekellerin egemenliğini ve keyfi davranışlarını doğrudan doğruya sınırlandıran ve elleri altındaki mülklerin millileştirilmesini de öngören tedbirler bu programlardan doğan istekler cümlesindedir.

Emekçilerin, halk yığınlarının ekonomik ve sosyal isteklerini elbirliğiyle destekleme, eğitim-öğretim, sağlık, konut, doğal çevre korunması problemleri gibi bütün ulusu ilgilendiren sorunların çözümüne uyumlu bir tutumla yanaşma, demokratik birlik programında önemli bir yer tutmaktadır.

Mücadelenin bir başka kesimi, bütün anti-monopolist koalisyon güçlerinin manfaatlerinin katıldığı kesimi de, demokratik özgürlükler için, devletsel ve toplumsal kurumların demokratizasyonu için, halk yığınlarının memleket yönetimine reel olarak katılışlarının genişletilmesi için mücadeledir.

Halk güçleri birlik ve ittifakının temel ve değişmez ödevi, burjuva toplumunu kıvrandıran bunalımın derinleşmesiyle şiddetini artıran politik gericiğe kesin bir direniş, faşizmin, ırkçılığın ve aşırı-sağ tehlikesinin bütün belirtilerine karşı direniş göstermektir. Demokrasinin savunulması ve genişletilmesi, birlik politikasının olağanüstü önemli halkasıdır.

Demokratik birlik programının istekleri, bağımsız bir dış politika uygulanmasını ve anti-emperyalist mücadelenin çözümleyici gücü olan dünya sosyalist sistemi ve en başta Sovyetler Birliği ile ilişkilerin genişletilmesini öngörmektedir.

Emperyalizmin saldırgan emellerini dizginlemek, anti-emperyalist kurtuluş savaşı yürüten halklara destek olmak bütün demokratların ortak ödevidir. Savaşan Viyetnamla ve Amerikan saldırganlığına hedef olan diğer Çin-Hindi ülkeleriyle, İsrail'in haydutça saldırısının sonuçlarını ortadan kaldırmak için mücadele etmekte olan Arap halklarıyla, Afrikada bağımsızlıkları uğrunda savaşan Portekiz sömürgeleri halklarıyla, ırkçı rejimlerin zulmü altında inleyen Güney Afrika yerli halkıyla dayanışma hareketleri anti-emperyalist güçler arasında birliğin edimli ifadesi olmaktadır. Tarihsel pratik ve son yılların tecrübesi, barış ve ortak güvenlik mücadelesinde geniş halk birliğinin ne büyük bir önem taşıdığını inandırıcı biçimde göstermektedir.

Komünistler, demokratik birliğin sağlanmasında olduğu kadar, bu bir-

lik temeline dayanan politik ittifakın hedeflerinin gerçekleştirilmesinde de, işçi sınıfının, emekçilerin, halkın yığinsal eylem ve çıkışlarının çözümleyici bir rol oynadığı görüşünü kendilerine çıkış noktası yapıyorlar. Yığınlarla ve yığınlar arasında çalışma, komünist partisinin demokratik güçleri birleştirme eyleminin zorunlu çizgisidir.

Birlik için mücadele, bu mücadelenin biçim ve yöntemleri her memlekette ayrı bir özellik taşır. Marksist-Leninistlere göre, değişik koşullar, komünist partilerin taktiğinde de ayrımlar doğurmaktadır. Fakat bu, her birinin tecrübesinin sadece dar çerçeveli ulusal bir önem taşıdığı anlamına gelmez. Tam tersine, bu tecrübe, uluslararası komünist hareketinin diğer çevreleri tarafından da yaratıcı biçimde değerlendirilip kullanılabilir.

Komisyonlarımızın kanısınca, dergimiz sayfalarında bu tecrübenin değerlendirilmesi ve paylaşılması, demokratik, anti-emperyalist güçlerin birleştirilmesi mücadelesinin çok yanlı problemleri üstüne yazı kurulumuzca örgütlenen görüşmelerin daha semereli olmasına yardım edecektir.

«Barış ve Sosyalizm Problemleri» dergisi komisyonları:

Gelişmiş kapitalist memleketlerde sınıf mücadelesi problemleri komisyonu;

Lâtin Amerika ülkelerinde ulusal kurtuluş hareketi problemleri komisyonu;

Asya ve Afrika ülkelerinde ulusal kurtuluş hareketi problemleri komisyonu.

Komünist ve işçi partileri hakkında

Kısa Bilgiler

BULGARİSTAN KOMÜNİST PARTİSİ

Bulgar Marksistlerinin partisi 2 Ağustos 1891'de kuruldu. Parti, küçük burjuva ideolojisine, «geniş sosyalistler» in oportünist gruplarına ve benzerlerine karşı mücadele yürüterek, tam kadrosuyla ve parçalanmadan Komünist Enternasyonalî'ne girdi. 1919 Mayıs'ında yapılan ve 1. sayılan Kongresinde «Bulgaristan Komünist Partisi (dar sosyalistler)» adını aldı.

1 Temmuz 1972 durumuna göre, BKP'nin 728,745 üyesi vardır.

Partinin taban örgütleri yersel-üretimsel prensip üzere, yani işletmelerde, dairelerde ve konum yerlerinde kurulmaktadır. Taban örgütleri (1971 Nisan'ında sayıları 25,075), yersel prensip üzere ve istisna olarak da (üniversite örgütleri vb.) üretimsel prensip üzere kurulmuş belediye (köy-bucak), bölge, şehir ve il örgütlerinde birleşmektedirler.

Taban örgütünün yüksek yönetim organı genel toplantı; belediye (köy-bucak), şehir, il vb. örgütlerinin yüksek yönetim organı konferans; tüm partinin yüksek yönetim organı da beş yılda bir toplanan kongredir. Taban örgütü genel toplantısı parti bürosunu; konferans belediye (köy-bucak), şehir, il, vb. komitelerini; kongre de BKP Merkez Komitesi'ni seçerler. Bunlar kendilerini seçen örgütlerin yürütme organlarıdır ve örgütün bütün eylemini yönetirler. Merkez Komitesi, plenumlar arasında MK'nin işlerini yöneten Politbüro'yu ve geçerlikteki işleri örgütlemek, parti kararlarının yerine getirilmesini kontrol etmek üzere bir Sekreterlik seçer. Konferans, ait olduğu komitelerin bürolarını ve sekreterlerini, taban örgütü genel toplantısı da parti bürosunu seçerler.

Partinin sosyal yapısı (Temmuz 1972 durumuna göre) şöyledir: Yüzde 40,31 işçi; yüzde 25,52 kooperatifçi köylü; yüzde 28,63 hizmetli ve memur; yüzde 5,54 diğerleri. Partide kadınların oranı yüzde 29,97'dir. Parti üyelerinin yüzde 44 kadarı kırk yaşından daha gençtir. Yüksek ve orta öğrenimli komünistler yüzde 41,3'tür.

BKP Merkez Komitesi aşağıdaki gazete ve dergileri çıkarmaktadır:

«Rabotniçesko delo» («İşçi Dâvası») gazetesi: Merkez Komitesinin organıdır. Günlük gazetedir. 1897 yılında kurulmuştur. 660 bin tirajı vardır.

«Novo vreme» («Yeni Zamanlar») dergisi: Teorik organ. 1897 yılında Dimitir Blagoev tarafından kurulmuştur. 32 bin tirajı vardır.

«Partien jivot» («Parti Hayatı») dergisi: 1957 yılında kurulmuştur. Tirajı 42 bindir.

«Politicheska prosveta» («Politik eğitim») dergisi: 1966'da kurulmuştur ve 40 bin tirajla çıkmaktadır.

«Stirşel» gazetesi: Haftalık gazetedir. 1946'da kurulmuştur. 240 bin tirajla çıkmaktadır.

Teorik kurumlar ve okullar:

Toplumsal Bilimler ve Sosyal Yönetim Akademisi (kuruluş kadrosuna Marksizm-Leninizm Enstitüsü, Sosyal Yönetim Enstitüsü, yönetim kadrolarını yetkinleştirme Yüksek Parti Okulu ve Merkezi girmektedir).

BKP Tarihi Enstitüsü.

Halk Meclisi'nde (halkın en yüksek yasama ve devlet egemenliği organı) 400 halkvekilinin 268'i BKP üyesidirler.

Devlet Konseyi'nde (yasama ve yürütme yetkilerini birleştiren ve daimi eylem gösteren devlet egemenliği yüksek organı), 23 Konsey üyesinin 19'u komünisttirler.

Halk Savetleri'nde (köy-bucak, bölge ve il), 53,688 seçimli üyenin 33,553'ü BKP üyesidirler.

FRANSIZ KOMÜNİST PARTİSİ (FKP)

Fransız Komünist Partisi, 1920 yılı Aralık ayında Tur şehrinde yapılan Sosyalist Partisi kongresinin, Üçüncü Enternasyonal'e girilmesini ve partinin komünist adını almasını oy çoğunluğuyla kararlaştırması üzerine kuruldu.

1972 Aralık ayında yapılan XX. Kongre verilerine göre FKP'nin 454,640 üyesi vardır.

Parti hücreler, seksiyonlar (şube, kol) ve federasyonlar biçiminde örgütlenmiştir.

Partinin taban örgütleri olan hücreler, işletmelerde, dairelerde, öğrenim kurumlarında, bilimsel-araştırma enstitü ve laboratuvarlarında ve konum yerlerinde (küçük yerleşme merkezleri, mahalle ve semt) kurulmaktadır. Köylerde de hücreler vardır.

Belirli bir bölgenin veya büyük işletmenin hücreleri seksiyonlarda birleşirler. Koşulların bir seksiyon kurulmasına elvermediği işletmelerde, hücrelerin çalışmasını ahenkleştirmek ve yönleltmek üzere bir parti komitesi kurulabilir. Bu gibi komiteler, kendi üstlerindeki seksiyona bağlı olurlar. Eğer bir şehirde birkaç seksiyon varsa, bunların eylemlerini ahenkleştirmek üzere bir şehir komitesi kurulabilir.

Federasyon, bir ilin ve istisnai hallerde bu ilin bir kısmının bütün hücre ve seksiyonlarını birleştirir.

1972 yılı sonunda FKP'nin 19,520 hücresi (bunların 5376'sı işletmelerde, 699'u öğrenim kurumlarında, 5225'i köylerde), 2511 seksiyonu (bunların 100'ü işletmelerde) ve 97 federasyonu vardı.

Partinin en yüksek organı kongredir (iki yılda bir yapılır). Kongre, Merkez Komitesi'ni ve Merkez Kontrol (finans) Komisyonu'nu seçer.

Merkez Komitesi, Politbüro'yu, Sekreterliği ve aynı zamanda Merkez Kontrol (politik) Komisyonu'nu seçer.

FKP'nin sosyal yapılışı şöyledir: Yüzde 60 işçi; yüzde 10 köylü; yüzde 10 aydın ve teknik personel; yüzde 20 hizmetli ve memur. Partide kadınların oranı yüzde 25'tir.

Partinin merkez organı «L'Humanité» gazetesidir. Bu günlük gazete 1904 yılında J. Jores tarafından Fransız Sosyalist Partisi'nin organı olarak kurulmuş, 1920'de Komünist Partisi'nin organı olmuştur. Tirağı 220 bindir. Pazar günleri haftalık «L'Humanité Dimanche» çıkmaktadır. Diğer büyük gazeteler: «La Marseillaise» (Marsilya), «Liberte» (Lille), «L'Echo du Centre» (Limoges).

«France Nouvelle» FKP Merkez Komitesi'nin haftalık yayınıdır.

«La Terre» haftalık köylü gazetesidir. 210 bin tirajı vardır. Bunun 162 bini abonedir (Fransa'da tiraj bakımından en büyük köylü gazetesi).

Politik ve teorik dergiler: «Les cahiers du communisme» (MK politik ve teorik dergisi); «Economie et politique», «La nouvelle Critique», «ITK-Actualités», «L'Ecole et la Nation», «La Pensee», «Les Editions Sociales» FKP'nin yayınevindir.

FKP'nin iki araştırma enstitüsü vardır: «Institut Maurice Thorez» (üç ayda bir defa «Les Cahiers de l'Institut Maurice Thorez» dergisini yayınlar) ve Marksist Araştırmalar Merkezi.

Fransız Ulusal Meclis'ine 34, Senato'ya da 19 komünist üye seçilmişlerdir. FKP 1.085 belediye konseyini yönetmektedir (bunların 4 tanesi 100 bin nüfuslu; 41'i 30–100 bin; 71'i de 10–30 bin nüfusludur).

ARJANTIN KOMÜNİST PARTİSİ (AKP)

Arjantin Komünist Partisi, 6 Ocak 1918'de Sosyalist Partisi'ne dahil Marksist akımın örgütlediği kongrede kuruldu. Partinin son XIII. Kongresi 25–29 Mart 1969'da gizlilik koşulları içinde yapıldı.

1972 yılı sonu durumuna göre, AKP'nin 110 bin, Komünist Gençlik Federasyonu'nun 35 bin üyesi vardır.

Örgütsel kuruluş: Parti taban örgütü; mahalle, semt, işletme veya konum yeri, şehir, il komitesi; Merkez Komitesi.

Yönetim organları: Parti taban örgütü yönetim kurulu, örgüte dahil komünistlerin genel toplantısı tarafından seçilir; mahalle ve semt, işletme veya konum yeri komiteleri, taban örgütleri delegelerinin konferansı tarafından seçilir; şehir komitesi, mahalle komiteleri delegeleri tarafından; il komitesi, şehir komiteleri delegeleri tarafından seçilirler; Merkez Komitesi de il konferansları delegelerinin ulusal kongresi tarafından seçilir.

Partinin yüksek organı dört yılda bir toplanan ulusal kongredir. Merkez Komitesi kongreçe seçilir. Merkez Komitesi de Parti Genel Sekreterini, Yürütme Komitesini ve Sekreterliği, aynı zamanda Merkez Kontrol ve Denetim Komisyonunu seçer.

Parti basını: Haftalık «Nuestra Palabra» gazetesi (50 bin tirajla gizli olarak çıkmaktadır); aylık politik-teorik «Nueva era» dergisi; iki ayda bir çıkan «Cuadernos de cultura» ve dört ayda bir çıkan «Problemas de Economía» dergisi. Buenos Ayres ili komitesi haftalık bir gazete yayımlamaktadır. Başka yayımlar da vardır.

Partinin 1971 yılında gizli olarak yayımladığı kitap, broşür ve dergilerin toplam tirajı 441,500'ü bulmaktadır. Komünist Partisi ikinci defa V. I. Lenin'in eserlerini – 50 ciltlik bütün eserlerini de yayımlamıştır.

Teorik merkez olarak, AKP Merkez Komitesi'ne bağlı bir «Viktorio Codo-villa» Marksizm-Leninizm Öğrenim Merkezi ve bir de Ekonomik Araştırmalar Ulusal Komisyonu vardır.

Sosyalist ülkeler işçi sınıfı

Bu materyal, SSCB Bilimler Akademisine bağlı «Dünya Sosyalist Sistemi Ekonomisi Enstitüsü» tarafından hazırlanmıştır.

Toplumun yönetici gücü

İşçi sınıfı saflarının gittikçe dolgunlaşması sosyalist ülkelerdeki sosyal değişimlerin karakteristik bir çizgisidir. Son yirmi yıl içinde işçi sınıfı sayıca yaklaşık olarak iki buçuk misli arttı. 1970 yılında bu ülkelerin işçi sayısı 110 milyonu, işçilerin ve hizmetlilerin (ki bunların önemli bir kısmı da işçi sınıfından sayılmaktadır) toplam sayısı da hemen hemen 190 milyonu buluyordu. 1971 yılında halk ekonomisinde görevli işçi ve hizmetli sayısı, 1950 yılı düzeyini Bulgaristan'da (devlet ve kooperatif sektöründe) 3,6 defa, Macaristan'da 2,3 defa, ADC'de yüzde 32, Moğolistan'da 3,3 defa, Polonya'da 2 defa, Romanya'da 2,5 defa, SSCB 2,3 defa, Çekoslovakya'da yüzde 81 oranında arttı. Yugoslavya'da 1953–70 yılları arasında işçi ve hizmetliler sayısı 2,1 defa arttı. Küba'da 1960–70 yıllarında bu artış % 16 kadardı. Çin'de 1970 yılındaki işçi ve hizmetliler sayısı, 1949 yılı düzeyinin yaklaşık olarak 6–7 misliydi.

Birçok sosyalist ülkede işçi sınıfının bütün halk içindeki nispi payı önemli derecede arttı. Bu cümleden olarak, 1928 yılında SSCB'de işçiler (ailelerindeki kişilerle beraber) bütün halkın ancak yüzde 12'si kadarken, 1939'da bu miktar yüzde 33,5'e, 1959'da yüzde 49,5'e, 1972 yılında da yüzde 59,8'e yükseldi. 1970 yılında, işçiler, tüm olarak Ekonomik Yardımlaşma Konseyi (EYK) ülkelerindeki emekçiler toplamının yarısını teşkil ediyorlardı. İşçi nispi payının en yüksek olduğu ülkeler SSCB, Çekoslovakya, ADC ve Macaristandır (bütün emekçilerin yarısından beşte üçüne kadar). 1970 yılında EYK ülkelerinde işçi ve emekçi genel sayısı 125 milyonu – yani bütün emekçilerin yüzde 76'sını –, 1971 yılında da 128,5 milyonu buldu. Cetvel-1, bazı sosyalist ülkelerde toplam emekçiler sayısı içinde işçilerin ve hizmetlilerin nispi payının nasıl değiştiğini (yüzde olarak) göstermektedir:

Sosyalist ülkelerin bütün işçi ve hizmetlileri pratik olarak sosyalist sektör işletme ve örgütlerinde çalışmaktadırlar ve bu ülkelerin çoğunda özel işverenler yanında ücretle çalışan işçi genellikle yoktur. Böylelikle, sosyalist ülkeler işçileri, üretim araçları üzerinde sosyalist mülkiyete dayanan, üretimi genel devlet planı üzere yürüten, sömürüden azat bir sınıf haline gelmiş bulunmaktadır.

Sosyalist ülkelerde işçi sınıfı Marksist-Leninist partilerin olaganüstü önem taşıyan temelidir. 1956 yılında SBKP saflarında 2,3 milyon, 1966'da 4,7 mil-

Cetvel-1

	1950	1960	1970
Bulgaristan	20,9	44,8	66,2
Macaristan	43,9	61,3	72,3
ADC	—	81,0	84,5
Çin Halk Cumhuriyeti ¹	2,0 ²	—	10,0
(yaklaşık)			
Moğolistan ³	—	46,5 ⁴	56,4 ⁵
Polonya	49,2	58,6	62,3
Romanya	25,3	34,0	51,7
SSCB	50,8	65,8	80,8 ⁶
Çekoslovakya	61,4	77,5	83,9

1. Değerlendirme; 2. 1949; 3. Genel nüfus içinde işçi ve hizmetlilerin (aileleriyle birlikte) payı. Nüfus sayımı verilerine göre; 4. 1963; 5. 1969; 6. 1971.

yon, 1971'de 5,8 milyon işçi vardı. Sovyetler Birliğinde hemen hemen her 10 işçiden biri SBKP üyesidir. 1971 yılında BKP ve PBİP üyelerinin yüzde 40,1'i, ASBP üyelerinin yüzde 56,6'sı, RKP üyelerinin (1969) yüzde 43,6'sı işçilerden oluşuyordu. MSİP'de üyelerin yüzde 70'i işçidir ve işçi kökenli kimselerdir. Sosyalist ülkeler yönetici partilerinin çoğunda işçilerin nispi payı artmaktadır. Nitekim, XXIII. ve XXIV. Kongreler arasındaki dönemde SBKP'ne alınan üyelerin yarısından çoğu, en büyük sanayi merkezlerinde yüzde 70'i işçiydiler. MSİP'de, X. Kongreden sonra alınan yeni üyelerin yüzde 46'sı işçilerdir. 1971 yılında PBİP'ne alınanlar arasında yüzde 56 oranında işçi vardı. ASBP yönetim organlarında 1971 yılında işçilerin payı yüzde 51,9'du. PBİP'de il komitelerinin yüzde 43'ü işçilerden oluşuyordu. Romanya'da, parti köy-bucak, ilçe ve şehir komiteleri üyelerinin yüzde 81'i işçiler, ustalar ve teknisyenlerdir. SBKP XXIV. Kongresi delegeleri arasında 1.200 kadar işçi vardı. 1971 yılında 423 bin kadar işçi SBKP yersel komite ve örgütlerine seçildiler.

SSCB Yüksek Sovyeti'nde 1.500 halkvekilinden 481'i işçidirler. Macaristan Devlet Meclisi'nde 352 halkvekilinin 140'ı işçi veya işçi ailesinden çıkma kimselerdir. ADC Halk Meclisi'nde 500 halkvekilinin 266'sı işçi ailelerinden yetişmiş kimselerdir ve halkvekillerinin yüzde 30'u vasıflı işçilerden oluşmaktadır. Çekoslovakya'da her kademedeki ulusal komitelere 100 bin kadar işçi seçilmişlerdir; bu miktar bütün halkvekillerinin sayısının yüzde 47,1'idir. Sosyalist dünyada birçok parti ve devlet görevlileri (!), sosyalist ekonomi örgütçüleri, bilim ve kültür adamları işçi çevrelerinden çıkıp yetişmişler ve yetişmektedirler.

Sosyalist ülkelerde hemen hemen bütün işçiler ve hizmetliler Meslek Birlikleri (sendikalar) çatısı altında toplanmışlardır (örneğin, 1969–70 yılı verilerine göre, Bulgaristanda Meslek Birliklerine üye olanlar bütün işçi ve hizmetlilerin yüzde 95,5'i; Macaristanda yüzde 95'i; ADC'de yüzde 91'i; Polonyada yüzde 90'ı; Romanyada yüzde 91,5'i ve Çekoslovakya'da yüzde 92,5'i kadardır).

Yeni sosyal strüktür

Sosyalist ülkelerde, işçi sınıfı, bütün çabalarını, bilimsel-teknik devrimi hızlandırma ve bu devrimin başarılarından toplumsal üretimin etkinliğini artırmada en geniş ölçüde yararlanma yönünde yoğunlaştırıyor. Halk ekonomisindeki köklü değişimler, işçi sınıfının işkolu, meslek ve kalifikasyon strüktürüne olumlu biçimde yansımaktadır.

Sanayileşme, esas itibarıyla, emekçilerin genel sayısı içinde maddi üretim nispi payının artması eşliğinde gerçekleştiriliyor. Bununla beraber, sanayide ve yapıcılıkta görev alanlar payının süratle artışı, köy ekonomisinde çalışanlar payındaki azalışı geçiyor. Bilimsel-teknik ilerleyiş temeli üzerinde emek verimliliğinin daha fazla artırılması yeni eğilimler doğuruyor; üretimsel olmanın eğitim-öğretim, bilim, kültür, sağlık vb. alanlarının nispi payı büyüyor. Bu eğilimlerin gelişmesi, birçok ülkede bunların birinden diğerine geçiş, halk ekonomisi kollarına göre işçi ve hizmetli dağılımını gösteren (yüzde olarak) cetvel-2'de izlenebilir.

Sosyalist ülkelerde bir yandan bizzat işçi sınıfının strüktüründe ilerici değişimler gerçekleştiriliyor. Bu sınıfın esas müfrezesi sanayi işçileridir. 1951–71 yıllarında sanayi işçiler sayısı Bulgaristanda 3,3 defa, Macaristanda 2,5 defa, ADC'de 1,6 defa, Romanyada 2,7 defa, Çekoslovakya'da 1,4 defa arttı. Bununla birlikte küçük işletmelerdeki işçi sayısı kesinlikle azaldı ve sanayi işçilerinin en önemli kısmının teknik bakımdan modern iri işletmelerde toplandığı görüldü. Bugün birçok sosyalist ülkede binden fazla işçinin çalıştığı işletmelerde bütün sanayi işçilerinin yarısından beşte dördüne kadar toplanmış bulunmaktadır. Yakın geçmişte birçok ülkede sanayi işçilerinin çoğunluğunu hafif sanayide ve gıda sanayiinde çalışanlar teşkil ederken, bugün ağır sanayide çalışanlar ağır basmaya başlamıştır.

(1) SBKP XXIV. Kongresinde belirtildiği gibi, SSCB'de Birlik Cumhuriyetleri Komünist Partileri MK Sekretleri ile parti uç ve yöre komiteleri sekretrelerinin, Cumhuriyetlerin Bakanlar Kurulları Başkanları ile uç ve yöre sovyetleri yürütme komiteleri başkanlarının yüzde 80'inden fazlası, aynı zamanda bakanların ve SSCB devlet komiteleri başkanlarının yüzde 70'i çalışma hayatına işçi veya köylü olarak başlamışlardır.

Cetvel-2

	1950	1960	1970	1950	1960	1970	1950	1960	1970	1950	1960	1970
	Bulgaristan			Macaristan			ADC			Moğolistan		
Maddi üretim	74,5	78,0	78,5	84,1	83,1	83,9	78,0	80,6	76,8	65,3	71,8	61,7
Bunun içinde:												
Sanayi	44,5	43,4	42,0	42,4	46,0	47,5	50,3	45,1	43,0	37,7	24,4	23,0
Yapıcılık	8,0	9,1	11,1	10,5	7,8	9,4	3,9	5,8	7,6	2,7	13,3	7,7
Köy ekonomisi	4,6	8,3	9,9	9,3	9,4	7,2	3,6	6,3	14,5	12,4	14,1	9,7
Ulaştırma	6,8	8,1	7,1	11,1	10,5	9,0	12,2	10,0	9,5	4,5	9,8	9,0
Ticaret	10,6	9,1	8,4	7,8	9,4	10,8	8,0	13,4	12,3	8,0	10,2	12,3
Üretimsel olmayan alan	25,5	22,0	21,5	18,9	16,9	16,1	22,0	19,4	23,2	34,7	28,2	38,3

	Polonya			Romanya			SSCB			Çekoslovakya		
Maddi üretim	77,0	76,6	75,9	72,1	76,7	78,5	73,0	75,3	72,5	78,8	78,5	74,6
Bunun içinde:												
Sanayi	40,7	42,1	42,2	38,4	38,6	40,4	37,9	36,5	35,0	44,7	46,3	42,7
Yapıcılık	10,5	11,2	10,4	8,2	11,4	13,4	8,1	10,2	10,0	9,4	10,3	9,7
Köy ekonomisi	7,5	5,5	5,9	10,3	9,6	8,6	8,5	10,9	10,2	7,2	6,1	5,7
Ulaştırma	8,2	7,7	8,3	7,1	7,2	7,7	10,2	10,2	8,9	6,5	6,0	6,0
Ticaret	10,1	10,1	9,1	8,1	9,9	8,4	8,3	7,5	8,4	11,0	9,8	10,5
Üretimsel olmayan alan	23,0	23,4	24,1	27,9	23,3	21,5	27,0	24,7	27,5	21,2	21,5	25,4

Sanayiın teknik ilerleme sağlayan kollarında çalışan işçilerin sayısı cetvel-3'teki gibi (yüzde olarak) değişme göstermektedir:

Cetvel-3

Ülkeler	Yıllar	Toplam	Bunun içinde			
			Elektrik enerjisi	Kimya	Makine yapımı ve metal işleme	Demir-çelik
Bulgaristan	1952	100	100	100	100	100
	1960	211,5	185	211	238,3	351,1
	1970	309,3	264	495	469,4	590,9
Macaristan	1950	100	100	100	100	100
	1960	210,9	225,4	245,9	202,6	168,3
	1970	268	200	361,6	271,8	194,8
Polonya	1960	100	100	100	100	100
	1970	133,9	136,1	148,7	160,8	134,9
Romanya	1960	100	100	100	100	100
	1970	106,9	258,9	267,2	194,3	158,5
SSCB	1950	100	100	100	100	100
	1960	154,5	244,3	182,5	170,1	146,4
	1970	209,6	360,3	356,0	274,4	187,2
Çekoslovakya	1955	100	100	100	100	100
	1960	118,9	108,7	127,7	124,2	122
	1970	132	126	170	128,4	123,8

Bilimsel-teknik ilerleme boyunca emeğin içeriği temelli değişmekte, vasıflı işçilerin nispi payı büyümekte, öncelikle beden emeği işçilerinin eyleminde kafa emeğinin rolü artmakta, emekçilerin genel öğrenim düzeyi yükselmektedir. 1928 yılında, SSCB'de, orta özel ve yüksek öğrenimli kimseler bütün işçi ve hizmetlilerin yüzde 4,5'i kadarken, bu oran 1940 yılında yüzde 7'ye, 1970 yılında da yüzde 18,7'ye çıkmıştır. 1959 yılında her bin işçinin 396'sı yüksek ve orta (bitirilmemiş orta da dahil) öğrenimliydi; 1972 yılındaysa bu sayı 640'ı bulmuştur. Macaristanda bugün devlet sanayi sektörü işçilerinin (ki sayıları 1945 yılındakinin iki mislinden fazladır) yarısı en az sekiz yıl öğrenim görmüş durumdadır. Son yirmi yıl içinde Macaristanda vasıflı işçi sayısı iki misline çıkmış, Bulgaristanda hemen hemen 4 defa, Polonyada da yalnız 1965-70 yılları döneminde 2,4 defa artmıştır.

Üretimde ilerleme ve yaşama düzeyi

Sosyalist ülkelerde toplumsal üretimin maddi-teknik temeli durmadan etkinleştiriliyor. 1970 yılında halk ekonomisi emek temel-donatımı Bulgaristanda – 1950 yılı düzeyine kıyasla – yüzde 489, Macaristanda yüzde 218, ADC'de yüzde 220, Polonyada yüzde 164, Romanyada yüzde 373, SSCB'de yüzde 466, Çekoslovakya'da yüzde 199 oranını bulmuştur. Sanayide emek elektro-donatımı 1970 yılında Bulgaristanda – 1960 yılı düzeyine kıyasla – yüzde 317, Macaristanda yüzde 159, ADC'de yüzde 177, Polonya sosyalist sanayiinde yüzde 164, Romanya sanayiinde yüzde 251, SSCB'de yüzde 175 ve Çekoslovakya'da yüzde 164 olmuştur.

Emek teknik donatım düzeyini yükseltme, örgütlemeyi iyileştirme, işçilerin kalifikasyonunu geliştirme, çalışmaya yönelik maddi ve mânevi teşviklerin etkinliğini artırma temeli üzerinde emek verimliliğinin de yükselişi sağlanmaktadır. Cetvel-4, sosyalist ülkelerde emek verimliliğinin nasıl arttığını (1950 yılı düzeyi 100 kabul edilerek) göstermektedir:

Cetvel-4

Ülkeler	1960	1965	1970
Bulgaristan	190	264	367
Macaristan	148	187	222
ADC (1955 yılı 100)	140	184	243
Polonya	224	287	367
Romanya	237	343	488
SSCB	204	256	338
Çekoslovakya	200	238	309

Sosyalist ekonomi güçlendikçe, üretim gelişmesi ile halk yığınlarının yaşama düzeyinin yükseltilmesi arasındaki karşılıklı gitgide sağlamlaşmaktadır. Cetvel-5, sosyalist ülkelerde 1956-70 yıllarında, işçilerin ve hizmetlilerin artışını (yüzde) olarak göstermektedir:

Cetvel-5

BHC	MHC	ADC	PHC	SSCB	ÇSSC
193	190	191	153	216	157

SSCB'de 1971 yılında işçilerin ve hizmetlilerin reel gelirleri – 1940 yılına kıyasla – her çalışan kişi başına 3 defa artmış, 1961-70 yılları döneminde bu artış yüzde 41 olmuştur

Toplumsal tüketim fonları gelirlerinin (hizmetlilerin çeşitli ihtiyaçlarını parasız olarak veya ayrıcalık tanıyarak giderme koşulları), halkın toplam gelirleri içindeki payı birçok sosyalist ülkede beşte biri, dörtte biri ve hattâ daha fazlasını bulmaktadır. Sosyalist ülkelerde toplumsal hayatın bütün alanlarında işçi sınıfının rolü yasal olarak artmaktadır. Bu durumda, onun yaratıcı girişim ve aktifliğinin daha fazla yükselmesi, en değişik toplumsal problemlerin çözümüne katılma ölçüsünün genişletilmesi şarttır. Sosyalist toplumun gelişmesi, her işçide memleketinin efendisi olma duygusunu güçlendirmeye, onun haklarını pratikte tam olarak kullanmasını ve toplum karşısındaki ödevlerini ardıcılıkla yerine getirmesini sağlamaya elverişli koşulların yaratılmasını gerektirmektedir.

Ayın olayları Yurtta

A. Saydan

● Çalışma Bakanı Ali Rıza Uzuner 4 Şubat günü verdiği demeçte 274 sayılı Sendikalar Kanunu ile 275 sayılı Grev ve Toplu Sözleşme Kanununun değiştirileceğini söyledi. Bakana göre değişiklik «çalışma barışını» sağlamak maksadıyla yapılacaktır. Uzuner, Çalışma Bakanlığı Bütçesinin Mecliste görüşülmesi vesilesiyle 28 Şubat günü verdiği demeçte bu konuda daha fazla bilgi verdi. 274 ve 275 sayılı kanunlarda öngörülen değişiklik, grevleri önlemek, grevler yerine «uzlaşma» ve «arabuluculuk» müesseselerini koymak maksadıyla yapılacaktır. Böylece, sıkıyönetim iktidarının, işçi haklarına, özellikle sendikalaşma ve grev haklarına saldırmak üzere hazırlıklarını yoğunlaştırdığı anlaşılmaktadır.

Bu saldırıları önlemek, engellemek bugün büyük bir önem kazanmaktadır. Türk-İş Genel Sekreteri Halil Tunç evvelce defalarca işçi haklarına saldırıldığı takdirde genel grev dahil birçok temelli tedbirlere ve savaş yöntemlerine başvurulacağını söylemişti. İşçi ve sendika çevrelerinde bu sözler hatırlanıyor, aynı zamanda işçi haklarını savunmanın istisnasız bütün sendikaların ve işçi yığınının ortak ödevi olduğu, bunun için ortak eylemlere, sendikal bir güçbirliği için hazırlıklara girişmenin kaçınılmaz olduğu belirtilmektedir.

● 8 Şubat günü bir basın toplantısı düzenliyen Türk-İş Genel Sekreteri Halil Tunç, «Egemen çevrelerin hükümeti niteliğini kazanan bu hükümete artık halkımızın büyük çoğunluğunun güveni kalmamıştır» demiştir. Halil Tunç sözlerine şöyle devam etmiştir: «Bir avuç büyük tüccar ve sanayiciden oluşan özel sektör adındaki güç, artık hükümetlerin kurulmasında son sözü söyler duruma gelmiş, dolayısıyla de iktidarı her zamankinden fazla belirgin şekilde etkiler olmuştur. Şu iyi bilinmelidir ki, kimden gelirse gelsin, işçi haklarında kısıntı yapmaya kimsenin gücü yetmeyecektir.»

İşçi sınıfının sürekli devrimci direnişi ve bu direnişin sonucunda meydana gelen olaylar, işbirlikçi burjuvazinin sürekli olarak demaske edilmesi, evvelce sıkıyönetim iktidarının desteği durumuna gelmiş olan bazı «sendikacıları» gerçekleri kabule zorluyor. Halil Tunç'un son birkaç ay içindeki tutumu bunun tipik örneklerinden biridir.

● Birleşik Gıda İş Sendikası Çamarka Gıda Sanayii işyerinde grev kararı almıştır. Sendika başkanı Ahmet Muşlu'nun açıklamasına göre, bir buçuk yıl önce Beşiktaş ve Kartal işyerinde birçok işçi işinden atılmıştır. Bu gibi olayların sonu gelmemiştir. Patronun bu tutumu karşısında işçi ve sendikacılar haklarını korumak üzere grev hazırlıklarına başlamışlardır. Sendika başkanı konuşmasında bu noktaları belirttiikten sonra «işçisine yarım kilo et parası vermeyen patron, nasıl olur da hürriyetten söz eder» demiştir.

● Türkiye Tekstil Sanayii İşverenleri Sendikasının, işçi isteklerini red-detmesi üzerine Tekstil-İş Sendikası 56 fabrikada uygulamakta olduğu grevi başarı ile devam ettirmektedir. Greve 15 bin işçi katılmaktadır.

● Gebze Krom-Çelik Sanayii Fabrikasındaki grev altı aydan beri devam etmektedir. Bundan altı ay önce Otomobil Sendikası tarafından alınan grev kararı patronların tehditlerine, baskı ve lokavt kararlarına rağmen başarı ile devam etmektedir. Hükümet ve resmi makamlar, her zaman olduğu gibi Gebze Krom-Çelik sanayii grevinde de patronları değişik yöntemlerle desteklemektedirler.

● Devrimci İşçi Sendikaları Konfederasyonu (DISK) 4. Genel Kurul toplantısı 13 Şubatta İstanbul'da çalışmalarına başladı. DISK Genel Başkanı Kemal Türkler okuduğu faaliyet raporunda birçok memleket ve işçi sorunlarını dile getirdi. İleri demokratik bir düzen kurmak, Anayasadaki hakları ve işçi özgürlüklerini korumak ve bu alanlarda sendikal planda bir eylem birliği kurmak gerek genel başkanın, gerekse ondan sonra konuşan genel sekreter Kemal Sülker'in raporundan çıkan anlamlar arasındadır. Esasen bütün sendikalarda bu hedeflere ulaşmak üzere ortak bir gayret vardır. Bu bakımdan DISK Genel Kurulunda bir daha belirtilen bu hedefler etrafında sendikal bir eylem birliği kendiliğinden belirmiştir. Objektif şartların baskısı ile meydana gelen hedef birliğini örgütlemek, onu belirli, programlı bir sendikal akım haline getirmek, sendikacılığımızın önünde duran ve çözüm bekleyen en önemli sorunlardan biridir.

DISK genel kurulunda CHP İstanbul İl Başkanı Ali Topuz da söz aldı. Ali Topuz memleketimizde demokrasinin gelişmesi ve yerleşmesi bakımından işçi sınıfının tarihsel rolünden söz etti. Ali Topuz'a göre, demokratik bir düzenin kurulması için yürütülen savaşta temel dayanak işçi sınıfıdır. Ayrıca CHP Genel Başkanı Ecevit de DISK genel kurul toplantısına bir tebrik ve başarı telgrafı çekti.

İşçi sınıfı ve onun gerçek sendikaları, demokratik, devrimci sosyalist fikirleri bir yandan emekçi yığınlarına ulaştırırken, öte yandan da milli burjuvazinin ilerici koluna daha başarılı bir savaş yöntemi uygulamak için gereken havayı yaratmakta, tüm ulusal güçlerin emperyalizme, toprak beyliğine, işbirlikçi burjuvaziye ve bu güçlerin doğurduğu sıkıyönetim ve onun faşist yöntemlerine karşı seferber etmektedirler.

● Türkiye Şişe ve Cam işçileri Sendikası (Kristal-İş)'in 4. Genel Kurul toplantısı İstanbul Basın Sarayında yapıldı. Toplantıda faaliyet raporu sendika başkanı Mehmet Şişmanoğlu tarafından okundu. Şişmanoğlu iktidarın çıkardığı yeni Dernekler Kanununa karşı çıktı. Şişmanoğlu Kristal-İş'in tutumu hakkında özetle şunları belirtti: Sosyal Demokrat sendikacılık hareketi benimsenmiştir. Bu düzenin kurulması için Türk sendikacılık hareketinin faaliyet ufuklarının genişletilmesi, demokratik siyasi hayata ağırlığını koyması gerekir. Şişmanoğlu ayrıca işçi gündeliklerinin pahalılığa sebep olduğu hakkında patron ve iktidar çevreleri tarafından sürülen fikirlere karşı çıkmış, bu fikirlerin tamamen yanlış olduğunu, aksine fiyat artışlarına kıyasla işçi gündeliklerinde artma değil, azalma olduğunu söylemiş, fiyat artışlarının büyük sermaye çevrelerinin aşırı kâr ve vurgunlarından geldiğini belirtmiştir.

Şişmanoğlu emekçilerin köyden şehirlere akınını önlemek için toprak reformunun kaçınılmaz olduğunu savunduğu gibi, vergi adaleti prensibini de savunmuştur. «Devlet çok kazananın çok, az kazananın az vergi almalıdır» demiştir.

Kristal-İş başkanı yardımcısı sermayenin kurduğu montaj sanayiine şiddetle karşı çıkmış, milli ağır sanayiinin kurulmasını ve milli hedeflere yönelmesini istemiş, «ihtiyaçlarımızı kendi sanayimizle karşılamalıyız» demiştir.

Şişmanoğlu 1961 Anayasasını değiştirme çabalarına da karşı çıkmış, «anarşiye» karşı savaşmak için Anayasayı değiştirmeye ihtiyaç yoktur» demiştir.

● Türkiye Öğretmenler Birliği ve Dayanışma Derneği (TOB-DER) 2. genel kurulu Ankara'da çalışmalarına başladı. Genel Başkan Ali Bozkurt okuduğu raporda, iktidarın öğretmenlere karşı uyguladığı kıyım politikasını şiddetle yermiş. Sahte ihbar mektupları ile, gericilerin, Atatürk ve devrim düşmanlarının iktidarın da yardımıyla bütün ilerici fikirlere ve yurtsever öğretmenlere saldırdıklarını, yurdun her tarafında irticayın, faşizmin iyice gemi ayağına aldığı örneklerle belirtti.

● Türk-İş'e bağlı 12 Sosyal Demokrat sendika yöneticisi Sakarya'da 25 Şubatta bir toplantı yaptılar. Toplantının konusu Mayıs ayında İzmir'de yapılacak olan Türk-İş genel kurul toplantısında hareket tarzını tesbit etmektir. Bilindiği gibi, Türk-İş Genel Sekreteri Halil Tunç kongrede bu mamekama adaylığını koymayacaktır. Onun yerine Petrol-İş Başkanı İsmail Topkar'ın adaylığı söz konusudur. Ayrıca Türk-İş Genel Başkanı Demirsoy'un yerine de başkanını seçmek konusunun Sakarya toplantısında konuşulacağı sözleri basın tarafından yayımlanmış da sonradan bu sözler yalanlanmıştır. Demirsoy verdiği bir demeçte, 12 sendika federasyonu başkanının toplantısından haberdar olduğunu, onlarla arasında büyük bir anlaşmazlığın bulunmadığını söylemiştir. Ne var ki, bu konuda Sakarya

toplantısına katılan sendika yöneticileri susmayı daha uygun bulmuşlardır. Bilindiği gibi, Sakarya toplantısına katılan sendikacılar Türk-İş'i sosyal demokrasi doğrultusunda bir akım haline getirmek, yani Türk-İş'i ulusal ve sosyal sorunlarla daha yakından ilgilenir duruma getirmek istemektedirler. Demirsoy-Tunç grubu işe «partiler üstü» yani memleket sorunlarından uzak, işçinin yalnız ekonomik sorunları ile ilgilenen sendikacılığı savunmaktadırlar. Ne var ki, Demirsoy-Tunç grubu için partilerüstü sendikacılık gerçekte büyük sermayenin, emperyalizmin düzeni ile bütünleşmiş sendikacılık anlamına gelmektedir.

● Mimarlar Odasının 19. genel kurulu 20 Şubat günü Ankara'da çalışmalarını tamamlamıştır. Genel kurul toplantısında bir konuşma yapan Oda Başkanı Şaban Ormanlar, Anayasayı değiştirme çabalarına karşı çıkmış, büyük sermayecilere yeni yeni vurgun imkânları açan Teşvik Kanunu'nu sert bir dille eleştirmiştir. Şaban Ormanlar bu konuda bütün dinlenme hareketleri ile birlik olduklarını da belirtmiştir.

Ormanlar, konuşmasında daha sonra şunları belirtmiştir: Teşvik tedbirleri bir avuç büyük sermayeciye yeni sömürü imkânları açacaktır. Ülkemizde hayat pahalılığı ve işsizlik durmadan artarken büyük sermaye çevrelerine yeni imtiyazlar tanımak memleket menfaatlerine karşıdır.

Üniversiteler Kanunu da üniversite ve yüksek okulları siyasi iktidarın kontrolü altına almak amacını gütmektedir.

Mimar ve Mühendisler Odaları hakkında çıkarılan yeni kanun ise Odaların siyasetle uğraşmasını engellemekte ve onları zayıf düşürmek, üyelerinden yoksun etmek amacını gütmektedir.

İnşaat Mühendisleri Odası İstanbul Şubesi Başkanı İzzettin Silier yeni kanunu sert bir dille yermiş ve şunları belirtmiştir: «Mühendislik Odalarının halkımızın yararına ilerici çalışmaları egemen çevreler tarafından cezalandırılmak isteniyor. Biz 1961 Anayasasının savunucusu olarak giriştiğimiz mücadeleyi azimle yürüteceğiz. Ne yapılsa yapılsın halkımıza yararlı çalışmaları eskisinden daha heyecanlı bir şekilde sürdüreceğiz. Bizi yabancı ellere daha uzun süre muhtaç bırakmak politikası yürümeyecektir.»

● 22 Şubat günü Genel Kurmay Başkanlığı Genel Sekreterliği Yüksek Komuta Heyetinin görüşlerini açıklayan bir bildiri yayınladı. Bildiride 12 Mart Muhtırasında yer alan hükümlerin bazı partiler ve kuruluşlar tarafından doğrudan doğruya veya dolaylı bir şekilde engellendiği, çeşitli beyanatlarda bulunduğu belirtilmekte ve bunlara son verilmesi istenmektedir.

Bildiri gayet yuvarlak bir üslupla yazıldığından kime karşı ve niçin yazıldığı pek anlaşılmamaktadır. Bildiride reformların bir an evvel gerçekleşmesi istenmektedir. Ama hangi reformların? Bildiriyi yayımlayan komutanların ilân ettirdiği sıkıyönetim ve onların işbaşına getirdiği iktidarlar bir

sıra sözümona reform tasarıları hazırlamışlar ve onlardan bir kısmını da kanunlaştırmışlardır. Komutanlar, bu sürecin yani halkın reform isteklerinin sömürülmesi sürecinin daha da hızlanmasını, faşist ve büyük sermaye gruplarını güçlendiren tasarıların reform diye daha çabuk kanunlaştırılmalarını istemektedirler.

● 20 Şubat günü Mecliste Bütçe konuşmaları sırasında Milli Savunma Bakanlığının bütçesi görüşüldü. Bu vesile ile birçok parti sözcüsü cuntacı ordu komutanlarına şirin görünme yarışına giriştiler.

Silâhlı Kuvvetler ve Milli Savunma Bütçesi görüşülürken, harp harcamaları hakkında kamuoyuna açık bilgi verilmedi. Genellikle Savunma Bakanlığının bütçesinin 10 milyar lira civarında olduğu ayrıca 16 milyar liralık bir ek bütçenin de on yıllık bir harcama süresi için kabul edildiği biliniyor. Silâhlanma masraflarının hemen hemen bütçenin yarısını kapsadığını kamuoyundan gizlemek için Meclis konuşmalarında büyük bir gayret gösterildi.

Yeni Sıkıyönetim Kanunu Tasarısı, hükümet tarafından Meclise sevk edilmiştir. Tasarıya göre, sıkıyönetim mahkemeleri, askeri idare son bulduktan sonra da görevlerine ellerindeki işler bitinceye kadar devam edeceklerdir. Yurttaşlar 15 gün polis terörü altında tutulabileceklerdir. Ayrıca sıkıyönetim komutanlıkları arasındaki koordinasyonu Başbakan değil, Genel Kurmay Başkanlığı sağlayacaktır. Sıkıyönetim görevlilerinin silâh kullanma yetkileri arttığı gibi, sıkıyönetim komutanlıklarının civardaki askeri birliklerden istifade etmek yetkileri de artmaktadır. Bundan başka bugüne kadar sivil mahkemelerin yetkisinde olan birçok eylemler sıkıyönetim mahkemelerinin kapsamına alınmaktadır.

Şubat ayının ilk haftasında ordu mensuplarını sert bir terör ve baskı altına alan kanun tasarısı Cumhurbaşkanı Sunay'ın onayı ile yürürlüğe girdi. Bu kanuna göre, her ne şekilde olursa olsun eline politik bir beyanname alan, veya hangi vesile ile olursa olsun bir politik fikir ileri süren bir subay 3 yıla kadar hapis cezasına çarptırılacak ve ordudan kovulacaktır. Böylece silâhlı kuvvetler içindeki yurtsever subayları tutsak etmek ve ordudan uzaklaştırmak için iktidarın ve millitarist kılığın eline bu kanunla yeni yeni provokasyon olanakları verilmiş olmaktadır.

● Şubat ayı içinde Türkiye'de sıkıyönetim iktidarının yurtseverlere karşı uyguladığı işkenceler Avrupa kamuoyunda sorun olmakta devam etti. «Le Monde», «Frankfurter Rundschau», «London Times», «Guardian» gibi, tanınmış Fransız, İngiliz, Batı Alman burjuva gazeteleri Türkiye'deki işkencelere ve bunlara karşı yükselen protesto seslerini geniş ölçüde yansıttılar. Protesto sesleri Avrupa Konseyine kadar yansımıştır. İngiliz, Hollanda, İsveç, Norveç ve Danimarkalı konsey üyeleri Türkiye'deki sıkıyönetim idaresinin işkencelerine karşı bir önerge hazırlamış ve bunun Konseyden geç-

mesini istemişlerdir. Türkiye'de işkencelerin Avrupa kamuoyunda yarattığı yankılar Melen iktidarını bir hayli zor durumlara düşürmüştür. Başbakan Melen bu işkence haberlerinin incelenmesi ve bu meselenin aydınlığa kavuşması için gerekeni yapacağını söyledi ve Mecliste verdiği bir demeçte, «polis her yerde birşeyler yapar» dedi. Melen'in bu demecinden sonra İstanbul Sıkıyönetim Komutanlığı işkence haberlerinin yayımlanmasını yasakladı. Böylece iktidar bütün işkence olaylarını resmen benimsemiş oldu. Çünkü işkence sorunu bir söylenti olmaktan çıkmış, kesin delil, vesika, şahitliklere dayanan bir olay haline gelmişti. Bu durumda resmi makamların yapacağı bir tek şey kalıyordu: Söylenenleri ihbar saymak ve sorumlular hakkında bir soruşturma açmak. Ama işkence emri cuntacı paşalardan, Melen iktidarından geldiği için iktidarın kendi kendine karşı soruşturma açması beklenmezdi.

Bilindiği gibi işkenceyi Anayasa yasakladığı gibi Türk Ceza Kanunu da ağır suçlar arasında saymaktadır.

● Ankara 1. No lu Sıkıyönetim Mahkemesi 1 Şubat tarihinde verdiği kararla Fevzi Bal ve Sefa Altınyılmaz adındaki iki genci idama mahkûm etti. Gülaz Özdeş adında bir kızı da idama mahkûm etti, fakat bunu ömür boyunca hapse çevirdi. Bu gruba bağlı birçok genç 5 ile 15 yıl arasında ağır hapis cezalarına çarptırıldılar.

● Devlet İstatistik Dairesinin yayımladığı istatistiklere göre, 1972 yılındaki dış ticaret açığı, 1945 yılına kıyasla rekor seviyeye ulaşmıştır. 1972 yılı içinde dış ticaret açığı 677 milyon 858 bin dolara yükselmiştir. Yükseliş 1971 yılına göre yüzde 26,06'dır.

Dış ticaret açığının sürekli olarak artmasının başlıca nedeni, Türkiye ekonomisinin emperyalist tekellere bağlı olmasıdır. Emperyalist tekeller, Türkiye'nin ham veya yarı ham maddelerini ucuza almakta sanayi maddelerini de pahalıya satmaktadırlar. Ayrıca Türkiye ihtiyaçlarını kendi sanayii vasıtasıyla sağlamaktan çok uzaktır. Makinelerinin tamamını sanayii için lâzım olan ham ve yarı ham maddelerin önemli bir kısmını ithal etmektedir. Türkiye'nin ihracatının yüzde 72'si tarım ürünleridir. İhraç ettiği sanayi ürünleri ise, tekstil, deri mamülleri, konserve gibi tüketim mallarıdır.

● Şubatın ilk günlerinde Mecliste Memur Yardımlaşma Kurumu Kuruluş Tasarısı (MEYAK) görüşülmeye başlandı. Tasarı kanunlaştığı takdirde, 800 bini bulan memurlar yığınının maaşlarından bir kısmı kesilecek ve sermaye birikimi sağlanacaktır. Bu şekilde yılda 600 milyon lira birikecektir. Bu para ile yüksek memurlar, yerli yabancı sermaye çevreleri ile kuracakları ilişkiler ve elde edecekleri kolaylıklar sayesinde büyük vurgunlar vuracaklar ve bunları iktidar çevreleri ile paylaşacaklardır. Tıpkı OYAK'da olduğu gibi. Bilindiği gibi OYAK subayların aylıklarından kesilen paralarla sermaye birikimi yapmış bir tekeldir. Başında Genel Kurmay Başkanı

Gürler, Cumhurbaşkanı Sunay ve daha başka yüksek rütbeli subaylar bulunur. OYAK yüksek komuta heyetini kompradorlaştırmak ve işbirlikçi düzene entegre etmek için Amerikalıların önerisi ile kurulmuştur.

DÜNYADA

● 26 Şubatta Paris'te Viyetnam Konferansı çalışmalarına başladı. Konferansa katılan 12 devlet şunlardır: Güvenlik Konseyinin 5 daimi üyesi, yani Sovyetler Birliği, Birleşik Amerika, Fransa, İngiltere ve Çin Halk Cumhuriyeti, Viyetnam komisyonuna dahil Polonya, Macaristan, Kanada ve Endonezya. Demokratik Viyetnam Cumhuriyeti, Güney Viyetnam Geçici Devrimci Hükümeti, Saygon idaresi ve Birleşmiş Milletler Genel Sekreteri Kurt Valdeheim. Konferansa katılan devletler dışişleri bakanları tarafından temsil edildiler.

Konferans başlar başlamaz, Amerikalılar ve Saygon idaresi toplantıyı torpillemek için provokasyonlara giriştiler. Bir yandan 27 Ocakta Paris'te imzalanmış olan Ateşkes ve Barışı yeniden kurma antlaşmasını çiğnemeye, bir yandan da konferansta konuşmaları sabote etmeye başladılar. Fakat Demokratik Viyetnam, Güney Viyetnam Geçici Devrimci hükümet temsilcileri ile Sovyetler Birliği ve konferansa katılan öteki sosyalist ülkeler temsilcilerinin taviz vermez ve kuvvetli tutumu emperyalistlerin bu manevralarını da suya düşürdü.

● 27 Şubat günü İtalya'da 14 milyon işçi genel grev ilân etti. İtalya'da bu genel grev süresinde hemen hemen bütün toplumsal hayat durdu. İtalyan işçileri hükümetin silâhlanma ve kısırtma politikasına son verip milli kaynakları sosyal işlere, işçilerin hayat seviyesinin yükseltilmesine ayırmasını istiyorlar, fiyatların yükselmesini, enflasyonu protesto ediyorlardı. Grev tam bir başarı ile uygulandı. Bunun sebebi İtalya'da mevcut üç büyük sendika konfederasyonunun elbirliği ile hareket etmesiydi. Gerçekten de İtalyan Komünist Partisinin etkisinde bulunan ve İtalya'nın en büyük sendikal örgütü olan konfederasyonla, Sosyalist Partinin ve katoliklerin etkisinde bulunan öteki sendika konfederasyonları geçen yıl organik olarak birleşmek için bir anlaşma imzalamışlardı. Bu yıl yapılacak ortak bir kongrede bu anlaşma onaylanacak ve organik birleşme gerçekleşecektir. Fakat o zamana kadar üç konfederasyon tam bir eylem birliğinde bulunmak üzere anlaşmaya varmışlardır. 27 Şubat günü genel grev kararı bu gibi bir eylem birliği ile uygulanmıştır.

● Kıbrıs'ta 8 Şubat günü Cumhurbaşkanı Makarios yeni bir devre için Cumhurbaşkanı ilân edildi. Bunun nedeni Makariosa rakip olacak bir adayın çıkmamasıdır. Fazıl Küçük'ün daha sonra da Berberoğlu'nun adaylıktan çekilmesiyle Rauf Denktaş cumhurbaşkanlığı yardımcılığı için tek

aday olarak kalmıştır. Bilindiği gibi Kıbrıs Anayasasına göre, cumhurbaşkanlığına Rum, yardımcılığına da Türk cemaatinden olanlar seçilmektedir.

● Uruguay'da 6 Şubat günü bir askeri ayaklanma oldu. Ayaklanan ordu birlikleri Cumhurbaşkanı Bondeberri'den gerici olan savunma bakanının çekilmesini istediler. Bunun üzerine hükümet bütünüyle istifa etti.

AYIN YORUMLARI

CUMHURBAŞKANI SEÇİMİ

Cumhurbaşkanlığı için yapılacak seçim konusu Şubat ayı içinde sıkıyönetim iktidarı tarafından dar bir çerçeve içine alındı. Militarist çevreler, meseleyi fazla yaymadan, aralarında, Çankaya'da çözümlemeye bakıyorlar. Zaman zaman parlamentoda grubu olan parti liderleri de Çankaya'ya çağrıldı, onlar da gizli konuşmalar çerçevesine alındı.

Kamuoyu sızan haberlerden Genel Kurmay Başkanı Gürler'in cumhurbaşkanlığı için hazırlandığını biliyor. Hattâ sıkıyönetim makamları bu haberleri kamuoyunu hazırlamak maksadıyla kasden yayıyorlar. Fakat aynı çevreler cumhurbaşkanı seçimini bir tartışma konusu yapmaktan da kaçınıyorlar. Bazı gazeteci ve politikacılar bu sorunu tartışma konusu yaptıkları için, Ankara Sıkıyönetim Komutanlığı cumhurbaşkanlığı sorunlarının basın-da tartışılmasını yasakladı. Böylece Gürler için meydan iyice açıldı.

Bilmek gerek ki, militarist kliğin adayı aynı zamanda Vaşington'un, NATO'cuların, büyük toprak beylerinin ve büyük sermayenin, yabancı sermayenin, bankaların, en büyük talancı vurguncu çevrelerin de adaydır. Bu çevreler kendilerinden olan, OYAK gibi Türkiye'nin en büyük tekellerinden birinin başında bulunan bir generali cumhurbaşkanlığı koltuğuna oturtmak için büyük çabalar gösterdiler. OYAK'ın, Fransız, Amerikan, Batı Alman ve İngiliz tekelleri ile yakın bağları bulunduğu yakından bilinmektedir.

Devletin başını tutmak için işbirlikçi, büyük tekellere bağlı gruplar arasında çatışmalar da meydana geldi. Meselâ AP'nin başını tutan Demirel grubu cumhurbaşkanlığını ele geçirmek için gayret gösterdi. Fakat bu çatışmada Sunay, Gürler, Melen, Feyzioğlu ve Satır grubu üstün geldi. Anlaşılan Vaşington da bu grubu tercih etti. Bu grup «parlak» bir şiarı sürekli olarak piyasaya sürüyor, yani «partilerüstü» bir cumhurbaşkanından söz ediyordu. Partilerüstü çevre ancak ordu yüksek komuta heyeti olabilir. Bu şekilde bu komuta heyetinin başını tutan general kendiliğinden aday olarak ileri sürülmüş oluyordu. Hem büyük burjuvazi, hem de emperyalizm için önemli olan, cumhurbaşkanlığı koltuğuna şahsın partilerin üstünde veya «altında» olması değildir. Önemli olan büyük burjuva-

zinin, tekellerin, yabancı sermayenin doğrultusunda olmasıdır. OYAK tekelinin yöneticiliğini yapan bir general kendileri için biçilmiş kaftandır. Söz konusu şahıs generaldir. Ordu komutanlarının önemli bir kısmını çekecek niteliktedir. Ayrıca büyük mali ve ticari voli ve vurgunların içinde pişmiş bir işadamdır...

Sıkıyönetim, terör, faşist baskı şartları içinde Vaşington komprador bir generali Çankaya'ya oturtmak istemektedir. Fakat kamuoyu, emekçi halk, bütün devrimci, demokratik, ulusal ve anti-emperyalist güçlerin, 1961 Anayasasına sahip çıkacak, halkın demokratik haklarını çiğnetmeyecek, emperyalizmi sınırlarımızdan kovmak için çalışacak, yani hakimiyet ve egemenlik haklarımıza sahip çıkacak bir cumhurbaşkanı istediklerine şüphe yoktur. Sıkıyönetim iktidarı bu gibi bir politikayı savunan aday veya adayların meydana çıkması, cumhurbaşkanı seçiminin gerek parlamentoda, gerekse parlamento dışında enine boyuna tartışılmasını, programların ortaya konmasını engellemiştir. Oysa Anayasa kırk yaşını doldurmuş, yüksek tahsil yapmış her parlamento üyesinin cumhurbaşkanlığına adaylığını koyabileceğini öngörmüştür. Yani değişik adayların ortaya çıkmasını ve bunlar arasında bir program tartışması yapılması ilkesi Anayasaca kabul edilmiştir demektir.

Sıkıyönetim iktidarı, militarist klik Anayasanın öngördüğü bu sistemi tepmekle cumhurbaşkanı seçimi konusunda da Anayasayı çiğnemiştir. Bundan ötürü terör, sansür ve yasaklama şartlarında yapılacak olan cumhurbaşkanı seçiminin eldeki kanunlara göre bile geçerli sayılmaması gerekir.

DOLAR BUNALIMI

13 Şubat günü Amerika Maliye Bakanı Şulz tertiplemediği basın toplantısında doların yüzde 10 devalüye edildiğini dünyaya ilân etti. Bu devalüasyon, Amerikan ekonomik, politik sisteminin, genellikle emperyalizmin ve kapitalizmin tedavisi olmayan hastalığının dolara yansımından başka birşey değildir. Genellikle dolar bunalımı diye anılan gerçekte Amerikan toplum düzeninin, emperyalizmin, tekellerin hegemonyasının ve dünya ölçüsünde yürütülen bir saldırı politikasının bunalımı, iflâsı ve çökme sürecinin hızlanmasından başka birşey değildir.

13 Şubatta yapılan yüzde 10 devalüasyon sırasında emperyalizmin bazı gayretkeş ideologları, bunun kurtarıcı bir tedbir olduğunu açıklamışlar, dünya kamuoyuna da buna inandırmaya çalışmışlardır.

Oysa bu konuda da sosyalist ekonomistlerin tahlilleri doğru çıkmış, dolar sürekli bir bunalım içinde kıvranmaya, devamlı olarak kıymetini kaybetmeye devam etmiştir. Dolar bunalımında ifadesini bulan Amerikan politik ekonomik sisteminin kıymetten düşmesi öylesine başdöndürücü bir

hız almıştır ki, dolaşan söylentilere göre, petrol üreten ve ihraç eden ülkeler sattıkları petrole karşılık dolar almayı reddetmeye başlamışlardır. Bu durum dolara karşı güvensizliği birkat daha arttırmış ve yeni bir panik yaratmıştır. Batı Almanya Merkez Bankası yalnız bir gün içinde 3 milyar dolar satın almak zorunda kalmıştır. Bilindiği gibi 13 Şubat devl'üasyo-nundan önce bir hafta içinde, Batı Alman Merkez Bankası 7 milyar dolar satın almak zorunda kalmıştı. Böylece daha önceki bunalımlar sırasında Batı Alman Merkez Bankasında biriken dolar 20 milyarı bulmuştu. Bu hesaplara son bunalım sonunda, bu ülkenin merkez bankasında biriken dolar 23 milyarı bulmuştur. Bu paralar altına değiştirilemez, onlarla Amerika'dan mal da satın alınamaz. Bu 23 milyar dolar Batı Alman emekçilerinin kesesinden çalınmış Amerikan tekellerine peşkeş çekilmiştir. Yani Amerikan tekelci-devlet kapitalizminin bunalımının bir kısmı Batı Alman emekçilerinin omuzlarına yükletilmiştir. Bu durum yalnız Batı Almanya için değil, Amerikan emperyalizmi ile yakın ittifak bağları olan her ülkede az veya çok belirlemektedir.

Amerikan ekonomisindeki, emperyalizmin politik düzenindeki bunalımlar sürecinin daha da hızlanmasında Amerikan saldırganlarının Viyetnam ve öteki Çin-Hindi ülkelerinde uğradıkları tarihsel yenilgi, Amerikan tekellerinin silâhlanma, harp kışkırtıcılığı politikası da büyük bir rol oynamıştır. Viyetnam ve öteki halkların ulusal kurtuluş savaşlarını destekleyen Sovyetler Birliği ve öteki sosyalist ülkeler Amerikan emperyalizminin ve genellikle emperyalizmin bunalım sürecinin hızlanmasında ilk plânda gelen bir etken olmuşlardır. Emperyalizme karşı savaşan halkları desteklemek, emperyalizme karşı dünya ölçüsünde savaşa aktif olarak katılmak, dolayısıyla de emperyalizmin zayıflamasına, insanlığın bu yüz kıratıcı sistemden tamamen kurtulma sürecinin gelişmesine yardım etmek anlamına geliyor. Sovyetler Birliği ve öteki sosyalist ülkeler halkların anti-emperyalist savaşlarını desteklemekle bu tarihsel ödevi yerine getiriyorlar.

Türkiye emperyalizmin dolar bunalımı şeklinde beliren genel bunalımının yarattığı anafurun içindedir. Sıkıyönetim, kanlı faşist yöntemler, derebeylik kalıntılarının hâlâ devam etmesi, azılı gerici sermaye gruplarının politikasını yürütenlerin iktidarı elde tutmaları, enflasyon ve pahalılığın hızla artması, 1961 Anayasasının tepelenmesi, Türkiye'nin büyük bir toplama kampı haline gelmesi, kitapların yakılması, «Kavgam» gibi Hitler faşizminin kanlı kitabının okul kitaplıklarına kadar dayatılması, hep emperyalizmin, özellikle Amerikan emperyalizminin Türkiye'ye ihraç ettiği bunalımların sonuçlarıdır.

Bu genel politik etkiler yanında doların sürekli olarak kıymetinden kaybetmesi spekülörlere, vurgunculara halkın kesesinden yeni yeni milyonlar vurma imkânlarını sağladığı gibi, Merkez Bankasının dolar rezervlerinin sürekli olarak erimesi gibi bir sonuç da doğuruyor.

İÇİNDEKİLER

Sayfa

Topluluk ve birliğin gücü	85
-------------------------------------	----

Marksistlerin uluslararası tartışması

1970 yılları emperyalizmi, bunalımın derinleşmesi	91
---	----

K. Erlebah

Devletler arasında barış içinde yanyana yaşama	129
--	-----

Elele yürüyelim	139
---------------------------	-----

Komünist ve işçi partileri hakkında kısa bilgiler	148
---	-----

Sosyalist ülkeler işçi sınıfı	152
---	-----

Özel sayfalar

A. Saydan

Ayın olayları	159
-------------------------	-----

Ayın yorumları	166
--------------------------	-----

Adresimiz:

Yeni Çağ – Stredisko pro rozsirovanit tisku

Praha 6, Thakurova 3, Czechoslovakia

